

**T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GRAFİK ANASANAT DALI**

**NEWSWEEK TÜRKİYE DERGİSİNDE YAYINLANAN HABER
FOTOĞRAFLARINDA ABD ORTADOĞU SİYASETİNİN SUNUMU
ÜZERİNE BİR İNCELEME**

Yüksek Lisans Tezi

Eren GÖRGÜLÜ

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Ali Muhammet BAYRAKTAROĞLU**

ISPARTA, 2010

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GRAFİK ANASANAT DALI

NEWSWEEK TÜRKİYE DERGİSİNDE YAYINLANAN HABER
FOTOĞRAFLARINDA ABD ORTADOĞU SİYASETİNİN SUNUMU
ÜZERİNE BİR İNCELEME

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Ali Muhammet BAYRAKTAROĞLU

Tez Jürisi Üyeleri
Adı Soyadı

Prof. Dr. Kubilay AKTULUM

Prof. Dr. Mevlüt ALBAYRAK

Doç. Dr. Ali Muhammet BAYRAKTAROĞLU

Yrd. Doç. Oktay KÖSE

İmzası

Tez Sınav Tarihi. 25/06/2010

ÖNSÖZ

“Newsweek Türkiye Dergisinde Yayınlanan Haber Fotoğraflarında ABD Ortadoğu Siyasetinin Sunumu Üzerine Bir İnceleme” başlıklı yüksek lisans çalışmam, nedenleri ve sonuçları bağlamında Uluslararası yayın politikasını sürdürmekte olan Newsweek Dergisinin Türkiye’de yayın hayatına başlamasıyla birlikte basında yer alan haber fotoğrafları ve Amerika’nın Ortadoğu Siyasetinin taşıyıcı yüzey üzerinden nasıl sunulduğuna odaklanmıştır. Bu araştırmanın ortaya çıkması ve son haline getirilip, sunulmasına değin geçen süreç içinde emeği ve katkısı olan kişilere teşekkür ederim.

Tez çalışmasını başlangıcında haber fotoğrafları ile ilgili eşsiz bilgilerini benimle paylaşan ve tez çalışması süresince de yardımlarını esirgemeyen Sayın Abdurrahman ANTAKYALI’ya, çalışmamın oluşmasında değerli fikirlerini benimle paylaşan Arş. Gör. Tuğba KANLI’ya, Abdülrezzak ALTUN’a ve çalışma süresince büyük bir güven ve özveri ile danışmanlığımı kabul eden; çalışmamın başlangıç evresinden son haline kadar zamanının büyük bir kısmını tezime ayıran, yapılması gerekenleri tekrar tekrar benimle paylaşan, tezi oluşturma sürecinde yaşadığım stres dolu zamanlarda bana pozitif enerji ve güven veren değerli hocam Ali Muhammet BAYRAKTAROĞLU’nun tavsiyeleri, yönlendirmeleri olmadan bu tez çalışması olmazdı.

Son olarak bu tezin ortaya çıkmasında çok büyük katkıları olan arkadaşlarım için ayrıca teşekkür etmek isterim. Tez çalışmam süresince maddi/manevi destek olan, kaynak yetersizliği yaşadığım dönemlerde çalışmamı tamamlayabilmem için gereken desteği sağlayan Ertan TOY ve Yasin Mustafa DAMA’ya da teşekkür ederim.

ÖZET

Bu tez çalışması, Uluslararası yayın politikasına sahip Newsweek Dergisinin Türkiye’de yayın hayatına başlamasıyla birlikte oluşan Newsweek Türkiye Dergisi’nin, Amerika’nın Ortadoğu Siyaseti bağlamında haber fotoğraflarını incelemektedir. Bu inceleme Newsweek Türkiye Dergisi’nin birinci sayısından otuz sekizinci sayısına kadar dayanmaktadır ve yayınlardaki kapak fotoğrafları, haberlerdeki fotoğraflar, haberin sunumuna ilişkin öğeler Amerika’nın Ortadoğu ile ilişkili haberlerini içermektedir. 11 Eylül sonrasında gelişen olaylarla birlikte Amerika’nın terörizm ile mücadelesi kapsamında yaşanan gelişmeler, Ortadoğu’daki hareketliliğin önemli dinamikleri olmuştur.

ABD kaynaklı bir yayının Türkiye’de Türkçe olarak yayımlanmasında ABD politikalarının meşrulaştırılması, olumsuzlukların ortadan kaldırılması, Türk toplumunun görseller aracılığıyla ABD’nin Irak işgalini onaylaması hedeflenmektedir. ABD’nin bu politikasından yola çıkarak yapılan analiz sonucunda seçilen haber dergisi olan Newsweek’te yayınlanan haber fotoğraflarının öncelikli olarak ABD’nin ortadoğu siyasetinin resmi bir söylem dahilindeki “kurgu” olduğu söylenebilir. Nitekim kurgulu fotoğraflar çoğunlukla, olayların o an iktidarda olan hükümetin şekillendirdiği hallerini sunmaktayken nadiren bağımsız, yeni veya özgün görsel bilgileri sunmaktadır. Dolayısıyla sunulan haberlerde bu doğrultuda özellikle çerçevelendirilerek toplum içinde ABD politikalarını meşrulaştırıcı mesajlar içeren birer göstergeler olarak sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Haber Dergisi; Haber Fotoğrafı; Görsel Temsil; Ortadoğu, Propaganda.

ABSTRACT

This thesis analyses news photography of Newsweek Turkey Magazine of Newsweek, having an international broadcasting policy, occurring with the beginning its broadcasting life within the concept of Middle East policy of America. This analyse is based on the first issue of Newsweek Turkey Magazine to its thirty-eighth issue and covering photos in the publications, photos in news, elements regarding news reporting include the news of America regarding its relationships with the Middle East. The developments experienced within the scope of America's struggle against terrorism have become important Dynamics in the restlessness in Middle East together with the occurings developing after 11th September.

In the broadcasting of a U.S-led publication in Turkey as a Turkish publication, the approval of USA for Iraq occupancy via the legalisation of USA policies, abolishing the negativities of Turkish society and visuals. It can be said that the news photography published in Newsweek, chosen as a result of the analyse carried out by considering this policy of the USA, is a "fiction" primarily of USA's Middle East Policy within a formal discourse. Thus, while fictional photos largely present the events in a way shaped by the current government, they rarely present independent, new or unique visual information. So, they are represented as indications having messages that legalise USA policies in the society by accordingly being framed in the news published.

Keywords: Newsmagazine; News photography; Visual Representation; Middle East, Propaganda

İÇİNDEKİLER

.....	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
FOTOĞRAFLAR DİZİNİ	vii
TABLolar DİZİNİ	ix
KISALTMALAR DİZİNİ	x
GİRİŞ	1
I. BÖLÜM	16
1. İLETİŞİM, FOTOĞRAF ve HABER FOTOĞRAFI	16
1.1. İLETİŞİM.....	16
1.2. FOTOĞRAF.....	23
1.3. HABER FOTOĞRAFLARI.....	29
1.3.1. HABER FOTOĞRAFLARININ BASINDA VE KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARINDA KULLANIMI.....	33
1.4. HABER FOTOĞRAFLARI BAĞLAMINDA SAVAŞ VE MEDYA.....	36
1.5. AMERİKA MEDYASI VE SAVAŞ.....	39
1.6. AMERİKA VE ORTADOĞU.....	40
1.7. BÜYÜK ORTADOĞU PROJESİ.....	42
1.7.1. 11 EYLÜL'DEN SONRAKİ HABER DERGİLERİ BAĞLAMINDA TERÖRLE MÜCADELEYİ FOTOĞRAFLAMAK.....	44
1.8. SAVAŞTA BASIN FOTOĞRAFÇILIĞI.....	50
II. BÖLÜM	52
2. NEWSWEEK TÜRKİYE DERGİSİNDE YER ALAN HABER FOTOĞRAFLARININ AMERİKA'NIN ORTADOĞU SİYASETİ BAĞLAMINDA ANALİZİ VE DEĞERLENDİRMESİ	52
2.1. NEWSWEEK TÜRKİYE DERGİSİNDE YAYINLANAN HABER FOTOĞRAFLARININ ABD ORTADOĞU SİYASETİNE İLİŞKİN BULGULARIN SUNUMU VE DEĞERLENDİRMESİ.....	52

<u>2.2. NEWSWEEK TÜRKİYE DERGİSİNDE YAYINLANAN HABER FOTOĞRAFLARININ ABD ORTADOĞU SİYASETİ BAĞLAMINDA SUNUMU.....</u>	<u>65</u>
<u>III. BÖLÜM.....</u>	<u>86</u>
<u>3. DEĞERLENDİRME ve SONUÇ.....</u>	<u>86</u>
<u>IV. KAYNAKÇA</u>	<u>91</u>

FOTOĞRAFLAR DİZİNİ

Fotoğraf 1. People Dergisinin 24 Eylül Tarihli Baskında kullanılan Fotoğraf...	45
Fotoğraf 2. Dünya Ticaret Merkezine yapılan saldırının Newsweek kapağına taşınması.....	46
Fotoğraf 3. Newsweek Dergisinin 24 Eylül tarihli baskısında kullanılan kapak fotoğrafı.....	47
Fotoğraf 4. Joe Rosenthal'ın 2. Dünya Savaşı'nda Pulitzer ödülü kazanan Şubat 1945'te Suribachi Dağı'nın tepesine bayrağı taşıdığı fotoğraf.....	47
Fotoğraf 5. Kerkük'te cephanelik arayan bir Amerikan askeri.....	67
Fotoğraf 6. Amerika'nın Irak'tan geri çekilme sürecinde bazı bölgelerde halen askeri hakimiyetini sürdürmesinin göstergesi olarak gösterebileceğimiz bu fotoğrafta; Amerikan askerlerinin Kerkük ve Musul'da aramalar yapmaktadır.	69
Fotoğraf 7. Amerikanın Ortadoğu politikası üzerinden askeri gücünün geri çekilmesine ilişkin fotoğraflar.....	70
Fotoğraf 8. Irak'ta gece devriye gezen Amerikan askeri.....	71
Fotoğraf 9. Irak'taki en büyük cezaevinden görüntüler.....	72
Fotoğraf 10. Irak'taki en büyük cezaevinden görüntüler.....	73
Fotoğraf 11. Amerikan askerlerinin çekilmesiyle başlayan süreçte Irak'ta meydana gelen bir patlamadan görüntü.....	73
Fotoğraf 12. Amerikanın Irak'tan geri çekilme sürecinde meydana gelen olaylardan görüntüler.....	75
Fotoğraf 13. Irak'ta her gün meydana gelen patlamalarla iç içe yaşayan Iraklı çocuklar.	76
Fotoğraf 14. Tansiyonun her geçen gün yükseldiği Irak'tan bir görüntü.....	77
Fotoğraf 15. Bölgede yaşanan gerginliği net bir şekilde anlatan bir fotoğraf.....	78
Fotoğraf 16. Günlük yaşamını patlamalar ile iç içe yaşayan Irak halkı.....	79
Fotoğraf 17. Amerikanın bölgede halen etkin bir güç durumunda olduğunu gösteren bir fotoğraf.....	80
Fotoğraf 18. Irak askerlerinin bölgede yaşanan olayları incelerken çekilen fotoğrafları.....	81

Fotoğraf 19. Amerikan askerlerinin halen bölgede etkin bir rolü olduğunu ve yaşanan olayların merkezi konumunda bulunduğunu gösteren bir fotoğraf.....	81
Fotoğraf 20. Irak ordusu ve Musul'da tutulan şüphelilerin görüntüleri. Irak ordusunun istihbarat servisi G2'nin başındaki Albay Yusuf Ahmet Kader.....	82
Fotoğraf 21. Musul'da tutuklanıp yargılanmayı beklemek için cezaevlerine götürülen şüpheli ve suçlular.....	83
Fotoğraf 22. Bölgedeki gerginliği yansıtan canlı bombalar ile ilgili fotoğraf.....	83
Fotoğraf 23. Bölgeyi tahrip eden Amerikan askerinin aynı anda yapıcı özelliklerinin olduğunu göstermeye çalışılan bir kare.....	84

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Newsweek Türkiye Dergisi'nde yayınlan haber fotoğraflarında Amerika'nın Ortadoğu siyasetinin dergi sayılarına göre dağılımı.....	53
Tablo 2. Fotoğrafların dergide yer aldıkları sayfalara göre yüzde olarak dağılımları.....	53
Tablo 3. Dergide yer alan fotoğrafların renkli ya da siyah-beyaz kullanımı.....	54
Tablo 4. Dergide yer alan savaş fotoğraflarının haberi oluşturan başlıklarla ilişkisi.....	54
Tablo 5. Dergide yer alan savaş fotoğraflarının alt yazı ile birlikte incelenmesi.	54
Tablo 6. Dergide Yer Alan Savaş Fotoğraflarının Konu Başlıklarına Göre Dağılımı.....	55
Tablo 7. Dergide yer alan savaş fotoğraflarının kaynağına ilişkin veriler.....	56
Tablo 8. Dergide yer alan savaş fotoğraflarının künye bilgileri.....	56
Tablo 9. Araştırma kapsamında ABD'nin Ortadoğu Siyasetini yansıtan haber fotoğraflarının detaylı künye bilgileri.....	57
Tablo 10. Bulgulanan Haber fotoğraflarının derginin yayınlanma süresine göre dağılımı.....	57
Tablo 11. Araştırma kapsamındaki fotoğrafların mekan ile ilişkilendirilmesi..	57
Tablo 12. Dergide yer alan haber fotoğraflarının konu bölümüne göre dağılımı.	58
Tablo 13. ABD Ortadoğu Siyasetine ilişkin haber fotoğraflarının dergide yer alış konumlarına göre dağılımı.....	58
Tablo 14. Araştırma kapsamında ele alınan 38 sayının haber başlıkları.....	61
Tablo 15. ABD'nin Ortadoğu Siyasetine ilişkin fotoğraflara konu olan görüntülerin dağılımı.....	61
Tablo 16. ABD Ortadoğu Siyasetine ilişkin fotoğraflarda çekim açısı.....	62
Tablo 17. İncelenen haber fotoğraflarının kapladıkları alana ilişkin verilerin sunumu.....	63

KISALTMALAR DİZİNİ

AA	: Anadolu Ajansı
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AFP	: Associated France Pres
AP	: Associated Pres
BOP	: Büyük Ortadoğu Projesi
CD	: Compact Disc
CNN	: The Cable News Network
NATO	: North Atlantic Treaty Organization
PNAC	: Project for the New American Century
REUTERS	: İngiliz Haber Ajansı
TV	: Televizyon

GİRİŞ

İnsanoğlunun toplumsallaşma süreci içerisinde gelişen ve gereksinimleri doğrultusunda ürettiği pek çok şeyden biri olan iletişim araçları, toplumsallaşma süreci ile paralel olarak gelişme göstermiştir. Bu gelişim ve ilerleme sonucu iletişim artık daha hızlı bir şekilde sağlanmaktadır. İnsan, yaşadığı ve paylaştığı dünya ile sürekli bir iletişim halindedir. İnsanın günlük pratiklerini gerçekleştirebilmesi için oluşturduğu dünyasında iletişim temel bir gereksinim olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanoğlu gereksinimlerini karşılamak için içine girdiği iletişim süreci sosyal üretim faaliyetleriyle birlikte düşünülmelidir.

Sosyal yaşamın yapılandırılması, yönlendirilmesi veya değiştirilmesi sürecinde insanoğlu gerçekleştirdiği tüm faaliyetleri görüntülerden geçerek oluşturduğu söylenebilir. Dahası insanoğlu yaşadığı dünyayı anlamlandırmada duyularıyla hareket etmektedir. Duyu eylemi sadece görme gibi biyolojik ve fiziksel bir eylem olmayıp daha çok zihin ve düşünce süreçleriyle ilgilidir. İnsanoğlu gördüğü, algıladığı bu dünyada yaşadığı her anı ifade etme gereksinimi duyduğunda sözcükler ya da görsel imgeler kullanmaktadır.

Günümüzde her şeyin görsellik üzerinden tanımlandığı, görselliği bulunmayan hiçbir şeyin inandırıcılığının olmadığını bu dünya üzerinde insanoğlu günlük yaşantısını her geçen gün daha çok bağımlı halde yaşamaktadır. İnsanoğlunun görseller karşısındaki zafiyetinin farkında olan profesyonel zihin yönlendiriciler bu durumu kimi zaman bir satış stratejisi/tercihi kimi zaman da ulusal/uluslararası bir politika malzemesi, propaganda olarak kullanabilmektedir. Nitekim ABD'nin yukarıda vurguladığımız görsellik politikasını 1920'li yıllardan günümüze uygulamaktadır.

Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de kitle iletişim araçları içerisinde toplumsal belirleyici bir yeri bulunan basının önemli malzemelerinin başında fotoğraf gelmektedir. Haber fotoğrafı, kitle iletişim işlevlerini "yayın" olarak sunan bir araçtır. Sosyal olaylar, savaşlar, toplumsal değişiklikler kısacası yaşama dair her şey fotoğrafa konu oluşturur. Bu bağlamda Amerika'nın Ortadoğu siyaseti üzerine ortaya çıkan gelişmeleri şekillendiren ve Amerika'nın uzun vadede bölgeye bakışını hem içeriye hem de dünya kamuoyuna yönelik hazırlayan haber fotoğrafları kitle

iletişimin bir parçası; görsel ABD siyasetinin temsili durumunda gazete ve dergiler aracılığıyla kullanılır olmuştur. Öyle ki uluslararası arenadaki gelişmeler kitle iletişiminin yaygınlaşmasıyla birlikte basında fotoğraf kullanımı önemli bir yer kazanmıştır. Basında fotoğrafın kullanım sürecinin başlamasını Freund (2006:96) “Fotoğrafın basın alanına girmesi çok büyük bir olaydır. Kitlelerin dünya görüşünü değiştirmiştir. O güne kadar sokaktaki insan, ancak yakınında yani kendi sokağında, mahallesinde gerçekleşen olayları göz önünde canlandırabiliyordu. Fotoğrafla birlikte dünyayı görmeye başladı. Kamuya mal olmuş kişilerin yüzleri, ülkesinin farklı bölgelerinde hatta sınır dışında gerçekleşen olaylar, herkesin yakınına taşındı” şeklinde ifade ederken Antakyalı (2009) ise “Günümüzde basılı medyada fotoğrafa daha fazla yer ayrılmakla birlikte bir anlatım dili olarak fotoğrafa ayrı bir önem verilmektedir. Fotoğraflar dergi ve gazetelerin hemen hemen büyük çoğunluğunu oluşturduğu görsel malzemelerdir. Fotoğrafların kitle iletişimindeki öneminin bir başka nedeni ise fotoğrafın yansıttığı zamanı ve olguyu gerçek olarak göstermesi aslına uygun kalarak anlatan bir araç olmasından kaynaklanmaktadır. Fotoğrafın zihinde kalıcı etkisi daha fazladır. Haberin oluşturduğu anlam dışında okur hiçbir yazıyı hatırlamaz fakat fotoğraf yarattığı etki nedeniyle her zaman hatırlanabilmektedir. Fotoğrafsız bir gazete ya da dergi düşünmek günümüz koşullarında neredeyse imkansız bir hale gelmiştir. Fotoğraf artık kullanıldığı haber ile bir bütün oluşturmaktadır. Haber fotoğrafları gazete ve dergiler için yazı kadar önemli bir unsur haline gelmiştir. Artık hedef kitleye sunulan haberler fotoğraf ile iç içedir. Okur gazete ya da dergi de yer alan haberin fotoğrafını görmeyi talep etmektedir” şeklinde ifade etmektedir.

Günümüzde dergi ve gazetelerde yer alan haber fotoğrafları çoğu zaman yazı ile birlikte kullanılmaktadır. Gerçeklik olgusu üzerine kurulan fotoğrafın medyada yazıyla kullanılmasıyla birlikte farklı yaklaşımlar ortaya çıktığı bilinmektedir. Haber fotoğrafını oluşturan öğeler olarak düşündüğümüzde, gazete ve dergilerde kullanılan fotoğraflar ile birlikte sunulan yazı, haberi destekleyen fotoğrafın ayrılmaz bir parçasıdır. Nitekim görüntünün anlatımını etkileyen yazı, okuyucuyu fotoğrafın gerçekliği yansıtmaya duygusundan uzaklaştırmaktadır. Burada fotoğrafın yansıttığı gerçeğin yanılması sorunu ortaya çıkmaktadır. Nitekim Freund (2006:143)’a göre, görüntünün nesnel olduğu düşüncesi, sadece bir göz aldatmacasıdır. Fotoğrafa

eşlik eden yazılar, görüntünün anlamını bütünüyle değiştirebilir. Ortaya çıkan anlam değişikliği her türlü kitle iletişim aracında kullanılmaktadır.

Freund'un fotoğraf ile yazının birlikte sunumuna ilişkin değerlendirmesinde başlıklar belirleyici öğelerdir. Hall'a göre başlıklar "bize konu ifadesinin tam olarak nasıl okunması gerektiğini kelimeler halinde anlatır" benzer bir biçimde Barthes, metin için "doğru algı seviyesini seçmeme yardım eder, sadece kendi bakış açısına değil aynı zamanda anlayışına da odaklanmama izin verir" şeklinde saptamada bulunmaktadır. Bu bağlamda metin görüntüye kültür, ahlak ve hayal altına sokarak yük bindirir (Lule, 1991:203).

Hall ve Barthes'ın yapısal ilkelerinden yola çıkarak görüntünün yazı ile birlikte kullanımı, Amerika'nın Ortadoğu Siyasetini dünya kamuoyuna sunmada önemli bir yer tutmaktadır. Barthes'ın görüntü ve kelimelerin birlikte kullanımı üzerine düşüncesi doğrultusunda; kelimeler olmadan haber fotoğraflarının görüntüsü bizi rahatsız edebilmektedir. Nitekim Barthes, Görüntünün Retoriği'nde "Görüntünün içerisinde, altında veya çevresinde her zaman metinsel bir öğe var mıdır?" sorusunu sorduğunda, "kelimeler olmaksızın verilmiş görüntüleri bulmak için, kısmen cahil toplumlara, görüntünün grafiksel halinin bir çeşidine geri dönülmesi gereklidir" sonucuna gelmiş olması hatırlanmalıdır. Barthes, görüntü ve yazı ile ilgili olarak 1960'ların başlarındaki makalelerinde her fotoğrafın "yazı" veya "bilgi"nin iki farklı çeşidini bulabileceğimiz dilsel bir boyutu olduğunu ısrarla savunurken; bunların "ifade edilen" ve "akla gelen" mesajlar olduğunu da altını çizmektedir. Fotoğrafik mesaj'da Barthes, başka türde fotoğraflara göre basın fotoğrafında bir kod olmaksızın analogik mesaj olan "ifade mesajı"nın, gerçeğin mekanik analogu olduğunu iddia etmesi nedeniyle baskın olduğunu öne sürmektedir. Barthes bu iddia ile hemen basın fotoğrafının "düzanlamsal" durumunun "efsanevi olmanın her fırsatı"na sahip olması üzerine görüşünün fark edilmesini beklerken sonrasında da makalede akla gelen veya kültürel olarak inşa edilmiş mesajların eş zamanlı varlığının altını çizmektedir. Akla gelen mesajların varlığının da farkına varmasıyla Barthes bu kültürel olarak inşa edilmiş mesajları okumanın zorluğunun ana hatlarını belirtmekte, fotoğrafçılığın "okuyucusunun bilgisine bağlı", "işaretler öğrenildiğinde anlaşılabilir" ve "gerçek bir şifre çözümü" ihtiyacı içinde olan "dilini" henüz öğrenmediğimizi bize anlatmaktadır. Diğer taraftan Barthes, aynı zamanda

basın fotoğrafı okuyucusunun karşılaştığı akla gelen mesajın nasıl okunacağı ile ilgili görüşünden önce gelen ve gösterilmesi gereken ilgiden daha azının gösterildiği, başka bir zorluğu tanımlamaktadır (Beckman, 2009:116).

Okumanın mekanizmasını oluşturmaya ve fotoğraflardaki potansiyel olarak okunabilir mesajların onların etrafındaki bu metinsel araçlarla (başlıklar, makaleler vb.) nasıl etkileşimde olduğunu ve Amerikanın Ortadoğu politikasını yansıtmaya yöntemi olarak bu politikayı alttan alttan kendi propaganda'sını haline getirdiğini görmekteyiz. Propagandanın radyo ve televizyonların yaygınlaşması ile birlikte büyük kitlelere ulaşması noktasında artık günümüzde bütün kitle iletişim araçları bir propaganda malzemesi olarak kullanılmaktadır. Bu alandaki gelişmeler; uluslararası arenadaki ilişkilerin farklılaşmasına yol açmıştır. Ülkelerin farklı çıkar saptamaları olduğu için uluslararası uyuşmazlıklar meydana gelmektedir. Bu uyuşmazlıkların çözüm yollarından biri olarak sunulan seçenek de savaştır. Savaş terimi anıldığında ilk akla gelen, siyasal birimler arasındaki silahlı çatışmalardır. Bu gelişmeler ışığında dünya üzerindeki siyasal birimler farklı bir yapılanma sürecine girmişlerdir. 21.Yüzyılın ilk yılları insanoğlunu şaşırtacak birçok değişime sahne olmuştur. Bu şaşırtıcı değişimlerin sonucu olarak Berlin duvarının 1989 yılında yıkılması ve sonrasında Sovyetler Birliği'nin görece "kendi kendine" dağılması, önemli bir stratejik güç boşluğu yaratmıştır. Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonraki süreçte iki kutuplu dünya düzeni tamamen değişime uğramıştır. Körfez Savaşı, Balkanlar'daki parçalanmalar, Avrupa ve Asya'daki yeni oluşumlar sonrasında yeni düzenin ne olacağı, kimler tarafından şekillendirileceği ve nasıl yürütüleceği sorularını gündeme getirmiş, Soğuk Savaş döneminden, süper güç olarak tek başına çıkan Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nin yeni sistemdeki rolü ve ağırlığı bu aşamada kendini hissettirmeye başlamıştır (Pivolka, 2003:15).

¹ Propaganda, psikolojik savaşın önemli bir yönüdür. Bir çeşit silah olarak kabul edilebilir.. Birçok düşünür propagandayı tanımlamaya çalışsa da, henüz kesin bir tanıma ulaşamamıştır. Ancak; yaygın olarak kabul edilen tanımı, Jowett ve O'Donnell ortaya koymuştur: "...algılamaları şekillendirme, kavrayışları yönlendirme ve propagandacının arzuladığı amaca ulaşmasına yardım edecek bir cevabın alınmasını sağlayacak davranışları tavsiye etme niyetiyle yapılan, önceden tasarlanmış ve sistemli girişimlerdir." (Bektaş, 2002).

Yeni Amerikan Yüzyılı Projesi² adı altında oluşturulan projelerden özellikle Ortadoğu bölgesiyle ilgili hareket tarzlarını yürürlüğe koymak için fırsat arayan ABD; aradığı fırsatı, 11 Eylül 2001 tarihinde ekonomik egemenliğin sembolü olan Dünya Ticaret Merkezi ve askerî egemenliğin sembolü olan Pentagon'a düzenlenen terörist saldırıları ile bulmuştur. Dünya savaşında bile ana vatanında vurulamayan ABD, terörist saldırıları ile adeta kalbinden vurulmuştur. ABD 11 Eylül terörist saldırılarından dört hafta sonra, saldırıları gerçekleştirdiğini iddia ettiği El Kaide örgütünü desteklediği ve himaye ettiği gerekçesiyle Afganistan'a yönelik harekât düzenlemiştir. Afganistan harekâtını takip eden dönemde ise Irak harekâtını gerçekleştirmiştir. Amerikanın bu olaydan sonra Ortadoğu siyaseti daha da şekillenmeye başlamıştır. Chomsky (2007:26)'in ifadesiyle; ABD çıkarlarına karşı gerçekleştirilen saldırıların, bu ülkenin emperyal tasarıları için çok önemli bir işlev gördüğü iki olay vardır: 1990'da Irak'ın Soğuk Savaş'tan sonra dünya düzenin yeniden biçimlendirilmesine yol açan Kuveyt işgali ve ABD'nin Ortadoğu'nun petrol üretim alanlarının ve diğer stratejik noktaların denetimini sıkılaştırmayı amaçlayan bütün bir siyasetler setini uygulamasına yol açan 11 Eylül'dür.

11 Eylül saldırılarının ardından, ABD, İngiltere, Rusya, Kanada gibi ülkelerin desteğini arkasına alarak "terörizme karşı savaş" ilan etmiştir. ABD Başkanı George W. Bush'un tüm dünyaya seslenişinde; "Ya bizimlesinizdir ya da teröristlerlesinizdir" (Uludağ, 2002:9) demek suretiyle ABD'nin; 11 Eylül'den sonra, NATO'da dahil olmak üzere uluslararası kurum ve kurallara daha az bağlı bir şekilde hareket edeceğini ortaya koymuş, "kitle imha silahlarının teröristler tarafından kullanılması ve petrol kaynaklarına erişim imkanlarının sınırlanması" gibi tehditlerin gerçekleşmesini beklemeyeceğini açıklamıştır. Chomsky (2007:26)'in deyiimiyle ABD gerekli gördüğünde her yeri işgal edeceğini ve herkese saldıracağını bütün dünyaya ilan etmiştir. Bu durumda her potansiyel hedefin bir caydırıcı haline gelmesi sağlanır. Savaş meydanın da hiç kimse ABD'nin karşısına çıkamaz. ABD askeri

² *Project for the New American Century* 'in kısaltması ile PNAC 1997 to 2006 arasında etkinlik gösteren Washington, D.C. merkezli bir beyin takımıydı. Kar amacı gütmeyen bir eğitim kuruluşu olarak iki muhafazakar düşünür olan William Kristol ve Robert Kagan tarafından kurulmuştur. PNAC'ın amacı "Amerikanın global liderliğini desteklemek" olarak beyan edilmişti." PNAC için temel varsayım "Amerikan liderliği hem Amerika hem dünya için iyidir" ve "askeri güç ve ahlakî kuvvet için Reagancı bir politika" görüşleriydi. PNAC, ABD Başkanı George W. Bush yönetimindeki üst düzey idareciler üzerinde nüfuz sahibi olmuş, Bush yönetiminin askerî ve dış politikalarının geliştirilmesine etki etmiştir, özellikle millî güvenlik ve Irak Savaşı konularında.

harcamaları aşağı yukarı bütün diğer dünya ülkelerinin askeri harcamalarının toplamı kadardır ve ABD'nin silahları teknolojik bakımdan çok daha ileridir. ABD olayları beklemek yerine 20 Eylül 2002 tarihinde açıkladığı ‘‘nleyici Askeri Müdahale Doktrini’’ ile istediği zaman istediği yere, mümkünse NATO çerçevesinde, mümkün olmazsa tek başına güç kullanabileceğini açıklamıştır. Bu bağlamda Amerikanın i ve dış siyaset programını meşrulaştırmanın en etkin yolu medya ve medyada kullanılan görüntülerden oluşmaktadır. Dolayısıyla Amerikanın Ortadoğu siyasetini yansıtın birçok işitsel ve görsel öğeler kitle iletişim araçları tarafından dünya kamuoyuna sunulmaktadır. Savaş fotoğraflarına yönelik beklentiler, büyüyen basın fotoğrafçılığının, televizyonda yer verilen haberlerin ve şimdi de internet dolaşımının yaşandığı bir asır boyunca değişim göstermiştir. 2. Dünya Savaşı'yla beraber; fotoğrafik ve aktüel ürünlerin eşi benzeri görülmemiş yükselişini; 20. yüzyılın ikinci yarısındaki savaş ve çatışmalarla ilgili fotoğrafik haberlerin gelişimini takiben gazeteciler, haber sunumlarını izleyicilerin doğrudan deneyimleri dışında oluşan olayların problemsiz yansıtılmaları şeklinde gerçekleştirebilmek için gitgide kameraya bağlı kalmaya başlamıştır. Haber dinleyicileri/izleyicileri de; özellikle Vietnam Savaşı haberinin ortaya çıkardığı salon savaşı mitini takiben, gitgide dünyada olup bitenin ve çatışmaların doğru, ekleme yapılmamış gibi görünen ve bazen de ürkütücü görselleri doğal karşılamaya başlamıştır. 1990'lara kadar, ‘‘Berlin Duvarı'nın Düşüşü’’ gibi haberlerin canlı olarak uydu üzerinden yayını ve Tiananmen Meydanı'ndaki ğrenci protestolarının askeri gler tarafından sindirilmesi izleyicilerin Basra Körfezi'nde ‘‘canlı TV savaşı’’nın sunduklarını kabul etmesine çoktan ortam hazırlamıştır (Griffin, 2004:382).

Medyanın gerçeği bir ayna gibi yansıtığı iddiasını kuşkuya düşüren ve sorgulayan bir saptama ise gerçekliğin basitçe verili olgulardan farklı bir şey olduğudur. Gerçek, gerçekliğin belirli bir tarzda kurulmasıydı. Medya, gerçekliği yalnızca yeniden üretmiyor, aynı zamanda tanımlıyor da. Gerçeklik, dilsel pratikler yoluyla desteklenip üretilmekte ve temsil edilmektedir. Ama temsil etme aktif bir seçme, sunma, yapılandırma ve biçimlendirme isini ima eder. Bir anlam üretme ve anlamlandırma pratiğidir. Bu nedenle medya ile verilen mesajların, sadece açık anlamları bazında değil, aynı zamanda ve daha önemlisi, ideolojik yapılanışı bazında analiz edilmesi gereklidir (Hall, 1994:47-103).

Farklı iletişim araçları farklı kodlar kullanarak haber dilini oluştururlar. Bu dergi için yazının yanı sıra fotoğraftır. Her dergi aktardığı haberi taşımasını istediği anlam bağlamında bir yapı içinde sunar ve fotoğraflanan kare ve/veya fotoğraf içine ya da dışına yerleştirilen söz dizimi haberin taşıması istenen anlamı kurar (Altun, 2009). Görsel ve belgesel bir nitelik taşıyan fotoğraflar dergilerde söylenenlerin kanıtı olarak sunulurlar.

Basın fotoğrafçılığı büyük ölçüde kitle iletişim araçları içerisinde bulunan dergi yayıncılığında ön planda bulunmaktadır. Dergilerin açık şekilde üst düzey okuyucuları hedef alsa da dergiler gazete stantlarında, süpermarketlerde, eczanelerde ve pek çok bekleme odasında sergilenmesi ve kullanılması sıklıkla, özellikle de kriz zamanlarında okumak yerine görsel bir gözden geçirme ve göz atmaya yol açmaktadır. Bu siyaseti yansıtmada kullanılan en önemli araçların içerisinde fotoğrafın ayrı bir önemi bulunmaktadır.

Haberin fotoğraf ile birlikte sunulduğu kitle iletişim araçları arasında yer alan dergi yayıncılığı Türkiye’de olduğu gibi dünyada da bu iletişim ağı içerisinde yerini almaktadır. Dünya üzerinde farklı konuları ele alan dergiler, sayıları milyonları bulan baskı sayılarıyla milyonlarca insana ulaşmaktadırlar. Her dalda her kategoride farklı dergi çeşitlerini görmek mümkündür. Uluslararası elektronik bilgi ağları sayesinde fotoğraflarla birlikte dergi içerikleri sayısal ortama aktarılmakta ve bilgi transferi daha akıcı bir şekilde sağlanmaktadır. Dünyanın herhangi bir yerinde çekilen fotoğraf saniyeler içerisinde dünya ile paylaşılabilir. Bu paylaşım sayesinde oluşan görsel bilgi dünyanın her ülkesinde rahatlıkla okunabilmektedir. Ayrıca son yıllarda batı kaynaklı kitle iletişim araçlarının, özellikle dergilerin Türkçe olarak yayımlanmaya başladığı görülmektedir. Dolayısıyla basılı süreli yayınlar arasında dergicilik ön plana çıkmaktadır. Dergi sayfalarının içerisinde kullanılan fotoğraf önemli bir yer oluşturmaktadır.

Habere ve haber fotoğrafçılığına ilişkin yapılan birçok çalışmada, inceleme ve çözümleme yapılmasına karşın, Uluslararası düzeyde yayın yapan kitle iletişim aracının Türkçe çıkardığı bir yanının herhangi inceleme ve çözümleme içerisinde yer almaması bir eksiklik olarak görülmüştür. Dolayısıyla bu çalışmaya göre göz ardı edildiği düşünülen Uluslararası düzeyde yayın yapan bir kitle iletişim aracında,

Türkçe metinler arasında yer alan haber fotoğraflarının analizi ve değerlendirilmesi siyaset, propaganda ve haber fotoğraflarını bir araya getirmiş olması açısından önem arz etmekte ve disiplinler arası bir çalışma oluşturmaktadır.

Çalışma kapsamında seçilen Newsweek Türkiye Dergisi haber dergileri arasından seçilmiştir. Dergilerin konu aldıkları haberleri, olayı, durumu, gelişmeyi ve sosyal problemleri renkli ve/veya siyah beyaz fotoğraflar kullanarak haftalık bir özet sunmalarındır. Haber dergileri, haber olarak verdikleri olaylardan bir hafta sonra raflardaki yerini aldıkları için, bir önceki haftanın televizyon veya gazete haberlerini özetleyen, süsleyen ve hatta bazen de eleştiren haftalık bir haber özeti görevi görmektedirler.

Haftalık dergiler, televizyon veya günlük gazetelere göre daha uzun bir döngü takip ettiği için, olaylara daha detaylı ve derinlemesine bakabilmektedir. Haber dergileri çalışmanın analizi için fotoğraflı haberlerin erişilebilir bir özetini sunmaktadır. Araştırmanın kaynağını oluşturan haber fotoğrafları ABD'nin Ortadoğu Siyasetini yansıtan ve/veya meşrulaştıran görsel temsil olarak karşımıza çıkmaktadır. Dergide yer alan haber fotoğraflarını çözümlmek, Newsweek Türkiye Dergisinde yayımlanan Amerika'nın Ortadoğu Siyasetinin nasıl yansıtıldığını haber fotoğrafları üzerinden görmekle eş anlamlıdır. Bir başka deyişle çalışma kapsamında seçilen Newsweek Türkiye dergisinde yer alan Amerikanın Ortadoğu siyasetini sorgulayan savaş fotoğraflarının kullanım şekilleri bağlamında birçok insanın ölümüne sebep olan Ortadoğu'daki Amerikan merkezli savaşların ortaya çıkardığı gerçekleri yansıtma taşıyıcı yüzey; nasıl etkin kullanıldığına dair bir sorgulamaya gidilmektedir. Özetle araştırma temelde tek bir dergiden yola çıkarak dergi üzerinde yer alan savaş fotoğraflarının incelenmesi üzerinde durmaktadır. Araştırma ayrıca farklı haber ajanslarından dağıtılmış ve Amerika'nın Ortadoğu Siyasetini yansıtan haber fotoğraflarının taşıyıcı yüzey ile olan ilişkisini de inceleme kapsamına almaktadır. Bu inceleme Newsweek Türkiye Dergisinin Kasım 2008 sayısı ile Temmuz 2009'daki ilk sayısından otuz sekizinci sayılarına dayanmaktadır ve yayınlardaki kapak, haberlerdeki fotoğraflar, ABD ve Ortadoğu haberlerini içermektedir. Bu zaman zarfında, Newsweek Türkiye Dergisi sık sık ABD'nin Ortadoğu Siyasetini yansıtan haber/haber fotoğrafları kullanmıştır. Görselliğin en yoğun şekilde tüketildiği günümüzde fotoğraf ve haber fotoğraflarının önemi burada

ortaya çıkmaktadır. Dergileri ön plana çıkaran özelliklerin başında kapakta kullanılan haber fotoğrafları gelmektedir. “Etkili görsel bilgi çerçeve formundadır.” “Haber dergisi kapakları özellikle faydalıdır çünkü tipik olarak belli başlı yurtiçi ve yurtdışı politik konuların baskın çerçevesini özetler” (Lule, 1991:208). Böyle bir strateji, araştırmanın sadece haberlerin kağıttan okunan veya veritabanı araştırmasından elde edilen metinlere odaklanmasıyla elde edilecek resme göre dergilerin daha bütün bir çerçeveye ulaşmasını mümkün kılmaktadır. Uluslararası düzeyde yayın yapan bir iletişim organı olarak nitelendirdiğimiz Newsweek Türkiye Dergisi’yle ilgili genel bir çerçeve çizilmeye çalışılmıştır.

Araştırma tek bir ulusal dergi üzerinden haber fotoğraflarında yer alan Amerika’nın Ortadoğu Siyasetini yansıtan fotoğrafların nasıl kullanıldığını ve/veya haber fotoğraflarının anlamının taşıyıcı yüzey üzerinde nasıl biçimlendirildiğini ve sunulduğunu incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda elde edilen bulgular içerik çözümlemesi yöntemiyle incelenmiştir.

İçerik analizi³, Max Weber’in Alman Sosyoloji Derneği’nin 1910’daki toplantısında önerdiği, basının ortak olarak geniş bir şekilde incelenmesi gerekliliğinin başlangıç noktası olarak düşünülmeyle birlikte, günümüz medyasına içerik analizi yöntemi uygulanarak çözümlenmeler yapılabilmektedir. Weber, gazetelere neler girer, neler girmez? Gazetelere girmesi gerekenlere ilişkin görüşler nasıl değişmiştir ve bu görüşleri hangi sosyal ve ideolojik değişkenlere bağıntılıdır? Ayrıcalık olan ve kamusal alanda meşru olanla ilgili politikalar ve pratikler toplumda iktidarın dağılımını nasıl etkiler? Özellikle politik bir enformasyon kaynağı olarak basın ile bir reklam aracı olarak basın arasındaki gerilimin nedenleri ve sonuçları nelerdir? Büyük sermaye yatırımları olan gazeteler okurlarını yabancılaştırma konusunda daha çok (veya daha az) duyarlı hale gelirler mi? Zincirleme mülkiyetin

³ İçerik analizinde metindeki açık ya da gizli anlamların ölçülecek anlamın türüne göre geliştirilecek ölçümleme prosedürü ile sınıflandırılması yoluna gidilmektedir (Yüksel, 2001:61-62). İçerik çözümlemesi yönteminin amacı metinlerin içerikleri hakkında sistematik veriler kazanmak ve bu verilerden yinelenen çıkarımlar yaparak, iletişimin yazılı/açık özelliklerinden, yazılı/açık olmayan 'gizli' özellikleri hakkında çıkarımlar yapabilmeyi olanaklı kılmaktadır (aktaran Gökçe, 1994:23). Fox (1969) "sözel veya yazılı verilerin, belirli bir problem veya amaç bakımından sınıflandırılması, özetlenmesi, belirli değişken kavramların ölçülmesi ve bunlardan belirli bir anlam çıkarılması için taranarak kategorilere ayrılmasıdır" (aktaran Tavşancıl ve Aslan, 2001:20) şeklinde yorumlamaktadır. İçerik analizi tekniği, 1940’lı yıllarda Lasswell’in Describing the Contents of Communication adlı çalışmasında ortaya koyduğu "kim kime ne diyor ve nasıl etkiler doğuruyor" vurgulamasını ortaya çıkaran bir yöntem olarak da bilinmektedir (Marshall, 1999:315).

ve tekelciliğin kamuoyunun gelişmesindeki uzantıları nelerdir? gibi soruların yanıtlarının bizzat gazetelerde olduğunu kabul etmiştir (Bayraktaroğlu, 2004:152).

İçerik çözümlemesinin temelde, davranışları doğrudan doğruya gözlemlemek yerine, bireylerin sembolik davranışlarını ya da iletişim materyallerini (bir yazarın kitaplarını ya da makalelerini, TV yayınlarının ya da filmlerin içeriğini, okuyucu ya da izleyicilerin bu iletişim materyallerine karşı tutumlarını vb.) çözümlmeye dayandığı söylenebilir.

İçerik çözümlemesi uygulamasının ilk aşamasında araştırma probleminin tanımlanması gerekir. Böylece herhangi bir medya içeriğini analiz ederek neyin söylenmek istendiği ya da iletişimin hangi boyutlarının, medya rollerinin, sosyal olayların, metinsel karakteristiklerin üzerine araştırma ile ışık tutulmak istendiği saptanılabilir. İncelenecek olan örneklemin ya da içeriğin belirlenmesi sırasında kitle iletişim araçlarının belirlenmesi ve ilgili içeriğin sınırlandırılması gerekmektedir. Ayrıca incelenecek olan kitle iletişim aracının türü, “radyo”, “televizyon”, “basın” ya da diğerlerinin belirlenmesinden sonra aracın coğrafi erişimi, (ulusal ya da bölgesel) izleyicilerin kitlesel oranı (yaş, sosyal sınıf, meslek, cinsiyet vd.), kitle iletişim aracının formatı ya da iletişim özellikleri (tabloit ya da büyük boy olması, siyasi düşünce bakımından liberal ya da muhafazakar yapıda olması), çalışmanın hedef kitleleriyle örtüşmesi ve araştırma materyaline erişebilirlik gibi unsurların dikkate alınmasını gerektirmektedir (Yüksel, 2001:60-61). Bu bağlamda uluslararası yayın politikası üzerinden yayın yapan ve Türkiye’de yayımlanan Newsweek Türkiye Dergisinde yer alan haber fotoğraflarının Amerika’nın Ortadoğu Siyasetini yansıtacak şekilde kullanılıp kullanılmadığının bulgulanması amacına uygun olarak belirlenmiştir. Seçilmiş olan Newsweek Türkiye Dergisinde yapılan tarama sonucunda, Amerika’nın Ortadoğu Siyasetini hem ulusal hem de uluslararası bağlamda dergi kapsamında analiz edilen fotoğrafların bu siyaseti yansıtmadaki sunumu sorgulanmıştır.

Tez çalışmasının zamansal aralığı 2 Kasım 2008 – 19 Temmuz 2009 tarihleri olarak belirlenmiştir. Sürenin sekiz ay ile sınırlı tutulmasının nedeni; haftalık yayın politikası çerçevesinde uluslararası yayın yapan Newsweek dergisinin, 2 Kasım 2008 itibarıyla Türkiye’de Newsweek Türkiye Dergisi olarak yayın hayatına başlaması ile

birlikte gelişen süreç içerisinde, derginin araştırmaya konu oluşacak şekilde gelişmesi gösterilebilir.

Çalışmanın merkezini oluşturan analiz haber fotoğrafları üzerine kuruludur. Haber fotoğrafları içerisinde mesajlar taşıyabilen, kullanıldıkları platform, yer, büyüklük/küçüklük, renkli/siyah- beyaz vd. pek çok faktör tarafından bütünleşerek bir metin kimliğine bürünmektedir. Bu metinlerin okunması, onların kitlelere sunulmuş birer gerçeklik oldukları bilinci bağlamında gerçekleşmelidir. Dolayısıyla bu tez çalışmasına konu olan Newsweek Türkiye Dergisinde yayınlanan haber fotoğraflarının ABD Ortadoğu siyasetini yansıtacak şekilde değerlendirilmesinde taşıyıcı yüzey ile ilişkilendirilmelidir.

Çalışma kapsamında aşağıda sıralanan unsurların detaylı bir analizi ve kuramsal yaklaşıma bağlı kalınarak araştırma gerekçelerinin sunumu yapılmıştır.

Sayfa No: Sayfa numarası haber fotoğrafının sunumuna ilişkin bir değişkendir. Fakat burada asıl ön plana çıkan konu dergi yayıncılığı için ilk sayfanın büyük bir önem taşıyor olmasıdır. Dergilerin tüketici kitle ile buluşması genel olarak ilk sayfa üzerinden gerçekleşmektedir.

Sayı No: Sayı numarası, güncel konular üzerinden oluşturulan haber dergilerinin sunumuna ilişkin bir değişkendir.

Fotoğraf Türü: Dergilerde yer alan fotoğraflar farklı şekillerde kullanılabilir. Dergilerde kullanılan renkli ve/veya siyah-beyaz olarak karşımıza çıkan fotoğraflar yoğun olarak kullanıldığı dergilerde artık illüstrasyonlarda etkili bir şekilde kullanıldığını görmekteyiz.

Tarih: Bu araştırma tarih değişkeni; hangi tarihlerde hangi fotoğrafların tekrar ettiğini ve dergi yayınının hangi sürelerde aynı kapak fotoğrafı üzerinden gidildiği üzerinden bir amaç kapsamında kullanılmıştır.

Konum: Genellikle dergilerde fotoğraflarla, yazılar, illüstrasyonlar, tablo ve grafiklerle bir arada bulunur. Sayfa bütünlüğünün tamamlanması için genel estetik kurallara uygun tasarım yapılması gerekmektedir. Mesela bir fotoğrafın içerdiği kalıp ve şekiller yanında yer alacağı başlığın hangi fonla

yazılacağı önemlidir. Aynı şekilde fotoğrafın içerdiği hâkim renk ile yazı ve diğer grafik unsurlarda kullanılacak renklerin uyumlu olması gerekir.

Haber Fotoğrafının Konusu: Haber fotoğrafının birlikte verildiği konu ile olan bütünlüğünün olup olmadığının saptanması kapsamında değerlendirilebilir.

Fotoğraf Kaynağı: Newsweek Türkiye Dergisinde yer alan haber fotoğrafları belli başlı haber ajanslarınca sağlanan fotoğraflar üzerine kuruludur. Haber ve habere ilişkin kaynaklar ise (AP, REUTERS, NEWSWEEK TÜRKİYE, AFP, AA, İNTERNET, diğer kaynaklar) şeklinde sıralanmıştır.

Fotoğraftaki Mekan: Amerika'nın Ortadoğu siyaseti üzerinden şekillendirmeye çalıştığımız haber fotoğrafları çok fazla yüzölçümüne sahip bir arena da karşımıza çıkmaktadırlar.

Fotoğrafın Kapladığı Alan: Haber fotoğraflarının kapladığı alan derginin genelde görsellik oranı özelde ise olayı ne derecede görselleştirdiğinin özetidir.

Fotoğraftaki Görsel Yoğunluk: Dergi yer alan fotoğrafların olayın önemine ve büyüklüğüne göre nasıl bir sunum şekli oluşturdukları ile ilgilidir.

Fotoğrafik Orijinallik: Günümüz teknolojisi ele alındığında ve manipüle etme olaylarının her türlü kitle iletişim araçlarında kullanıldığı düşünüldüğünde, araştırma kapsamındaki haber fotoğraflarının nesnelliği sorgulanabilir hale gelmektedir.

Konu Başlığı: Dergide yer alan haber fotoğraflarının başlıklar üzerinden değerlendirilmesi ve bu kapsamda fotoğraflar ile ilişkilendirilmesi ile ilgilidir. Haber başlıklarının anlamda olumlu, olumsuz ya da nötr olup olmadığı analizine dayanmaktadır.

Fotoğrafçı: Newsweek Türkiye dergisinde yayınlanan haber fotoğraflarında Amerika'nın Ortadoğu Siyasetini yansıtan fotoğrafların hangi fotoğrafçılar tarafından çekildiğini yansıtmak amacıyla oluşturulan araştırma ögesidir.

Dergi Kapağında Kullanım: Araştırma kapsamında analiz edilen haber fotoğraflarının dergi içerisinde kullanımı dışında, kapakta yer verilip verilmediğini konu edinilen ögedir.

Haberin Başlığı: Newsweek Türkiye Dergisi kapsamında incelenen haber fotoğraflarının, dergiyi oluşturan haber başlıkları arasında hangi konu üzerinden verildiğini saptamak amacıyla değerlendirilen kısımdır.

Amerika'nın Ortadoğu Siyasetinin farklı kaynaklarda nasıl görselleştirildiğini sorgulamak amacıyla ABD'de yayınlanan çeşitli dergiler de incelenmiştir. Ön inceleme kapsamında kullanılan dergiler görselleştirilmiş hikaye etme tekniğini günümüzde aktif bir biçimde kullanmayı sürdürmektedirler. Time ve Newsweek bu dergiler arasında uluslararası dağıtım özelliğine sahip dergiler olarak ön plana çıkmakta, Amerika'da yayınlanan dergi ile Türkiye'de yayınlanan dergi arasında içerik düzeyinde benzerlik göstermektedir. Bu açıdan bakıldığında uluslararası internet ağı üzerinden Amerika'nın Ortadoğu Siyasetinin malzeme olarak kullanılması, öncesi ve sonrası farklı bilimsel araştırmalarda oldukça yoğun bir şekilde araştırılmıştır.

Amerikan haber dergilerindeki fotoğrafik savaş haberlerinin mevcut analizi, haber fotoğraflarının bağımsız ve tek görsel bilgiye katkıda bulunmaktan daha çok, söylenmesi gerekeni öğrettiği ve hâkim haber anlatılarını güçlendirdiği fikrine destek vermektedir. ABD haber dergilerindeki fotoğraf içerikleri rutin olarak Washington'un etkinliklerinin resmi versiyonunu desteklemektedir. Amerikan Başkanı resimsel içerikte belirgindi, resimlerde güçlü ve kendisine güvenen bir lider olarak görülmekteydi. ABD askeri birlikleri, silahlar ve askeri donanım, güçlü ve kararlı, düşmanlarını yenmeye hazır ve yenebilecek bir ulus fotoğrafı tasvirlerine hâkim olmuştur. Düşmanın kendisi klişeleşmiş amblemlere indirgenmiştir ve küresel ekonominin ve dış ilişkilerin incelikleri ve zorlukları görünmez kalmıştır. En sonunda, savaşın insani ve ekonomik maliyetleri haber tasvirlerinden büyük ölçüde yok olmuştur. Bu yazar ve diğerleri tarafından yapılan önceki çalışmalar (Lichty, 1973; Braestrup, 1977; Hallin, 1986; Ericson et al., 1987; Griffin, 1992; Eldridge, 1995; Griffin ve Lee, 1995; Griffin, 1999), rutin haber formatlarındaki haber sunuşlarının yapısının, bağımsız olarak özel detaylar veya bilgilendirme maddelerini

haber raporlarına ilave edecek tarzda resimsel materyali nadiren kullandığını iddia eder. Belki de beklendiği üzere, çoğunlukla içeriğe yönelik önceden belirlenmiş sınıfların karmaşık olmayan sembolik işaretleri olarak ele alınan bu haber dergilerindeki resimlerin belli baskın söylem paradigmaları ve yorum çerçevelerine karşı izleyicilere hizmet ettiği şaşırtıcı olmamalıdır. Topluma uygun hale getirilmiş motifler olarak haber fotoğrafları, yeni bilgi açığa çıkarmaktan veya yeni perspektifler sağlamaktan daha sık olarak ön yargılı kavramları ve klişeleri güçlendirmektedir. Fotoğrafik basının süregelen popüler algılamalarının karşıtı olarak, fotoğraflar kamera öncesinde olan olayları yansıtmamaktadır ama söylem oluşumu ve muhafazası sürecinde ayrılmaz olarak yer almaktadır. Haber dergilerinin Basra Körfezi ve Afganistan'dan fotoğraflarının analizi, yaygın basının yayınlanmış resimlerinin, mekanların veya olayların doğal, spontan veya bağımsız görüntülerini sağlamamakta olduğunu tekrar doğrulamaktadır. Dahası, onlar açık biçimde olayların hali hazırda kamu söyleminde kurulmuş ve medya kurumlarında güçlü sosyal ilgi alanları tarafından yerleştirilmiş o versiyonlarını desteklemekte ve güçlendirmektedirler.

Kurumsal ilişkiler ve haber yapılarının rutinleri arasında bundan daha fazla etkileşim ve insan hayatının ve olayların daha az öngörülebilir aşırılığı olduğunu düşünmemiz için bir mazeret olabilir. Özellikle kriz zamanlarında veya savaşın kaosu arasında, süssüz fotoğrafların bizi şaşırtabileceği, kaçınılmaz olarak insanın korkusunu ve çılgınlığını ve devletin şiddetini etkileyebileceği umulabilir. Vietnam'daki foto muhabirlik hakkında devam ettirilen hikaye, kameranın dürüstlüğünü kabul etmemenin savaşa dair korkuları ve zıtlıkları açığa çıkardığı ve bir ulusu hükümetine karşı ayaklandırdığı düşüncesidir. Bu hikâye, Batı'daki yaşamın sansürsüz görüntülerinin bir halkı alışverişe gitmek için hükümetlerinden kurtulmaya sürükleyen Sovyetler Birliği'nin çöküşüyle ilgiliydi. En son ABD savaş haber fotoğrafçılığının yakın bir analizi gösteriyor ki fotoğrafçılık hiçbir şekilde temsilin sınırları ve uygunluğunu şekillendiren ekonomik, sosyal ve politik güçler tarafından bir 'kayıt teknolojisi' konumuyla bağlantılı değildir (Griffin, 2004:399).

Araştırma üç ana başlık içerisinde toplanmıştır. Birinci bölümde iletişim ve kitle iletişim üzerinden bir kitle iletişim aracı olarak derginin üzerinde durulmuştur. Gazete ile dergi arasındaki farklılıklardan yola çıkarak çalışmanın temelini oluşturan Newsweek Türkiye Dergisinin Ulusal ve Uluslararası çerçevede değerlendirilmesi

yapılmıştır. Fotoğrafın bir kitle iletişim olarak haber fotoğrafları ile arasındaki bağın nasıl oluştuğunu vurguladıktan sonra haber fotoğraflarının kitle iletişimde ve dergi kullanımını üzerinde durulmuştur. Haber fotoğrafları bağlamında savaş ve medya başlığı altında, Amerika'nın Ortadoğu Siyasetinin oluşumdaki süreçte başlangıcından son haline kadar olan kısmı verilmeye çalışılmıştır. Dergide yer alan fotoğraflık savaş haberlerinin mevcut analizi, haber fotoğraflarının bağımsız ve tek bir görsel bilgiye katkıda bulunmaktan çok söylenmesi gerekeni öğrettiği ve hakim haber yorumlarını güçlendirdiği fikrine destek vermektedir. 11 Eylül saldırılarından sonra kitle iletişim araçları yoluyla ön plana çıkan en önemli gelişme terörizm⁴ olmuştur. Buradan yola çıkarak Amerika'nın Ortadoğu Siyasetini kitle iletişim araçlarını kullanarak terörizm üzerinden nasıl şekillendirildiği açıklanmaktadır. Bununla birlikte 11 Eylül olayları öncesinde ve sonrasında gelişen olayların Amerika'nın dış siyaseti çerçevesinde incelenmesi amaçlanmıştır. 11 Eylül olaylarının ardından Amerikan medyasının haber fotoğrafları üzerindeki etkisi anlatılmıştır. Amerikanın Irak operasyonları haber fotoğrafları bağlamında incelendikten sonra Amerikanın bu bölgedeki durumu incelenmiştir. Newsweek Türkiye Dergisinde yayınlanan Amerika'nın Ortadoğu Siyaseti bağlamında haber fotoğraflarının bu siyaset üzerinden nasıl şekillendiği incelenmektedir. Öncelikli olarak içerik çözümlemesi hakkında genel bilgi verilen ve bu bölümde haber fotoğrafı ile içerik çözümlemesi yöntemi arasındaki bağın nasıl kurulduğu tanımlanmış; araştırma süresi, tekniği ve kaynaklarına ilişkin değerlendirme ön çalışma çerçevesinde sunulmuştur.

İkinci bölümde Newsweek Türkiye Dergisinde yer alan ve Amerika'nın Ortadoğu Siyaseti bağlamında incelenen haber fotoğrafları sayısal verilerden ve görsellerden yararlanılarak bulguların genel değerlendirmesi yapılmış, taşıyıcı yüzeyin işlenmesi ve istatistiksel testlerin uygulanmasıyla tamamlanmıştır.

Üçüncü bölüm ise değerlendirme ve sonuç kısımlarından oluşmaktadır. Bu bölümde öncelikle haber fotoğrafları üretim, temsil ve sunum ilişkisi kapsamında Amerika'nın Ortadoğu Siyaseti Amerikan tabanlı Newsweek Türkiye Dergisinde yayımlanan haber fotoğrafları üzerinden tartışılmıştır.

⁴ Chomsky'nin deyimiyile terörizm; "Çıkış noktası gereği siyasi, dini ve ideolojik olan amaçlara baskı, gözdağı verme ve korku telkin etme yoluyla ulaşmak için planlanmış şiddet kullanımı ve vahşet tehlikesi"dir.

I. BÖLÜM

1. İLETİŞİM, FOTOĞRAF ve HABER FOTOĞRAFI

1.1. İLETİŞİM

İletişimle ilgili birçok tanım bulunmaktadır. Bu tanımlar yaşanan tarihsel süreç içerisindeki siyasal ve toplumsal yapılanmaya paralel olarak gelişme göstermektedir. Berelson ve Steiner'e göre "İletişim, bilginin, fikirlerin, duyguların, becerilerin vb.'nin simgeler kullanılarak iletilmesidir" (Mutlu, 1998:68). Gerbner (1993:5) iletişimi, mesajlar aracılığıyla gerçekleştirilen toplumsal etkileşimdir şeklinde tanımlarken; Oskay ise geniş bir çerçevede ifade eder. İletişim, birbirlerine ortamlarındaki nesnelere, olaylar, olgularla ilgili değişimleri haber veren, bunlara ilişkin bilgilerini birbirlerine ifade eden insanların oluşturduğu topluluk ya da toplum yaşamı içinde gerçekleştirilen tutum, yargı, düşünce, duygu bildirimleri şeklinde ifade etmektedir (Oskay, 1994:15). Kaya (1985:1) ise bireysel varlığı ve toplumsal ilişkilerini iletişim yoluyla sürdüren insanı başka varlıklardan ayıran özelliklerden birisinde bu iletişimde bulunabilme yeteneği olduğunu ifade eden Raşit Kaya ise, iletişimi en yalın biçimde, haberin bilginin ya da en genel anlamıyla kültürün insan topluluklarına dağıtımını olarak tanımlamaktadır.

İletişimle ilgili tüm bu ve buna benzer tanımların, tanımı yapanların yaklaşımlarına göre değişiklik gösterdiği bilinmektedir. Bu çerçevede en azından iki temel yaklaşım ortaya konulmaktadır; birinci yaklaşım iletişimi, iletilerin aktarılması olarak görür. Gönderici ve alıcıların nasıl kodlama yaptığı ve kod açtığı, aktarıcının iletişim kanallarını ve araçlarını nasıl kullandığı ile ilgilenir. Diğer yaklaşım ise iletişimi, anlamların üretimi ve değişimi olarak görür. Anlamların üretilmesinde iletilerin, ya da metinlerin, insanlarla nasıl etkileştiği ile ilgilenir; yani, metinlerin kültürümüz içindeki rolü üzerinde durur (Fiske, 1990:16).

Genel olarak baktığımızda iletişimin temel amaç ya da işlevi insanlar arasında bir ortaklık yaratma olarak belirlenebilir. Bu ortaklık ileti alışverişiyle olur. İletişim sürecini belirleyen üç ana öge "kaynak", "ileti" ve "hedef kitle"dir. İletişimde gönderilen bildirim "ileti", gönderen "kaynak", alıcı ise hedef kitledir. Kimi zaman kaynak tek kişidir, kimi zaman da bir gazete, radyo ya da televizyondur. Tek kişi olduğunda kişisel, gazete ya da radyo olduğunda ise, bir kurumsal yapı söz

konusudur. Alıcı, kaynağın iletisinin ulaştığı kişi ya da kişilerdir. Diğer bir ifadeyle hedef-kitledir. İleti ise, kaynak tarafından oluşturulan ve herhangi bir araç yardımıyla ortaya konan şeydir. İletişim sürecinin gerçekleşmesi basit gibi gözükse de aslında karmaşık bir yapıya sahiptir. Kaynak durumundaki bir kişinin, çevresinde algıladığı bir olayı, bir veriyi, bir iletiyi kodlayıp, sinyale dönüştürüp belirli bir araç ya da kanal aracılığıyla alıcı durumundaki hedef kişi ya da kitleye göndermesi; hedef kişi ya da kitlenin (duyarak, okuyarak ya da izleyerek) algıladığı kodu anımsayıp, anlaşılıp anlaşılmadığını belirtecek geri bildirim kodlayarak kaynağa ya da gönderene iletmesi iletişim sürecini açıklamaktadır. Bu iletişim sürecinde, iletiyi engelleyen birde gürültü ögesi vardır; bu içten gelen hedef kişinin ya da dışarıdan gelen fiziksel gürültü ya da ilgi dağılışı türünde engelleme olabilir. Tüm bu süreç bir konum zaman ve yer içinde gerçekleşir (Bıçakçı, 1999:26).

İnsanın var olma mücadelesinin bir ürünü olan iletişim, her dönem değişime ye gelişime uğrayan insana özgü bir olgudur. Çünkü insan var olduğu günden bugüne kadar sürekli olarak iletişim araç ve tekniklerini yaratma ve geliştirme çabası içindedir.

İnsan diğer bütün canlılar gibi doğa ile etkileşimde bulunarak varlığını sürdürür. Fakat insan diğer canlı türlerinden farklı olarak kaygıları ve gereksinimleri doğrultusunda üretir ve bu üretimi kendine özgü iletişim araçlarıyla varlığının bir kanıtı olarak her dönem gelişen biçimlerde sunar. Bu gelişimin en önemli aşaması 20. yüzyılda gerçekleşmiştir. Hem üretim hem de tüketim kitlesel olarak yapılmakta; artık insan, yaşamını bu iletişim ağı içerisinde sürdürmekte ve birçok kitle iletişim aracından yararlanmaktadır. Daha geniş kitlelere ve çevrelere seslenebilmek, onlarla iletişim kurmak için sürekli çaba gösteren insan, teknolojik ürünlerle geniş bir kitleye seslenebilme olanağına ancak bu yüzyılda ulaşabilmiştir. Günümüz toplumlarında toplumsal iletişimin önemli bir kesiti, yani haberin, bilginin en temel anlamıyla kültürün topluma yayımı dağıtımı özel olarak bu amaç için geliştirilen araçlar yoluyla gerçekleşmektedir. Bu araç ve işleyişleri hemen tüm toplumlarda gerçek bir kurum haline gelmiştir. Böyle kurumlar içerisinde gerçekleşen iletişim olgusuna kısaca kitle iletişimi denmektedir (Kaya, 1985:2).

Kitle iletişimi, iletişimden farklılıklar gösteren bir kavramdır. Bunun nedeni kullandığı teknik araçlarda, ilettiği haberin içeriğinde ve seslendiği kişiler yönünden ele alınabilir. Buradan hareketle, kitle iletişimi kısaca enformasyon, düşünce ve tutumların geniş bir kitleye teknik araçlarla iletilmesi sürecidir diyebiliriz.

Geleneksel iletişim sürecinde yer alan öğeler kitle iletişim sürecinde de bulunmaktadır. Ancak kitle iletişimi, kullanılan araçlar, iletilen haberin ve bilginin içeriği ve seslenen kişiler yönünden farklılık ve özellikler taşır. Bu özellikler iki biçimde ifade edilmektedir. Birincisi kişilerarası belirli bir mekanı zorunlu kılan ve yüz yüze yapılan iletişimdir. Diğeri ise; kişisel olmayan, yüz yüze iletişimi ortadan kaldıran ve belirli araçlarla yapılan iletişimdir. Bu iletişim biçiminde gönderici ile aha arasında ilişki ya dolaylıdır ya da hiç yoktur. Kitle iletişim araçları ile kurulan iletişimde bir topluluk içerisinde kültürel yapısı bir olmayan kitlelere, bu iş için geliştirilmiş araçlar ile bir kaynaktan seslenilir. İletişim basın, radyo, televizyon gibi bu iş için özel olarak öngörölmüş kurumlar aracılığıyla gerçekleşmektedir. Haberin dağıtımı, kültürün yayılması kişiler ya da gruplar arasında rastlantısal buluşmalara bağlı değildir. Tam tersine sürecin işlemesi için isteme dayanan bir yaklaşım ve bu amaçla geliştirilen kurumlar söz konusudur. Bu kurumlar, geleneksel iletişim semalarındaki “gönderici” bireyden farklı olarak bir iletişim kuruluşu, ya da kurumlaşmış kişidir (Kaya, 1985:10).

16. yüzyılın başlarında Avrupa’da haber sistematik bir biçimde yayılmaya başlamış, gelişen ticari merkezlerin birbiriyle olan alışverişinde de gönderilen ve alınan haberler ticaret yapanların kar elde etmelerinin en önemli aracı olmuştur, kağıdın üretimi ve matbaanın gelişimi ise haber iletimini kolaylaştırmıştır. 18. yüzyıldan itibaren başlayan sanayi devrimi, iletişim ağı ve araçlarının gelişmesine, bununla birlikte, toplumsal iletişimde de pek çok yeniliğe neden olmuştur. Dizgi ve baskı makinelerinin gelişmesi, resim basımı ile görüntünün iletişim ögesi olarak kullanımı gazeteleri günümüzdeki görünümüne yaklaştırırken haber toplama ve iletme de gelişen demiryolları, telgraf ve telefon ile daha kolay ve çabuk olmuştur. Günümüzde kitle iletişimi her alanda kendini önemli ölçüde hissettirmektedir. İnsanoğlu, günümüzde her şeyin görsellik üzerinden tanımlandığı bu yüzyılda kitle iletişim araçlarını her yönüyle kullanmaktadır.

Günümüzde dünyada ve Türkiye’de çok sayıda dergi yayınlanmakta, her geçen gün de bunlara yenileri eklenmektedir. Haftalık, on beş günlük, aylık, iki aylık, üç aylık, altı aylık, olmak üzere süreli olarak yayınlanmaktadır. Dergiler yayımlandığı süreye göre sınıflandırıldığı gibi, hedef kitlelerine göre de sınıflanmaktadırlar. Ele aldıkları ağırlıklı konularına göre kamuoyunda birbirinden farklı izleyicileri olan pek çok dergi mevcuttur. Bu dergiler ekonomi, tarih, coğrafya sanat dalları, edebiyat, magazin, haber yorum analiz, hobi, meslek grupları, cinsiyetlere hitap eden, yaş gruplarına hitap eden, kültür ve entelektüel seviyelere göre ayrılmış, genel kültür, dini ahlaki, eğitici olmak üzere, pek çok üst kategoriler içerisinde ele alınabilir.

Ürün yelpazesi bu kadar geniş olan dergi yayını içerisinde ortak payda bulmak oldukça zordur. En genel anlamda, her bir dergide bir ifade ve anlatım dili oluşturulması mecburiyetinin bulunduğunu kabul ettiğimizde, hepsinde de kelimelerin ve cümlelerin var olduğu ortak noktanın dışında ortak bir paydaya rastlamak güçtür. İkinci ortak nokta ise yüzde yüze varan oranda bir anlatım dili olarak fotoğrafa yer vermeleridir. Dergilerde yer alan fotoğrafların bir fotoğraf makinesi objektifinden çıkmaları yanı sıra, çok farklı ilgi konularını yansıtmaktadırlar.

Dergi fotoğrafçılığı ayrı bir başlık ya da meslek altıda ele alınmamaktadır. Dünya da durum bu şekildedir. Ancak fiili olarak dergi fotoğrafçılığı yapan bir meslek grubu bulunmaktadır. Dergi fotoğrafı çeken bir fotoğrafçının karşılaştığı temel problemler belirli bir çerçevede ele alınmamıştır. Haber fotoğrafçılığından hareketle dergi fotoğrafları çekilmekte ya da tanıtım fotoğrafçılığından bu alana geçilmektedir. Dergi fotoğrafçılığı ile haber fotoğrafçılığı arasındaki farkları şu şekilde sıralayabiliriz.

1. **Fotoğraf editörlüğü:** Bir dergide fotoğraf editörünün konumu gazeteye göre daha belirgindir. Fotoğraflar üzerindeki yönlendirmesi daha fazla olduğu gibi daha da gereklidir.

2. **Kurgu faktörü:** Dergi fotoğrafında fotoğrafçının bir kurgu etrafında fotoğraf çekmesi çoğu zaman gereklidir. Sıradan bir fotoğrafın kullanımı gazeteye göre daha azdır.

3. **Zaman faktörü:** Gazetelerde günlük tempo içerisinde haberin yetiştirilmesi gereği ön planda yer alır. Zamanla yarışan bir yayında fotoğrafın habere sağlayacağı katkı ve bu katkı etrafında yeterli zaman harcanması söz konusu değildir. Dergilerde ise daha uzun süreli bir hazırlık aşaması olduğu için fotoğrafa olan ilgi daha fazladır. Dolayısıyla fotoğrafçının üretim zamanı gazeteye göre daha fazla olacaktır. Editoryal ekibinin fotoğrafa olan ilgisi ve emeği gazeteye göre daha fazla olacaktır.

4. **Baskı kalitesi:** Gazetelerde yer alan fotoğraflar siyah beyaz ya da renki yer alabilmektedir. Renkli olarak yer aldıklarında bile kullanılan kağıdın ve baskı tekniğinin gereği olarak fotoğrafın orijinal renk değerleri kayba uğramaktadır. Dergilerde ise genellikle beyaz ve daha kaliteli kağıtlar kullanıldığından fotoğrafın gerçek değeri, neredeyse kayba uğramadan kendini göstermektedir. Böylece dergilerde kullanılacak fotoğrafın önemi daha da artmaktadır.

5. **Okuyucu kitlesi:** Gazeteler toplumun her kesimden insanın okuduğu, elinde taşıdığı ve gün sonunda bir kenara bıraktığı yayınlardır. Gazetenin yazı ve fotoğraflardan oluşan toplam içeriğini bir veya birkaç günden fazla elde bulundurma ihtimali oldukça düşüktür. Dergilerde ise daha ilgili okuyucu kitlesi ile karşı karşıya kalındığı görülmektedir. Kullanılacak fotoğraflara da ilgi aynı oranda artacağı muhakkaktır. Ayrıca derginin okuyucu kitlesinin elinde kalma oranı, muhafaza edilip kütüphanelere girme ve daha sonra başkaları tarafından yeniden okunma oranı çok daha fazladır. Genel olarak beş ana başlık altında topladığımız dergi fotoğrafçılığı ile haber(gazete) fotoğrafçılığı arasındaki fark, bu konuya ayrı bir konu olarak yaklaşmak gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Haber fotoğrafı ile dergi fotoğrafı arasındaki ayırım yapıldıktan sonra derginin hedef kitlesi üzerinde durulmalıdır. Çocuklara yönelik bir dergide kullanılan aydınlatma tarzı ile yetişkinlere hitap eden bir dergi arasında fark olmalıdır.

Hedef kitlenin zeka ve kültür seviyesi de belirlenecek fotoğraf karakterinde önemli bir kriter olarak göz önünde bulundurulmalıdır. Tıpkı bir Amerikan esprisini Türk insanı gülünç bulamayacağı gibi, bir toplum için belirli bir fotoğrafın uyandıracığı duygusal tepkiyi aynı fotoğraf başka bir toplum için uyandırmayabilir. Nitekim bu açıklama Kanburoğlu (2003:32)'na göre; fotoğrafın kültürel bir nesne

olması dolayısıyla, anlaşılabilirliğinin kültürlere de bağlı olduğu düşüncesini beraberinde getirir. Bireyin içinde olduğu kültürel ortam bu kodsuz mesajın algılanmasını ve anlamını etkileyebilmektedir.

Fotoğrafta yer alan öğelerin hitap ettiği kitleye verdiği bir mesaj vardır. Olumlu ya da olumsuz bir etki oluşturması, hedef kitlenin algı kodlarına hitap etmesiyle ilgilidir. Örneğin, National Geographic gibi araştırma ve keşif dergilerinde üçüncü dünya ülkelerinden sıkça görüntüler yer alır. Yayımlanan fotoğraflarda görülen siyahi insanlar genellikle beyaz ırktan araştırmacıların malzemelerini taşıyan, onlara hizmet eden görüntüleriyle görülmesi, Amerikanın sosyal yapısında yer alan ırkçılık konusunda rahatsızlık uyandırmaktadır. 1950'lerde bu tür fotoğraflar rahatsızlık doğurmazken, 1960'ların sonlarına gelindiğinde artan ırkçı olaylar karşısında dergide yer alan "siyah hizmetçi" fotoğrafları rahatsız etmeye başlamış, öfke ve isyana ekti edeceği endişesi, beyaz yolcuların fotoğraflarda görünmemesi tercihinin sebep oldu (Lutz ve Collins, 2005:149).

Newsweek bütün dünyada dağıtılmakta olan haftalık bir Amerikan haber dergisidir. 1933 yılından beri yayınlanmakta olan dergi Time ve U.S. News & World Report'la beraber ABD'nin en önemli üç haftalık dergisinden biridir. Tiraj ve reklam geliri bakımından Time dergisinden hemen sonra gelir. New York merkezli olan dergi hafta boyunca topladığı ABD içi ve küresel haberlerden önemli bulduklarını sayfalarına taşımakta ve bunları yorumlar, fotoğraf ve grafikler, tablo ve karikatürlerle destekleyerek okurlarına aktarmaktadır. Rakipleri ile aynı formata sahip olan Newsweek başından beri Time'a göre daha liberal bir çizgi sürdürmüştür. Ülkenin bir numaralı haber dergisi olan Time'a kıyasla daha yüksek gelir grubundan bir okuyucu kitlesine sahiptir ve bu kitle diğer dergilere nazaran daha sadık bir profil çizmektedir, çünkü Newsweek'in tirajı son 20 senede hiç değişmemiştir. 270x205mm boyutlarında olan dergi özel sayıları hariç genelde 62 sayfa olarak çıkmaktaydı (Newsweek, [12.01.2006]).

İlk kez 17 Şubat 1933'te yayınlanmaya başladığında rakibi Time 10 yıldır piyasadaydı. Newsweek ilk çıktığında 10 cent'ten satılıyordu ve tirajı o zaman 50.000'di. 1937 yılında "Today" dergisi ile birleşti ve News-Week olan adını da "Newsweek" olarak değiştirdi. 2003 yılında tirajı 4 milyonu geçiyordu, bunun 2,7 milyonu ABD'de dağıtılıyordu. 1950'lerde ABD'deki ırk ayrımcılığı meselesine diğer

dergilerden daha fazla ağırlık verdi. 1960'ların ortalarına gelindiğinde ABD, toplumu ikiye bölen Vietnam Savaşı ve büyük şehirlerde meydana gelen ayaklanmalarla kaynamaya başladığında dergi olaylara subjektif açıdan bakmaya ve kendince haklı olanların tarafını tutan bir gazetecilik yapmaya karar verdi. 1963'te ilk defa tanınmamış siyah bir Amerikalının fotoğrafını kapağa taşıyarak Amerikan dergileri arasında öne geçti. En alevli zamanında Yurttaşlık Hakları Hareketi'ne sempatiyle yaklaşan makaleler yayınlıyordu. 1980'lerin ortalarında kendisini rakiplerinden ayıran girişimlerine bir yenisini daha ekleyerek tasarımını değiştirdi ve ayrıca İngilizce dışında bir dildeki ilk sürümünü yayınladı; Japonca Newsweek. 1990'larda bunu Korece ve İspanyolca ve Rusça baskıları takip etti. Bu yıllarda derginin belirli konulara ayrılmış özel sayıları da yayınlanmaya başladı (Yılın önemli olayları vb gibi). Yine 1990'larda içeriğini yılda 4 kez CD-ROM'larla dağıtan ilk dergi oldu. 1994'te dergiye online erişilebiliyordu. 1998'de web sitesi üzerinden tüm arşivlerine erişmek mümkün oldu. Yüzyılın sonuna gelindiğinde derginin Atlantik, Asya, Avustralya ve Latin Amerika olmak üzere 4 ayrı İngilizce baskısı yapılıyordu. Ayrıca Lehçe ve Arapça baskıları da eklenmişti. Ekim 2008 itibariyle 8 dilde yayınlanmaktadır. Tirajı hala 4 milyondur ama şimdi bunun 3.1 milyonu ABD içinde dağıtılmaktadır. Derginin fiyatı 4,7 dolar olmasına rağmen genelde abonelik yoluyla çok daha ucuz bir fiyata okuyucuya ulaşmaktadır, aboneliğin şekline göre fiyatı sayı başına 56 ila 37 cent arasında değişmektedir (Newsweek, [12.01.2006]).

Washington Post şirketinin 2003 yıllık raporuna göre geçmiş beş yıl içinde Newsweek dergisinin ortalama haftalık Amerika tirajı 3.1milyon kopyaydı. Newsweek aynı zamanda birkaç uluslararası baskı ve aylık 180 milyon sayfa görüntülenmesine sahip bir online versiyon da yayınlamaktadır. Ayrıca Newsweek iyi miktarda haber vermeye devam etmekle birlikte, eğlence sağlık ve yaşam biçimi, iş ve diğer daha az önemli haber çeşitlerine yönelmiştir. Bununla birlikte haber dergileri temek misyonlarına geri dönerek küresel ve uluslararası konular kadar yurtiçi meselelere de yer verecek şekilde haber alanlarını genişlettiler (Fried, 2005:126).

Uluslararası yayın yapmakta olan Newsweek dergisinin Türkiye ile buluşması Ciner Medya Gurubu tarafından 27 Ekim 2008 tarihinde gerçekleşmiştir. Newsweek dergisi Türkiye'de Türkçe olarak yayın hayatına başlamıştır (Newsweek Türkiye'de, [26.10.2008]).

Ciner Yayın Holding, 14 Eylül 2007 tarihinde Ciner Holding bünyesinde kurulmuş ve gazete, dergi, kitap, radyo ve televizyon yayıncılık, yapımcılık, basım, dijital medya, dağıtım, perakende ve alternatif telekom alanlarında faaliyet gösteren bir şirkettir. Bünyesinde Habertürk.com, Habertürk Radyo, Habertürk TV, Ajans Habertürk ve Gazete Habertürk gibi Türkiye'de faaliyet gösteren medya yayın organları ve Bloomberg TV, Bloomberg HT Radyo, Newsweek, FHM, Marie Claire Maison, Marie Claire, Food and Travel, GEO, Mother and Baby gibi dünya üzerinde çeşitli ülkelerde yayınlanan kanal ve dergilerin Türkiye'de yayımlanmasını sağlamaktadır (Ciner Medya, [8.3.2010]). Bu bağlamda Ciner Medya Grubunun, yabancı kaynaklı birçok TV kanalı, Radyo ve dergiyi Türkiye'de Türkçe olarak okuyucu/izleyiciye etkin bir şekilde sunduğu görülmektedir. Ciner Medya'nın yabancı kaynaklı (TV, Radyo, Dergi) iletişim araçlarını Türkiye'de Türkçe olarak sunması, Türk Toplumunu etkileme ve yönlendirmede kullandığı görülmektedir. Grubun özellikle dergi yayıncılığı ile ortaya çıkan bu siyaset; genel bir değerlendirme ile FHM dergisinde Türk erkeklerine, Mother and Baby ve Marie Claire dergisinde Türk kadınına yönlendirici etkide bulunduğu açıkça görülmektedir. Ayrıca Marie Claire dergisi Fransa'da yayınlanan bir sayısında hatırlanacağı gibi PKK'lı kadınları özgürlük savaşçısı olarak göstermiştir. Türk toplumunun değerleri ve fikirleri ile örtüşmemesine karşın halen Türk okuyucularının karşına kendi fikir ve düşünceleri ile çıkmaktadırlar. Bu bağlamda Grubun Türkiye'de yayım yapan dergi, TV, Radyo gibi iletişim araçları Türk toplumunu yönlendiren ve yabancı kaynaklı politikalarını, eylem ve siyasetlerini ikna etmek için itinayla düzenlenmiş ve farklı şekillerde sunulmuş propaganda aracı durumundadır.

1.2. FOTOĞRAF

Günümüzde fotoğrafın kullanım alanları teknolojinin ve kitle iletişimin gelişmesiyle paralellik göstermektedir. Her şeyin görsellik üzerinden sunulduğu günümüzde fotoğraf; bilimde, sanata, iletişimde hemen hemen her alanda kendine önemli bir yer edinmiştir. Fotoğraf bir bilim ve sanat olgusu olmasının ötesinde ekonomik, politik, toplumsal yönleriyle de insanoğlunun yaşamında ve gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Üretim ve tüketim yöntemleri göz önüne alındığında hiçte karmaşık olmayan fotoğrafik süreç ortaya atılan çok farklı bakış açıları ve tanımlamalar ile karşı karşıya kalmıştır. Bu bağlamda fotoğrafa yüklenen bu farklı

bakış açıları ya da tanımlamaların temelinde yatan asıl nedenin fotoğrafa yöneltilen göreceli yaklaşımlar olduğu düşünülebilir.

Fotoğrafi tanımlama yaklaşımları kimi zaman teknik, kimi zaman felsefi, kimi zaman da sosyo-ekonomik bakış açılarıyla yapılmıştır. Derman (1991:65)'a göre fotoğraf, her şeyden önce nesnelerin görüntülerinin ışığa karşı duyarlı bir malzemenin üzerine saptandığı optik ve (kimyasal, fiziksel özellikleri olan) mekanik bir süreçtir.

Fotoğrafa felsefi bir temelle yaklaşan Sontag; fotoğrafın, özünde toplumsal bir ayın, korkuya karşı bir güç ve savunma aracı olduğunu savunur. Başka bir yaklaşımı da şöyledir; geçmişi tüketilebilir bir nesneye çeviren fotoğraflar, kestirme birer yoldur. Her fotoğraf koleksiyonu gerçeküstücü montajda ve tarihin gerçeküstücü biçimde kısaltılmasında yapılmış bir alıştırma (Sontag, 1992:22).

Flusser'in bakış açısı ise, kendine özgü bir yapı taşımaktadır. Flusser, fotoğraf kritiğinde kimi tarihsel mitlere de gönderme yaparak, fotoğraf ve fotoğrafçıyı simülasyon bağlamında bir yapıyla çerçeveler; bir kişiyi elinde fotoğraf makinesiyle gördüğümüzde, bir tür avlanma davranışına tanık oluruz. Fark ise, fotoğrafçının oyununu çalılıklar yerine, onun avlanma davranışlarını da belirleyen bu içinde bulunduğu yapay ortamdır (Flusser, 1991:37).

Sontag (Sontag, 1999:83)'e göre fotoğraf ölümlüğün envanteridir. Fotoğraf teknik bir görüntü olarak, önemli bir iletişim biçimini hayata geçirmiştir. Fotoğraf uygarlığın gelişim sürecinde çok önemli bir misyon yüklenmiş ancak bunu pek de bizim algıladığımız biçimiyle yansıtmamıştır. Fotoğrafın icadı, birçok araştırmacının da katıldığı gibi, uygarlığın gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Fotoğraf, bulunuşundan kısa bir süre sonra, gerçekliğin yansıması olması nedeniyle önemli bir belge niteliği olma özelliğini kullanmaya başlamış, sonrasında da bunun etkileri görülmüştür.

Fotoğraf biriktirmek dünyayı biriktirmektir. Filmler ve televizyon programları duvarları aydınlatır, ışıkları titreştirir ve yok olup giderler; oysa fotoğraftaki görüntü aynı zamanda hafif, üretimi ucuz, taşınması, toplanması ve saklanması kolay bir nesnedir (Sontag, 1999:17). Bu yüzden de arşiv, belge amaçlı kullanımda önemli bir yer kazanan fotografik imgeler, bulunuşundan bu yana

geçirdiği süreç içinde önemli bir kitle iletişim aracı haline gelmiş, mesaj verme niteliğinde psikolojik, ideolojik anlamda kullanılmıştır. Fotoğrafın, gerçekliğin yansımaları olması bir olayın olduğuna birinci derecede tanık olması, belge niteliği kazanmasına neden olan yönüdür. Günümüzde, kamera da, bu konuda fotoğrafa eşlik etmeye başlamış güvenlik güçleri tarafından sürekli kullanılır olmuştur. Özellikle toplu hareketlerde, kitle gösterisi ve mitinglerde sivil görevlilerin sürekli çekim yapmaları gösteriye katılanları tespit etmeye çalışmaları, en amatör gözler tarafından da fark edilir olmuştur. Çağımız görüntü ve film çağıdır. Görsel teknik hızla gelişmektedir. Teknoloji ve insan zekası iletişimin hızlandırılması için çalışmaktadır. Ama aynı teknik insanları izlemek, arşivlemek, numaralamak için de kullanılmaktadır. Bizde ve öteki ülkelerde foto-film güvenlik birimleri oluşturulmaktadır. İleri ülkeler, yurttaşlarını arayıp, mikrofilmlere geçiriyor. İnsan yaratıcılığının ürünü olan aynı filmler, o ülkelerin geçmişlerinin belgelenmesi için de kullanılıyor (Sontag, 1999:92).

Her fotoğrafın içeriği tarihtir. Her zaman fotoğrafın geçmişteki kökenini görüntülediği ana göstermektedir. Polaroid fotoğrafın anında görüntü vermesi bile fotoğraf banyo edilmeden önce değişmiş olabilen bir sahne veya olayı yakalamaktadır. Sahne ne kadar suni ne kadar sabit olursa olsun, fotoğraf bize çoktan gerçekleşmiş ve genellikle bitmiş fiil ve olayların bir görüntüsünü sunmaktadır. Fotoğrafik fotoğraf film fotoğraflarının aksine zaman geçişini göstermez, zamanın geçtiği gösterir. Aslında sabit fotoğrafın dünyamızın bir yansıması olarak sınırlandırılması geçmişteki bir anın dondurulmuş olmasıdır. Fakat bunun gücü; bizi farklı bir diegesis anına itmektense gerçek geçmişten bir anı, film veya tiyatrodaki herhangi bir çeşit performansta bulduğumuz olaylar akışını yansıtmaktadır. Fotoğrafların yaptığı şey, bizi zaman akışı ve geçen şeyin hareketsizliğiyle yüzleştirerek geçmişini şu ana taşımaktır (Gilloch, 2002:18)

Kitle iletişim araçları, her gün yayınladıkları binlerce ileti ile insanlığı bilgi yağmuruna tutmaktadırlar. Her gün aktarılan binlerce iletinin, alıcılara etkili bir şekilde ulaşabilmesi için, kitle iletişimciler farklı yaklaşımlar denemektedirler. İletilerin görselleştirilmesi de, etkinin artırılması yönünde kullanılan önemli yöntemlerden biridir. Fotoğraf da sağladığı kolay kullanım olanakları nedeniyle

özellikle basılı kitle iletişim araçlarında, internette, afişlerde, televizyonda vb. araçlarda sıkça kullanılan görsel bir ileti aracıdır.

Genç ve Sipahioğlu (1990:78) fotoğrafın kitle iletişimde kullanılmasını şu şekilde açıklamaktadır; görsel imgelerle dolu bir çağ yaşıyoruz. Televizyon, gazete, afiş, sinema gibi kitle iletişim araçları her gün binlerce görüntüyü yayınlarken, kitleler de karşı koyamayacakları bir görüntü bombardımanı altında yaşamak durumunda kalmaktadırlar. 19. yüzyıl, büyük ölçüde sözlü ve yazılı kültürün egemen olduğu bir kültürel ortam olarak görülmektedir. Hala izlerini taşıdığımız yazıya dayalı bu kültürel yapının giderek neredeyse tümüyle görselliğe dayanan bir kitle kültürüne dönüşmekte olduğu düşüncesi yaygındır. Öte yandan, iletişimde, örneğin basın yayın araçlarında da durum bundan farklı değildir; Gazete ve dergilerde yazı oranı giderek azalırken, fotoğraf ve görsel malzemelerin oranı giderek artmaktadır. Böylelikle iletişim insanlar tarafından da kolayca algılanır hale gelmektedir ve bir tür alışkanlık halini almaktadır. Görsel metinlerle beslenmeye alışan kitleler, yeterli görsel besini alamadığı zaman sıkılmaya başlamaktadır.

Berger (1990:7), görmenin konuşmadan önce geldiğine değinerek, "çocuk konuşmaya başlamadan önce bakıp tanımayı öğrenir." derken, görmenin insanın gelişim sürecindeki önceliğine de işaret eder. İletişim ve bildirişim araçlarının bilginin ve olayların yaygınlığını kolaylaştırdığı ve çabuklaştırdığı gerçeğini yadsıyamayız. Bunların büyük bir bölümü de, görsel olarak algıladığımız, içlerinde bildirişim kodlarını taşıyan görsel imgelerdir (Gezgin, 1985:375). Sözü ettiğimiz görsel imgelerin büyük çoğunluğu da, fotoğrafik kayıtlardan oluşmaktadır. Fotoğraf, görsel imgelerle iç içe olduğumuz çağımızda, bilinçaltı etkilenmelerin yanı sıra, bilinç düzeyinde verdiğimiz kararların da büyük bölümünde etkili olmayı sürdürmektedir. Yaşam tarzımızı belirleme sürecinde; nasıl yaşayacağımızdan nasıl giyineceğimize kadar, her tür bilgi bize görsel imgeler aracılığıyla dayatılmaktadır. Bunların başında da fotoğraflar gelir. Kitleler, kitle iletişim araçlarında gördükleri, kendilerine önerilen yaşam tarzlarını çoğu kez bu fotoğraflarda gördükleri biçimleriyle kabullenme eğilimindedirler.

"M.Ö. 2000 yıllarında görüntülerin büyüsellliğini önlemek için doğrusal yazı bulunmuştur. Ancak o zamanlar bu amacın farkına varıldığı pek söylenemez. Teknik

görüntülerin ilki olarak 19. yüzyılda icat edilen fotoğraf, mucitlerinin henüz farkında olmamalarına rağmen, metinlere yeniden büyüsellik katma amacını taşıyordu (Flusser, 1991:21). Flusser'in bu görüşünün, fotoğrafa çok farklı boyutta bir misyon yüklemeye yönelik olduğu düşünülebilir. Benzer bir misyon yüklemeye girişimi de Berger'den gelmektedir. Ancak Berger, fotoğraf özelinde değil, iletişimdeki imgeler genelinde bir yaklaşımda bulunur. İmgelerin iletişimde kullanımı da, ticari, politik, tinsel kaygılarla gerçekleştirilebilir. Yalnızca iletişim amaçlı kullanımına arkaik dönemlerden günümüze dek rastlanmaktadır. Berger'e göre; bizden önceki kültürlerin hepsinde görünüm, yaşayanlara gönderilmiş işaretler olarak algılanıyordu (Berger, 1988:115).

Flusser, fotoğrafın iletişimsel içeriğinden söz ederken, iletişim sürecindeki işlevlerine göre sınırlandırılabilen işaret etmektedir. Flusser'e göre bilimsel dergilerde yer alan bir fotoğraf "bildiren" bir yapıya sahip iken, reklam, politik ve ticari afişlerde yer alan fotoğraflar "buyuran", galeri ve müzedekiler de sanatsal fotoğraflardır (Flusser, 1991:58). Fakat bu noktada özellikle üzerinde durulan, bildiren yapıya sahip olan fotoğraflardır. Bunlar, yaşamın içinden kimi kesitlerin kitlelere aktarılması, bildirilmesi amacıyla üretilir ve tüketilir. Fotoğrafın bu tür kullanım özelliği de özellikle gazete, dergi ve ajansların ürettikleri görüntülerde kendisini gösterir.

Dünya haber pazarında yer alan ve basın kuruluşlarını besleyen birçok ajans, her gün milyonlarca sözcüğü iletişim pazarına sunarken, bu yazılı metinleri görsel metinlerle de destekleme çabasıdadır. Çünkü fotoğraf, bir iletişim aracı olarak çok önemli ve etkileyicidir. Etkili, güçlü fotoğraflar aracılığıyla büyük yığınlar çok kolay harekete geçirilebilir, kamuoyu oluşturulabilir, bu da yönetimler üzerinde önemli bir baskı oluşturabilir. Fotoğraf, uzunca bir dönem, her şeyi en yakından gören tanık olarak bilinmiştir. Bu fotoğrafın, gerçeğin doğrudan görülmesini sağlayan bir araç olduğuna inanılan bir dönemdir.

Berger (1988:75) bu dönemi şöyle anlatır; bu araç'ı kullanan büyük tanıklık ustaları Paul Strand ve Walker Evans'ın dönemi. Kapitalist ülkelerde fotoğrafın en özgür olduğu andı bu: fotoğraf, güzel sanatların kısıtlılığından kurtulmuş, demokratik olarak kullanılacak bir kamu bildirişim aracı olmuştu. Bununla birlikte bu durum

çok kısa sürdü. Bu yeni bildirişim aracının "gerçeğe bu kadar sadık" oluşu, propaganda aracı olarak kasten kullanılmasını hızlandırdı. Fotoğrafi sistemli bir biçimde propaganda aracı olarak ilk kullananlar arasında Naziler vardı. Bu önemli kamu bildirişim aracı yalnızca kötü amaçlarla kullanılmıyordu; Lewis Hine yüzyılın başında Ulusal Çocuk İşçiler Komitesi'ne fotoğraf memuru olarak atanmış, o'nun pamuk fabrikalarında, pancar tarlalarında ve kömür madenlerinde çalışan çocuk fotoğrafları, çocuk çalıştırmayı kanun dışı ilan etme konusunda yasa yapanları gerçekten de etkilemişti. Riis'in 1880'de fotoğrafladığı tek NewYork gecekondu mahallesi olan Mulberry Bend, daha sonra dönemin eyalet valisi olan Theodore Roosevelt'in emriyle yıkılarak burada yaşayanlar yeni evlere yerleştirilmiş, aynı derecede korkutucu olan gecekondu mahallelerine ise dokunulmamıştı (Sontag, 1999:77-78).

Fotoğrafın durağan yapısının da gücü üzerinde etkili olduğu savunulmaktadır. Sinemada hareketi meydana getiren hareketsizliğin fotoğraf olduğuna işaret eden Derman (1996:99), bu hareketsizliğin kimi zaman çok güçlü bir etki yaratabileceğini savunur; örneğin, Güney Vietnamlı bir kız çocuğunun Amerikan napalminin patlayışından vücudu çıplak ve yanık olarak, bağırarak kameraya doğru kaçışını gösteren siyah-beyaz fotoğraf, Vietnam Savaşı hakkında yetmişli yıllarda kaydedilmiş binlerce metrelik televizyon filminden daha kalıcı olmuştur. Fotoğrafın bir kitle iletişim aracı olarak etkili kullanımına örnek oluşturan bir olay da, Lincoln ile ilgilidir. Birleşik Devletlerde Cumhuriyetçi Parti'nin kurucusu, aday Abraham Lincoln, Middle Westli çok yoksul bir aileden gelmektedir. Onu kabalık, cahillik ve nasıl davranacağını bilmemekle suçlayan politik rakipleri, batının endüstri zenginleri ve güneyin kölelik yanlısı kişilerdi. Bu suçlamaları yalanlamanın bir yolu bulunmalıydı. Lincoln'ın bir arkadaşı şu düşünceyi ortaya attı: "seni Brady'nin -Mathew- görüntülemesi gerekli. Böylece okuyucular senin kibar, ince, eğitilmiş bir kişi olduğunu görecektir" Düşünce uygulamaya konuldu ve sonuçta Lincoln anılarının başında şöyle demektedir: "ben Brady'nin portreleri sayesinde Amerika'nın Başkanı oldum" (Gezgin, 1994:14). Ayrıca fotoğrafik görüntünün gerçek dünyadaki görüntülere olan aşırı benzerliğinin de, izleyen kişiler üzerindeki çağrışım yapma olasılığı göz önünde bulundurulması gereken başka bir konudur. "Bir tek şeyin ya da olayın görüntüsü başka şeylerin ve olayların görüntüsünü de içinde barındırır"

(Berger, 1998:107). Berger'in bu düşüncesini Gezgin (1994:6) şöyle açıklar; Berger bu düşüncesinde, birçok olayın ya da nesnenin görünümünün tek bir fotoğraf karesinde kavramsallaştırılabileceğini ve bu fotoğraf karesinin izlenmesi için kavramsallaştırmanın açılarak ilgili olayların anımsanacağını belirtmektedir.

1.3. HABER FOTOĞRAFLARI

Temiz ve dramatik fotoğraflar hem iyi televizyonun hem de belli bir hikayenin izleyiciler üzerinde yaratacağı etkinin anahtarıdır. Benzer şekilde, bir Newsweek editörü şunu belirtmektedir: "Herkes iyi bir derginin üç temel içeriği olduğunu bilmektedir: bilgi verici raporlama, aydınlatıcı yazı ve kelimelerin her zaman aksettiremeyeceği dramayı yakalayan fotoğraf" (Perlmutter, 1998:3). İnsanlar tarih boyunca çevrelerindeki olaylardan ve deneyimlerinden bilgi sahibi olmak istemiştir. Bu istek, diğer insanlara iletilmesi isteğiyle de birleşince haber kavramı ortaya çıkmıştır. Haberleri iletmeye kullanılan iletişim teknolojisi, kendi sunum biçimini ve iletişim dilini ortaya çıkarmıştır. Fotoğraf da içerdiği bilgi, dikkat çekiciliği, kolay algılanması ve sahip olduğu estetik öğeler nedeniyle, haber sunumunda sıklıkla kullanılan öğelerden biri olmuştur. Haber fotoğrafçılığı, haberin fotoğraf yoluyla aktarılmasıdır. Bu nedenle, haber fotoğrafının anlatım dilinin oluşturulmasında, fotoğraftan kaynaklanan niteliklerin yanında, haberin yapısından kaynaklanan nitelikler de bulunmaktadır. Gazete ya da dergi sayfalarında yer alan haberlerin sunum öğeleri içerisinde doğrudan olay mekanından bilgi aktarmakla yükümlü tek öğe fotoğraftır (Antakyalı, 2009).

Fotoğrafın içerdiği bilgi, dikkat çekiciliği ve algılanması haber fotoğraflarını etkilemiştir. Barthes' in yöntemsel makalesi "Fotoğrafik Mesaj" haber fotoğraflarını analiz etmeye yönelik detaylı bir yaklaşım sunmuştur. Barthes analizini 3 bölüme ayırmıştır. Metinsel analiz görüntü ve başlık arasındaki ilişkiyi ifade eder. Anlam görüntünün harflere göre okunuşunu tanımlar. Çağrışım ise mitsel ve ideolojik anlamları keşfeder. "Fotoğraf sadece bir ürün veya kanal değil aynı zamanda yapısal özerkliği çok olan bir nesnedir" demiştir. Çalışma metodu bu nedenle "fotoğrafın oluşturduğu eşsiz yapının içinde bulunan analiz olabilir." Barthes'in halen Einstein filmlerinden fotoğraflarla dolu olan Panzani yemeği reklamına ve siyah bir asker heykeli selamını gösteren Fransız dergi kapak fotoğrafına yönelik analizi bu

araştırma için oldukça değerlidir. Barthes' in görüşlerini kullanan Stuart Hall da “haber fotoğraflarının sergilenmesi” olarak adlandırdığı şeyi keşfetmiştir. Onaylı olarak Barthes' in fotoğrafların “yazıdan daha zorunlu olduğu, analiz etmeksizin ve saflaştırmaksızın bir atışta anlamı ifade ettikleri”ne dair gözleminden bahsetmiştir. Hall der ki, “haber fotoğrafları “herhangi bir kültürdeki bilginin sosyal depolanmasından beslenir ve buna katkı sağlar”. Hall için, haber fotoğraflarının önemi 2 aşamada ilerlemektedir. İlki haber değerinin yorumlanmasıdır. Barthes'in linguistik ve anlamsal mesajlarına benzer olarak haber değeri “haberleri oluşturan şeylere yönelik ortak anlayışlar”dır. İkinci aşama ise ideolojik mesajlarla, “toplumdaki ahlaki-siyasi söylemler krallığı”na ait akla getirilen temalarla ilgilidir. Her iki aşamaya yönelik çalışmalarla Hall analizin haber görüntüleri ve sosyal hayat arasındaki ilişkiyi bulduğunu ifade etmektedir. Buna benzer olarak Susan Sontag fotoğraf çalışmasını kelime bilgisi ve hatta daha da önemlisi görme etiği olarak ele almaktadır. Sontag "Kameranın gerçeği sadece yorumlamadığı aslında esir aldığına dair bir his olmasına rağmen, fotoğraflar tıpkı tablo ve çizimler gibi dünyanın bir yorumudur" diye yazmaktadır. Bu yaklaşımdan yola çıkarak Barthes ve Hall'in belirttiği gibi, haber fotoğrafının önemi sadece anlamsal mesajlarda değil aynı zamanda son analitik adımdaki (çağrışım) daha derin ideolojik temalarında da yatmaktadır. Hall'in deyişine göre bu ideolojik temalar “sosyal uygulamalardan, kurumların bilgisinden ve toplum içindeki inanç ve meşruluklardan çıkma sosyal bilgi çeşitleridir” (Lule, 1991:201-202).

Haberi analiz ederken belirli bir kurguya sahip nesnellik ve gerçeğin yansıtılması iddiasında bulunan bir anlatı olarak değerlendirebiliriz. Haberi tanımlarken öncelikle etimolojik açıdan ele alarak sözcüğün kökenine inmek gerekmektedir. Haber, Arapça bir kelime olup, Arapçadaki anlamından biraz uzaklaşarak Türkçeye yerleşmiştir. Kök anlamı bir nesneyi iyice öğrenmek, bilmek düşüncesiyle denemek, evirip çevirip sınamaktır (Arıcan, 2004:21). Öte yandan Arıcan'ın habere yönelik yaptığı açıklamadan farklı olarak Dursun (2003:48) haberi şu şekilde tanımlar; gerçek dünyada bir yerlerde meydana gelen olaylar, kişiler ya da şeyler hakkındaki en son en yeni ve en ilgi çekici enformasyondur. Liberal çoğulcu yaklaşıma göre haber gerçeğin bir yansımasıdır. Haberin içeriği enformasyonun

nesnelliliğinin, dengeliliğinin, tarafsızlığının bütünüyle sağlanması ya da hiç değilse çoktanlaştırılması mümkündür.

Fotoğraf içerdiği bilginin anımsanmasını kolaylaştırıcı niteliktedir. Kimi bilgiler yazıyla aktarılabilir, görsellik oranı düşükse, görselleştirilmesi bile gerekmez. Bununla birlikte, okuyucuların belleğinde uyandırılan etkinin daha uzun süreli olmasını sağlamak için iyi bir araçtır. Çünkü insan gördüğü şeyleri okuduklarından daha iyi aklında tutar ve böylece daha rahat anımsar. Haber ve fotoğraf tarihin ilmek ilmek örülmesine yardım etmektedir. Haberi yazan ile fotoğraf makinesinin deklanşörüne basanı, "yapıtıyla tarihe mal olmak ve ölümsüzleşmek" heyecanlandırır. Görmenin uzantısı olarak hayatımıza giren fotoğraf makinesi artık bir çift gözün tanık olduğu zaman dilimini, başkalarının da görüşüne sunabilmektedir. Görüntünün anlamı böylece katlanarak büyümektedir. Görüntünün etkinliği aynı zamanda her dilden her kültürden kişiye anlam olarak ulaşabilmesinden gelmektedir (Antakyalı, 2009).

Antakyalı'nın haber ve fotoğraf ilişkisinden yola çıkarak görüntünün okuyucuya yaratmış olduğu izlenimler Rigel(1994:211)'e göre; ne tür fotoğrafın okuyucuda, ya da izleyicide derin etki yarattığı konusunda yapılan bir araştırmada, sade bir görüntünün ya da karmaşık olmayan bir fotoğrafın tercih edildiği ortaya çıkmıştır. Aynı konunun değişik ışıklandırmalarla alınan görüntüleri, okuyucu ve izleyicide farklı yorumlara neden olmaktadır. Fransa'da yapılan bir araştırma ise karmaşık fotoğraf ve grafiklerin daha çok, gazeteye ayıracak zamanı olan yaşlı okuyucular tarafından tercih edildiğini ortaya çıkarmıştır.

Fotoğrafın farklı açılardan değerlendirilmesi ve tüketiciye sunumunda Oktay (1987:99), Rigel'in ifadesinden farklı olarak; insan fotoğraflara bakarken eğlenir. Türkiye'de fotoğraf, gazete tüketicilerinin üst gelir gruplarının yaşam biçimine özenmelerini sağlamakta, başka bir deyişle onların statü atlama umutları beslemelerine yol açmaktadır. İyi bir haber fotoğrafı haber değeri açısından bazı temel değerlere sahip olmalıdır. Bunlar, şöyle sıralanabilir;

- 1- Zamanlama
- 2- Yakınlık
- 3- Belirginlik

- 4- Önem
- 5- Çatışma, mücadele
- 6- Değişim
- 7- İnsanın ilgisine yönelik

İyi bir haber fotoğrafçısının sahip olması gereken nitelikler ise şöyle özetlenebilir: Bir haber fotoğrafçısı öncelikle iyi bir alt yapı ve kültür birikimine sahip olmalıdır. Alan ile ilgili birikim ve alt yapı ise, kaçınılmaz bir zorunluluktur. Yeterli birikime sahip olmayan fotoğrafçı ayrıntıları gözden kaçırarak, çektiği fotoğraflar doyurucu olmayacak, yetersiz kalacaktır (Antakyalı, 2009). Ayrıca haber fotoğrafçılığının özelliklerini Arıcan (2004:40) şu şekilde açıklamaktadır; Farklı fotoğraf türleri, üretim yöntemleri, kullanımları bakımından farklı özellikler taşımaktadır. Bu anlamda haber fotoğrafçılığını da diğer fotoğraf türlerinden ayıran bazı temel özellikler vardır. Bu özellikler;

1 – Haber fotoğrafçılığı bir iletiyi yaymaya yönelik fotoğrafçılıktır. Haber fotoğrafçısının hedefi, okuyucunun hızlı algılanabilmesi için iletiyi açık bir şekilde iletmektir.

2 – Haber fotoğrafçılığının iletişim ortamı gazeteler, haber dergileri ve haber ajansları gibi basılı kitle iletişim araçlarıdır.

3 – Haber fotoğrafçılığı bildirme amaçlıdır. Haber fotoğrafçısının bütün çabası, zekası ve becerisi bir haberin belirli yönlerini bildirmeyi amaçlamaktadır.

4 – Haber fotoğrafçılığı sözlükler ve fotoğrafların birleşmesinden oluşan bir dil ile iletişim kurmaktır.

5 – Haber fotoğrafçılığının konusu insandır.

6 – Haber fotoğrafçılığı büyük bir kitleyle iletişim kurmaktadır. Bu yüzden mesaj birçok farklı insan tarafından anında anlaşılabilir kadar özlü olmalıdır.

7 – Haber fotoğrafçılığı, iletileri daha etkili hale getiren, yetenekli bir editör tarafından sunulmaktadır.

8 – Haber fotoğrafçılığının temel düşüncesi, bugünün karmaşık dünyasında halkı bilgilendirmenin kaçınılmaz gereğidir.

1.3.1. HABER FOTOĞRAFLARININ BASINDA VE KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARINDA KULLANIMI

Fotoğrafın basında kullanımı Arıcan (2004:28)'ın ifadesiyle; fotoğraf içerdiği bilgi, dikkat çekiciliği, kolay algılanması ve sahip olduğu estetik öğeler nedeniyle haber sunumunda sıklıkla kullanılır. Fotoğraf bulunmadan önceki dönemlerde gazetelerde haberi destekleyici karikatür, çizim gibi farklı görsel öğeler kullanılmaktaydı. Ancak fotoğrafın kullanılmaya başlamasıyla, haberi destekleyen görsel öğeler arasında fotoğraf farklı ve ayrıcalıklı bir yere sahip olmuştur.

Vural (1996:139)'a göre fotoğraf ve basın fotoğrafları; yaşadığımız dünyayı anlamlandırmada ve izlemede kullandığımız basılı iletişim araçlarının doğallaşan bir ögesidir fotoğraf. Bu doğallaştırma/sıradanlaştırma süreci belki bütün öteki fotoğraf türlerinden daha çok basın fotoğraflarını ilgilendirmektedir. Bir gazete ya da dergide yer alan fotoğrafa ilgimiz çoğu kez anlık bir okuma süresi ile sınırlıdır. Bu sınırlılığın yanında basın fotoğrafının bağımsız bir söylem üretme konusundaki sınırlılığını da gözden kaçırmamak gerekir. Çünkü bir basın fotoğrafı büyük bir çoğunlukla destek olduğu yazılı söylemin fonksiyonunda anlam kazanır. Bundan dolayı ürettiği söylem kendine bir öğeye ve kendinden çok farklı bir araca bağımlı olarak üretilmiş bir söylem haline dönüşür. W. Benjamin'inde belirttiği gibi özellikle basın ve moda fotoğrafçılığı çoğaltılmaya yönelik olarak tasarımlanmış bir üretimdir. Dolayısıyla pazarın koşulları kendi kurallarını kabullendirici yönde etki yapar. Bu noktada basın fotoğraflarının en önemli özelliği, onun haber olarak ortaya koyduğu söylemin basında kullanım kuralları çerçevesinde oluştuğu gerçeğinde aramak yanlış olmaz. Çünkü yayımlandığı kaynak fotoğrafın içeriğini belirlemektedir. “Basın fotoğrafı mesajdır”. Mesajın oluşmasındaki en önemli ortam bir yayın kaynağının oluşması gereğidir. Yayın kaynağının gazete olduğunu ele alacak olursak, bu kaynakta teknisyenler grubu, fotoğrafçı, seçen, düzenleyen, gazetenin manşeti, haber, bunların hepsi mesajın içeriğini belirler. Gazete okuyan topluluk ise mesajın algı noktasıdır. Dahası fotoğrafın yayımlandığı kaynağın niteliği de fotoğrafın içeriğini belirler. Tutucu bir gazetede yayınlanan fotoğraf ve ilerici bir gazetede yayınlanan fotoğrafların anlamlarında kaymalar gözlenecektir. Basın fotoğrafı tümüyle izole edilmiş bir yapıya sahip değildir. En azından kendi dışında farklı bir yapıyla iletişim halindedir ve yapı metindir (text), başlıktır, manşettir veya makaledir. Bu yapılar tüm

basın fotoğraflarına eşlik ederler. Basın fotoğrafı üzerinde çalışılması gerekli bir objedir (Antakyalı, 2009).

Seçilmiş, kompozisyon kurulmuş, yapılandırılmış, profesyonelce işleminden geçirilmiş, çağrışımın birçok faktörünü içinde barındıran ideolojik ve estetik normlarıyla, fotoğraf yalnızca algılanmaz, ancak o okunur. Bu okuma az ya da çok bilinçli olarak toplumun onu geleneksel işaretler birimiyle tüketmesine bağlıdır. Bilindiği gibi her işaretin bir kodu vardır. Bu kod çağrışımın kurulması için gereklidir. Böylelikle fotoğrafik paradoks iki mesajın birlikte varlığı görülebilir. Bu iki mesaj görüntü ve metindir. Görüntünün gücü ve akılda kalıcılığı yazıdan daha fazladır. Bu nedenle fotoğrafın ve metnin bütünlüğü okuyucu kitlesinin algılamasını kolaylaştırır nitelikte olmalıdır. Bununla birlikte okuyucunun bilgilenmişliği de iletilen görsel mesajı algılayabilecek ve yorumlayabilecek düzeyde olmalıdır. İyi bir basın fotoğrafı okuyucunun varsayılan bilgileriyle ilişkiye girer. Bu fotoğraflar bu yüzden fazla bilgi içermelidirler. Basın fotoğrafları bu ölçüler içerisinde değerlendirildiğinde, büyüklüğü, doğallığı ve bilgilendirici özellikler taşıması yanında, etkili ve inandırıcı da olmalıdır. Nitekim fotoğraflar rastlantısal çekilmiş olsalar bile ortaya koyduğu bilgi ve anlatım biçimi göz önünde bulundurularak seçilir (Vural, 1996:140).

Basın fotoğraflarının değerlendirilmesi kapsamında Gezgin’de bu ifadeye paralel olarak fotoğrafların farklı çerçevelerde değerlendirilebileceğine değinerek örnek fotoğraflar üzerinden ekinsel ve simgesel değerlendirme yapmaktadır; gerçeğin bıraktığı etkiler düzeyi açısından, fotoğrafın hazırlıksız çekildiği, evlerin yanmakta olmasından anlaşılmaktadır. Fotoğrafta görülen, sokaktaki çocukları kurtarmaya çalışan insan ve hareketler yoluyla askerle anlaşmaya çalışan kadın, fotoğrafta her şeyin hareket halinde olduğunu göstermektedir. Ekinsel düzeyde ele alındığında kadının hafifçe eğilmiş başı ve iki yana açılmış kolları hemen hemen tüm giz resimlerde ve heykellerde görülmektedir. Kadının taşıdığı ekinsel göstergeyi göz önünde bulundurduğumuzda fotoğrafın bu denli beğeni toplaması kaçınılmazdır. Bizde de sanki daha önceye ilişkin bir görüntü olduğu hissi uyandırmaktadır. Simgesellik düzeyi, 1976 yılında Beyrut’ta Hıristiyan bir askere yalvaran kadın, sonradan tüm savaş sahnelerinin simgesi durumuna gelmiştir. Kadın barışı simgelemektedir. Asker ise barışı tehlikeye sokan kişidir. Artık anlam

simgeselleşmiştir. Uzanlatım düzeyi ise bir yanda eli silahlı, yüzü örtülü, ellerinde siyah eldivenler olan asker, diğer yanda ise başında beyaz örtüsü ile askere yalvaran kadın. Fotoğrafta karşıtlık, kesin ve olağanüstüdür (Gezgin, 1994:55). Bu mücadele kitle iletişim aracında iletinin hazırlanması sürecinde görülen bütün aşamaları kapsar. Önce fotoğrafı gerçekleştiren kişinin yerine getireceği teknik belirlemeler, daha sonra da başka sorumluların alanına giren değerlendirmeler, fotoğrafın nerede, nasıl kullanılacağı gibi birçok belirleme işin içine girer. Olayı görüntüleyen basın fotoğrafçısı bağlı olduğu yayın kaynağı ile etkileşim içerisindedir. Bu etkileşimde fotoğrafı çeken kişinin mesleki birikimi önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Fotoğrafın gazetelerde görsel iletişim aracı olarak kullanımı, gazetelerin içeriğini, bununla birlikte, fotoğrafın konumunu da etkilemiştir. Fotoğraf, basında kullanımı söz konusu olduğunda yayın kaynağı çerçevesinde belirlenmiş olan anlatım düzeyine ulaşmış ve basın fotoğrafçılığı, haber, magazin, savaş ve spor fotoğrafçılığı adı altında gelişme göstermiştir (Antakyalı, 2009).

Antakyalı'nın belirttiği üzere farklı bölümlere ayrılan haber fotoğrafçılığı okuyucu/izleyici gereksinimlerine göre de düzenlenmektedir. Bu nedenle bir olayın haber niteliği kazanıp kazanmamasını belirleyen önemli etkenlerden biri de yayın organının hedef okuyucu kitlesidir. Yerel bir gazete için çok önemli olan bir haber, ulusal gazetelerde, dergilerde ya da başka bir bölgede hiç dikkate alınmayabilir. Her okuyucunun ilgisinin farklı yönlerde olabileceğini düşünmek, dolayısıyla mümkün olan en çok sayıda okuyucuya seslenebilecek haberler seçmenin doğru olacağı düşünülmektedir.

Okuyucunun ilgisini temel alarak, bir haberin değerini belirleyen ölçütleri Gezgin (2004:22) şöyle açıklamaktadır; “etki, yakınlık, zamandalık, şöhret, sıra dışılık ve çatışma;

1 – Etki: Bir olayın ya da düşüncenin kaç kişiyi ve ne ölçüde etkilediği onun haber olarak önemini belirler. Buna bağlı olarak da haberde iletilen bilgi faydalı olur. Çok sayıda insanı doğrudan ilgilendiren bir bilgi önemli haberdur. Sonuç olarak okuyucu da haberin etkilediği insanlardan biridir.

2 – Yakınlık: Genellikle, aynı olayın dünyanın diğer ucunda olmasındansa bulunduğumuz bölgede gerçekleşmesi daha büyük bir haber oluşturur. Başka bir

deyişle, aynı önemdeki bir olay, gazetenin yayınladığı bölgede olmuşsa manşetten verilebilir, dünyanın farklı bir bölgesinde olmuşsa daha küçük verilir ya da gazete de yer almayabilir. Okuyucunun ilgisini öncelikle yaşadığı bölgede olan olaylar çekmektedir.

3 – Zamandalık: Haber zamanlı bir bilgidir. Bugünün haberi, yarına bayatlayabilir. Bununla beraber, büyük etki yaratan bazı konular zaman sınırı tanımazlar. Dolayısıyla önemli bir haberi bildirmenin en iyi zamanı, olası en kısa zamandır.

4 – Şöhret: İsimler her zaman haber yaratmaz. Ancak yine de tanınmış kişilerin ya da kurumların karıştığı olaylar, önemli olmasa bile ilgi çekici olabilir. Sıradan bir insanın yürürken tökezlenip düşmesi gibi önemsiz bir olayın haber olma şansı olmazken, bir devlet başkanının başına aynı olayın gelmesi bir haberdir.

5 – Sıradışılık: Sıra dışı olaylar haber yaratır. Okuyucu her gün yaşamında karşılaştığı olayları gazetede ya da dergide okumak istemez. Ancak sıra dışı bir olay okuyucunun ilgisini çekebilir. Gazetecilikte her zaman verilen örnek; “bir köpek insanı ısırırsa haber olmaz, çünkü çok sık olur. Ancak, bir insan köpeği ısırırsa, bu haberdir.

6 – Çatışma: Yaşamdaki çatışmalar her zaman okuyucunun ilgisini çekmektedir. Bu yüzden muhabirlerin çoğu, zamanlarının büyük kısmını savaş, politika, işlenmiş suçlar gibi çatışma haberleri yaparak geçirirler. Çatışmalar yaşamın normal akışında beklenmeyen olaylar oldukları için okuyucunun ilgisini çekmektedir. Savaş gibi büyük çatışmalar büyük haber, küçük çatışmalar ise daha önemsiz haberlere kaynaklık eder.

1.4. HABER FOTOĞRAFLARI BAĞLAMINDA SAVAŞ VE MEDYA

Vietnam Savaşı’ndan bu yana özellikle haber görüntülerinin dış politikayı yönlendiren, değiştiren veya deviren yönde yankı yapan yeteneği olduğu iddiası para ve tartışma konusu olmuştur. Böyle bir inancı benimseyenler arasında başkanlar, dış politika kurucu üyeleri ile itibarlı ve nüfuzlu gazeteciler ve uzmanlar bulunmaktadır. Bunun aksine, çoğu kitle iletişim araştırmacıları ile bazı gazeteciler ve politikacılar bilgi bağlamına, kültürel önyargıya, ya da kişiler arası etkileşime bakmaksızın haberlerin izleyici üzerinde güçlü etkiler arz etmeleri ile ilgili teoriler hakkında

oldukça şüphelidirler. Bununla birlikte basındaki fotoğrafların güçlü etkileri hakkındaki iddialar öylesine ısrarlıdır ve medyadaki ve politik yapıdaki öylesine etkili ve güçlü sesler tarafından yapılır ki bunlar abartı olarak değerlendirilip göz ardı edilemez. Basındaki görüntülerle dış politika ve kamuoyu arasındaki bağlar hakkında yapılan iddialar, destekleyici mantık içinde her biri diğerinden oluşan imalı ve açık varsayımların ortak bir ağını şekillendirmektedir (Perlmutter, 1998:4).

Bush yönetimi tarafından tanımlandığı gibi, terörizm'e savaş 11 Eylül 2001'de 4 uçağın kaçırılması ve düşmesi ile başladı. Haberlerin saldırılara ilk tepkisi Fair ve Chakravartty (1999) ve Eaton (2001) tarafından bilindik afet raporlama formülü sergileyen afet kapsamı şeklinde oldu. İlk aşama, 'felaket vuruşları', haberlerin patlama ve yangın görüntüleri ile yıkımın ve acının ölçeği üzerine odaklanmıştır. İkinci aşamada, odak noktası 'kurtarma çabaları' ve kurtarıcıların kahramanlıkları olarak değişti. Üçüncü aşamada dikkatler, gönüllülerin hikâyeleri, yardım kampanyaları ve kan bağışları ile yardım çabaları seferberliğine verildi. Dördüncü aşamada dikkatler ikincil etkilere döndü: ekonomik faaliyetlerin kesintiye uğraması, hayatta kalanların acıları ve kurbanların aileleri. 11 Eylül sonrası haftalarda, haber dergilerinin 'Terörizme Savaş' resimleri bu formülü çok yakından takip etti. Bununla birlikte, felaket haberinin her aşaması yavaş yavaş anahtar sembolik fotoğrafların, göreni harekete hazır hale getirecek ikonların tekrarına yoğunlaştı. Ekim'in sonunda, haberlerin odağı topyekûn felaket haberlerinden kaymaya başlayarak Birleşik Devletler askerlerinin 'Terörizme Savaş'ı başlatmasıyla artış gösteren şekilde endişeli hale gelmeye başladı. Irak'ın işgaline kadar, Terörizm'e Savaş açıkça belirtilen herhangi bir askeri eylem dönemi ile belirtilmemişti. Doğrusu, Terörizme Savaşın belirgin bir karakteristiği, halka tariflendiği ve sunulduğu üzere, bu belirgin sınırları olmayan bir savaştır (Griffin, 2004:388).

1. Körfez Savaşı çalışmaları konusunda; günlük gazetelerin araştırması ve CNN'in televizyon görüntülerinin analizi (Griffin ve Kagan, 1999) de haber dergisi fotoğraflarının bir önceki haftanın gazete veya televizyon haberlerindeki görüntüleri sıklıkla yineleyen bir dizi görsel "noktalar" sunarak diğer iletişim araçlarındaki örneklere paralel şeyler sunduğunu ortaya koymuştur. Aslında 1991, 2001 ve 2003'te Orta Doğu'daki Amerikan askeri müdahalelerinin haber dergilerine taşınmasına

yönelik analiz, oldukça kısıtlı bir betimleme modeline çoğunlukla askeri teknolojik güç ve cevap söylemine işaret etmiştir. Bu söylem önüne geçilmez üstünlüğe yönelik bir Amerikan mitini ortaya koymuş, aynı zamanda da olayların birinci elden kaydedildiği izlenimi uyandırmıştır. Bu, anlık olaylardan çıkarılmış hikaye görüntüleri oluşturarak ABD'deki ticari iletişim araçlarının pazarlama mecburiyetlerine hizmet etmektedir. Hatta Pentagon "havuz sistemi" gibi basın düzenlemelerinde yer alan sosyal uygulamaları, hükümet ilişkileri ve hatta gazetecilerin askeri birimlere "gömülmesi" veya sadece basın açıklamaları sistemi ile erişimin kısıtlanmasını belirtir. Nihai etki, Körfez'deki devam eden etkinliklere yönelik çok da fazla foto muhabirlik haberleri sağlamaksızın, Amerika askeri teknoloji ve gücünün reklamını yapmaktı. Askeri donanım fotoğrafları ve tabur fotoğraflarından başka tek büyük fotoğraf kategorisi; siyasi ve askeri liderlerin fotoğraflarını, özellikle de Başkan George H.W. Bush'un kabine üyeleriyle ve Savunma Bakanı Cheney ile veya Colin Powell gibi generallerle olan fotoğraflarını içermektedir. Irak'ın liderliği neredeyse tamamen Saddam Hüseyin'in fotoğraflarıyla temsil edilmekteydi. BM büyükelçisi Tariq Assiz'in sadece iki fotoğrafı bu sembolik tekelliliği bozmuştur. Siyasi liderlerin fotoğrafları dahilinde tekrar eden bir motif George Bush ve Saddam Hüseyin'in bazen aynı çerçeveye sıkıştırılan fotoğraflarının yerleşimi idi. Hem *Newsweek* hem de *US News & World Report* konularına yönelik haberler de bu iki liderin görüntülerini yüz yüze getirmiştir. *Newsweek* haberlerinden biri ön planda bu iki adamı şu başlık altında yüz yüze getirmiştir. 'Showdown!⁵ (Griffin, 2004:388)'.

Fotoğrafların çeşitliliği ve vurguladıkları şeyin sadece haber kapaklarını değil aynı zamanda haber dergisi okuyucuları için oluşturulmuş yararlı ve daimi bir görüntü dizini sağlamaktadır. Yayınlanmak için seçilen fotoğrafların dar ve istikrarlı vurguları etkili şekilde haber bildirilerinin tahmin edilebilir vurgularına işaret etmektedir; "Amerika'nın teknolojik ve askeri üstünlüğü". Amerika'nın teknolojik üstünlüğü Çöl Fırtınası⁶ öncesinde askeri takviyenin canlı televizyon savaşı için büyük bir izleyici kitlesini seferberliğe çağırdığını belirten Katz (1992:8)'in

⁵ Amerika'da yayın yapan tüm televizyonların ve bu kuruluşlara bağlı web sitelerinin ikinci körfez savaşı ile ilgili haberleri altında topladıkları bölüm olarak nitelendirilmektedir; "showdown: iraq"

⁶ 2 Ağustos 1990'da Irak'ın Kuveyt'i işgal etmesiyle başlayan krizin sonucunda gerçekleşen, ABD öncülüğünde, Birleşik Krallık, Fransa, Suudi Arabistan, Suriye, Mısır gibi 28 devletin askeri koalisyonuyla Irak arasında yapılan uluslararası çatışma.

deyimiyle; Fakat gerçek şu ki hiç savaş görmedik. Teknoloji portreleri gördük; akıllı uçaklar, tanklar, füzeler, diğer ekipmanların reklamı fakat nadiren bunları uygulama esnasında gördük; başka bir tarafı yokmuş gibiydi.

Katz'ın düşüncesinden yola çıkarak medyanın bu yöndeki yönelimini Griffin (2004:386) şu şekilde açıklar; bunun öncelikli olarak Vietnam'dan sonra askeriyenin medya haberleri üzerindeki sıkı kontrolümü yoksa medya teknolojisi ve mülkiyetindeki bilgi ve araştırma pahasına eğlence ve simülasyonu destekleyen değişikliklerin mi bir sonucu olduğu belirsizdir. Medya haberlerinin gerçek doğasını gözlemleyen Baudrillard (1995) kışkırtıcı bir şekilde "Körfez Savaşı'nın olmadığını" iddia etmiş ve savaşın fiziksel bir olaydan çok medya olayı olarak var olduğunu belirtmiştir.

1.5. AMERİKA MEDYASI VE SAVAŞ

Demokrasilerde haber alma ve toplamanın en önemli haklardan ikisi olduğu düşünüldüğünde, savaşın tüm gerçekliğiyle halka iletilmesi pek çok anlamda zorlu mücadeleleri de beraberinde getirir. Örneğin; cephe hattına ulaşabilmek, bunun yanında çatışma anlarını gerçekçi bir şekilde gözlemlemek, bu çatışmaların fotoğrafını çekmek, cephe askerleriyle görüşebilmek ve toplanan bilgileri sağ salim yayın kurumlarına iletmek, fiziksel anlamda güçlükler barındırması yanında siyasi ve ideolojik dengelere yapabileceği etkiler nedeniyle de birtakım zorluklara sahiptir. Birinci Dünya Savaşı'nda, Amerika yaklaşık olarak iki milyon askerini Avrupa cephelerine göndermiştir. Bu yaklaşık olarak iki milyon askeri ve savaşı izleyen muhabir sayısı ise yüz kişi civarındadır (Amerikan Ordusunun resmi onay verdiği). Amerikan genel karargahı bünyesinde bir sansür kurulu yapılandırılmış ve haberler genellikle burada denetlenmiştir. Bir gazeteciye yirmi bin asker düşen bu savaşta, gazeteciler yanlarına verilen eskortlarla cephede gezdirilmiş, ancak çok da ileri hatlara geçmelerine müsaade edilmemiştir. İkinci Dünya Savaşı ise, teknolojik gelişmelerin de etkisiyle, biriken deneyim ve aynı zamanda basın kurumlarının Amerika'daki büyük artışıyla Birinci Dünya Savaşı'na göre 40 kat civarında daha fazla muhabir katılımıyla izlenmiştir. 2600 gazeteci, Avrupa ve Pasifik cephelerine gitmişler ve yaklaşık olarak savaşa katılan on iki milyon Amerikan askerini izlemişlerdir. Birinci Dünya Savaşı ile karşılaştırıldığında gazeteci başına düşen

asker sayısı 4000 civarına düşmüştür. İki dünya savaşına da katılan gazeteci profilleri benzese de, İkinci Dünya Savaşı'nı izleyen gazeteciler çok daha eğitimli ve deneyimlidirler. Ayrıca İkinci Dünya Savaşı, askeri gazeteciliğin ilk defa önemli boyutta ortaya çıktığı bir savaştır. Ancak ordu personeli gazeteciler, sivil meslektaşlarına göre daha az eğitimli ve aynı zamanda deneyimsizdirler. Bu savaşta da ordu tarafından sansür uygulanmış ancak muhabirlerin ön hatlara geçmesine ve çarpışan birliklerle hareket etmesine izin verilmiştir. Vietnam ise televizyonda gösterilen ilk savaştır. Teknoloji İkinci Dünya Savaşı'ndan itibaren büyük ölçüde gelişmiş, özel haber kanalları çekimlerini ertesi gün ana haber bültenlerine ulaştırma kabiliyetine erişmişlerdir. Savaş alanlarına kameralar ilk defa yoğun bir biçimde girmiştir. Bu savaşı Amerika tarafından 464 gazeteci izlemiştir. Savaşa katılan 500.000 Amerikan askeri olduğu düşünülürse gazeteci başına 1100 asker düşüyordu (Fox, T., 1995:135-159). Ancak bu savaş, televizyonun gösterdiği ilk savaş olması itibariyle önemli olmasına rağmen savaş alanlarını da olduğu gibi tüm vahşeti ile gösteriyordu. Amerikan askerlerinin ölü bedenleri, çarpışmaların tüm sıcaklığı içerisinde görünüyordu. Savaşın kurbanı olan siviller de Amerikalıların evlerine giriyor, her geçen gün bu savaşın meşruiyeti tartışılır bir hale geliyordu. Bir zaman sonra askeri basın toplantılarında verilen iyimser brifingler, Amerikalıları tatmin etmez bir hale gelmeye başladı. Bunun nedeni ise, neredeyse sansürsüz bir şekilde gösterilen pusuya düşürülmüş Amerikan askerlerinin durumları ile resmi askeri yetkililerin açıklamaları arasında farklar olduğunun algılanmasıydı. Medya, bu savaş sırasında politik bir karşı duruş sergiledi. Cephedeki askerler, televizyoncuları gerçek müttefikleri olarak görüyorlar ve içinde buldukları korkunç durumun anlaşılması için muhabirlere yardım ediyorlardı (Woodward, 1993:1-27).

1.6. AMERİKA VE ORTADOĞU

Irak'ın Petrol Yatakları Orta Doğu ülkeleri arasında, rezervleri en zengin ülkeler arasında yer alır. Yaklaşık 138.3 milyar ton (1 trilyon, 16 milyar varil) dolayında olduğu anılan işletilebilir dünya rezervlerinin, 13.4 milyar tona yakın bir kısmının (99.84 milyar varil), yani % 9.7'lik bir payının, Irak topraklarında bulunduğu hesaplanmaktadır. Buna göre ülke, bugünkü bilgilerimize göre, Orta Doğu ülkeleri toplam petrol rezervlerinin (89.75 milyar ton olup, dünya rezervlerinin

% 65'ini oluşturur), yaklaşık %15'ine 8 sahiptir (Irak'ın Başlıca Coğrafi Özellikleri ve Petrol Yatakları[12.7.2004]).

Bölgedeki petrolün stratejik ve ekonomik değerinin ortaya çıkmasıyla Amerika'nın Ortadoğu politikasının ana hatları çizilmiştir. ABD'nin zamanla değişen ve gelişen dış politikası çerçevesinde Amerikanın Ortadoğu'ya bakışı genel bir perspektiften oluşmuştur. 20.Yüzyılın başında Ortadoğu bölgesi Amerika tarafından İngiltere'nin nüfuz alanı içinde değerlendirilmekteydi, daha sonraları Amerikan petrol şirketleri ile çeşitli petrol anlaşmalarının yapılması ile ABD bölgeye girmiş ama bölgedeki etkinliği belirleyici nitelikte olamamıştır. Zaten Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra tekrar izolasyon politikasına dönen Amerika, Milletler Cemiyeti'nin kurulmasında ön ayak olmuş fakat ABD Başkanı Wilson Kongreye, Milletler Cemiyeti Anlaşmasını kabul ettirememiştir. Çünkü Amerika bu çapta bir küresel role henüz hazır değildi (Kissenger, 2002:4).

ABD'nin Ortadoğu siyasetinin yönlendirici dinamikleri Chosmky (2007:99) şu şekilde açıklamaktadır; Ortadoğu dünyanın başlıca enerji rezervlerine sahip olmasaydı, günümüz siyaset belirleyicileri bu bölgeye Antartika'dan daha fazla ilgi duymazlardı. Dünya ekonomisinin petrole yöneldiği yirminci yüzyıl başlarından itibaren en büyük ve en kolay ulaşılabilen enerji kaynaklarının Ortadoğu'da bulunduğu bilinmektedir. Bu kaynakların ne kadar zengin ve ne kadar kolay ulaşılabılır olduğuna dair değerlendirmeler yıllar geçtikçe artış göstermiştir. 1920'lerde bu gayet açıktı. Aslında ABD II. Dünya Savaşı'na kadar küresel bir haline gelmedi, ancak Ortadoğu en erken yer almaya çalıştığı bölge oldu. Bu bölgede ABD, bugünkü Irak'ta ve I. Dünya Savaşı'ndan sonra İngiliz, Hollanda ve Fransa çıkarları arasında bölünmüş olan Osmanlı İmparatorluğu'nun diğer eski bölgelerinde bulunan enerji kaynaklarından kendi petrol şirketlerinin pay alması için uğraştı.

ABD'nin Ortadoğu bölgesinde kendisinin de bulunması gerektiğini anlaması 2. Dünya Savaşı sonrasına rastlar. Bunun en önemli nedeni Soğuk Savaş'ın getirdiği algılama sonucu ABD, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliğinin bölgeye inmesini önlemek istemesiydi. İki kutuplu dünya sisteminde kutbun birini oluşturan Washington, bu özelliğine uygun bir rolü uluslararası arenada oynamak zorundaydı, bunun içinde enerji kaynaklarına ya sahip olmalı ya da yakın olmalıydı. Kısaca bu

kaynakları kontrol etmeliydi ya da en azından kutbun diğer ucunun stratejik hedeflerini gerçekleştirmesine mani olmalıydı. Ortadoğu bölgesine yönelik Amerikan çıkarları kısaca şöyleydi: Petrolün makul fiyatlardan ve düzenli olarak sevkinin sürekliliğini sağlamak, bölgenin ve bölgedeki petrol kaynaklarının içerden ve dışardan bir baksa gücün kontrolüne girmesini önlemek veya öteki ülkeler üzerinde denetim kurarak petrolün sevkinin engellemelerini önlemek, yine bu güçlerin petrol üreticisi ülkeler üzerinde sağladıkları denetimi Batı dünyasına karşı kullanmaya çalışmalarını engellemektir. Körfezdeki Amerikan müttefiki olan geleneksel rejimleri iç ve dış tehditlere karşı koruyarak mevcut istikrarı devam ettirmek, İsrail'in güvenliğine, egemenliğine ve toprak bütünlüğüne yönelik gerçek ve olası tehditleri önlemek ve tüm bu amaçları gerçekleştirmek için gerekirse güç kullanmaktı (Russell, 2003:33).

1.7. BÜYÜK ORTADOĞU PROJESİ

1991'de Sovyet sisteminin dağılması ile SSCB nüfuz alanından boşalan yerleri ve ortaya çıkan dengesizlikleri yeniden tanımlamak ve bir strateji geliştirme isteği doğrultusunda, ABD bu konuyu gündeme getirmiştir. Dünyada tek başına süper güç olarak kalan ABD, geleceğe kendi çıkarları doğrultusunda yön vermek için daha da cesaretlenererek, Genişleyen Ortadoğu kavramını ortaya çıkarmıştı. O tarihli ABD raporlarında ABD, Büyük Ortadoğu kavramını, kendisine bir tehdit unsuru olarak algıladığını kaydetmiştir (Akar, 2004:20).

1994 yılında eski ABD Dış İşleri Bakanı, H.Kissinger Washington Post Gazetesine yazdığı makalesinde "ABD'nin ilgi alanının Hindistan batısı ile Akdeniz arasında kalan bölge olması gerekmektedir. Ancak bu bölgede demokrasinin mümkün olabilmesi için serbest piyasa ekonomisini bölgeye yerleştirmek şarttır" (Gürel, 1979:105) ifadesini kullanmıştır. İlk olarak 1999 yılında Pentagon'un raporlarında "Büyük Ortadoğu Planı" olarak yer aldığı bilinen proje, bu coğrafyanın demokratikleştirilmesini yani yeniden şekillendirilmesini öngörmüştür. Büyük Ortadoğu Projesi National Defence University (Ulusal Savunma Üniversitesi)'nin 1998 yılına ait raporunda Büyük Ortadoğu Projesi(BOP) kavramı, Kuzey Afrika'dan, Afganistan'a kadar uzanan bölgeyi kapsayacak şekilde kullanılmıştır. Net bir tanımın olamaması bu ülkelerin sayısının da belirli koşullara göre değişebileceğini

göstermektedir. Büyük Ortadoğu kavramının, klasik Ortadoğu'yla birlikte bağımsızlığını yeni kazanmış Orta Asya ve Kafkasya ülkelerini de kapsayacak biçimde akademik düzeyde kullanılışı, 1990'ların ortalarına rastlansa da, BOP'un siyasal alanda kullanılması 2000'li yıllarda başlamıştır. Esas olarak BOP'un çıkış noktası, 11 Eylül saldırılarıdır. Saldırıları küresel terörizmin boyutlarını tüm dünyaya göstermiştir. ABD, BOP ile terörizm sorununun altında yatan problemleri birlikte ele almak istemiştir (Çınar, 2008:6).

11 Eylül 2001'de ABD'de ikiz kulelere yapılan saldırılar sonucunda, ABD kendi dış politikasında önemli değişikliklere gitmiştir. Bu politikaların özünde Ortadoğu bölgesi önemli bir yer tutmaktadır. 17 Eylül 2002'de "The National Security Strategy Of United States" başlığı altında yeni güvenlik stratejilerini duyurmuştur. Çevik (2005:214), 9 bölümden oluşan yeni güvenlik stratejilerinde bazı devletlerin terörizme destek verdikleri, ulusal kaynaklarını kitle imha silahları üretiminde kullandıklarını bundan dolayı, bu devletlerin büyük bir tehdit kaynağı oluşturduğu açıklanmıştır. Bu devletlerin hangileri olduğu, Afganistan ve Irak savaşında uygulamalı olarak açıklanmıştır.

BOP'un oluşmasında bu bölgede olan bazı faktörlere dikkat çekilmiştir. Buna göre: Ortadoğu'da var olan, kökten dinci akımlar, terör örgütleri, kitle imha silahları, uyuşturucu, silah ve insan kaçakçılığı yapan örgütlü suç şebekeleri, ABD ve Batı çıkarlarına yönelik tehditler üretmektedir. BOP'u üretenlere göre, bu unsurların ortaya çıkmasının ve taraftar toplamasının asıl nedeni, "bölge halklarının içinde buldukları olumsuz ekonomik ve sosyal koşullar ile bölgede varlığını sürdüren antidemokratik rejimlerdir"(Ali, 2003:150).

Ekonomik ve sosyal koşullar düzeltilir ve demokrasiye geçiş sağlanırsa, yönetime katılım olanağı bulan ve refah düzeyi yükselen Ortadoğu halkları, Batı'yı tehdit eden eylemlere destek vermeyecekler, kökten dinci akımlar zayıflayacak, terör örgütleri çökecek ve ucuz petrolün Batı pazarlarına istikrarlı biçimde aktarılması güvence altına alınacaktır. ABD, BOP'u bu düşüncelerle oluşturmaya çalışmıştır. ABD, aynı zamanda bölgede ekonomik büyümeyi ve bölge halkının hürriyetleri destekleyeceklerini, demokrasinin yeniden yapılandırılması gerektiğini belirterek Ortadoğu bölgesini ifade ettiğini saptamak çokta zor olmamıştır. ABD, Ortadoğu

bölgesinde geniş çaplı değişiklikler yapmayı hedeflediğini bu stratejilerle açıklamıştır. 11 Eylül olayları sonrasında, ABD, BOP'un politikalarını, her fırsatta kamuoyuna sunmuştur. ABD kongresindeki Ocak 2004 tarihli konuşmasında Bush: “Amerika Büyük Ortadoğu’da ileri bir özgürlük stratejisi takip edecektir. Reformların düşmanlarına meydan okuyacağız, terörün müttefiklerine karşı çıkacağız ve dostumuzdan daha yüksek standart bekleyeceğiz” (Akar, 2004:17) diyerek açık olarak yeni dünya politikasını diğer devletlere duyurmuştur. Açıkça kendisinin yanında olacak devletleri dost olarak kabul edeceklerini, diğerlerini düşman olarak göreceğini belirterek tüm dünya devletleri ikiye bölme yoluna gitmiştir. Bu sözleri ile ABD, 11 Eylül olayları sonrasında Ortadoğu’da ki politikalarını, BOP’un uygulamaları olarak açıklamıştır. BOP bazı çevrelerce aynı zamanda siyasi ve iktisadi liberalizm olgusunun, laikliğin ve insan haklarının ve benzeri değerlerin Ortadoğu ve Ortodoks dünyaya yayma ve uygulama Projesi olarak tanımlanmakta, BOP ile Yeni Dünya düzeninin oluşturulmasının önündeki en büyük tehdit olarak görülen terör ve kitle imha silahlarının yok edilmesini amaçlayan bölgesel bir girişim olarak tanımlanmıştır (Çevik, 2005:292).

BOP’un görünen hedefleri arasında %1.6 oranı ile dünyadaki en düşük İnternet kullanımı seviyesine sahip Ortadoğu’da “Bilgi toplumu inşa etmek” çerçevesinde dijital bilgi yaygınlığının sağlanması mevcuttur. Kamuoyuna açıklanan amaçlar arasında gösterilen; çağın yakalanması ve bilgiye ulaşan toplum seviyesine getirilmesi tüm ülkeler için gerekli ve yararlıdır. Ancak madalyonun öteki tarafında ise sermayenin ABD’ye yeni bir ticaret yolu bularak kazancını artırması”(Chomsky, 2002:123) projenin açıklanan hedeflerine getirilen eleştirilerdendir.

1.7.1. 11 EYLÜL’DEN SONRAKİ HABER DERGİLERİ BAĞLAMINDA TERÖRLE MÜCADELEYİ FOTOĞRAFLAMAK

22 Eylül 2001’den sonra açıklanan Terör Mücadele konulu medya haberleri yoğun bir şekilde Amerikan basını tarafından kullanılmıştır. Bu pek çok açıdan yeni bir savaş olmasına rağmen haber ve görsel erişime yönelik aynı beklentilerin çoğu devam etmiştir.11 Eylül saldırılarından sonra yayınlanan baskılar bir önceki haftanın günlük basın raporlarının önemli noktaları yinelemek ve özetlemek için yine uzun formatlar kullanmış ve gazetelere göre olayların daha belirgin görsel bir temsilini sunmuştur. The Press Effect (2003) adlı kitaplarında Jamieson ve Waldman bu

sürecin ilginç bir yönünü belirtmişlerdir: 11 Eylül gözler önüne serildikçe ulusal haber dergileri terörist saldırıların özetini açıklayan özel konuları bir araya getirmeye çalışmıştır. Bir araya gelen editörlerin endişeleri arasında günün anlam ve önemini özetleyecek haber fotoğraflarının seçimi vardı. People‘ın 24 Eylül tarihli baskısı ise ilk kule alevler içindeyken Dünya Ticaret Merkezi’ne çarpmak üzere olan siyah tonlu ikinci uçağın ve kapkara bir duman içinde kalan Manhattan semalarının görüntüsünü yayınlamıştır (fotoğraf 1) . Newsweek özel baskısı ilk uçağın etkisiyle oluşan patlamayı göstermiştir (fotoğraf 2). Her biri terörist eylemlerin kendisine odaklanmıştır. Tekrarlanan olaylarla canlanan hafızalardan okuyucular devamında neyin geleceğini tahmin etmişlerdir. Fakat ilerleyen günlerde ve haftalarda tekrarlayan fotoğraf bunlardan biri değildi. Bunun yerine, 24 Eylül tarihli Newsweek kapağına taşınan bir çekimdi (fotoğraf 3). Burada 3 itfaiyeci bozulmadan kalmış Amerika bayrağını Dünya Ticaret Merkezi’nin enkazından korumaya çalışıyor. Bu da Joe Rosenthal’ın 2. Dünya Savaşı’nda Pulitzer ödülü kazanan Şubat 1945’te Suribachi Dağı’nın tepesine bayrağı taşıdığı fotoğrafını (fotoğraf 4) anımsatmaktadır (Griffin, 2004:384).

Fotoğraf 1. People Dergisinin 24 Eylül Tarihli Baskında kullanılan Fotoğraf

Şaşırtıcı olmayan şekilde, ‘Terörizme Savaş’ haberi Birleşik Devletler deki yaşam ve olaylara önemli bir odaklanmayı içermektedir. 11 Eylül saldırı haberlerinde, kurban, hayatta kalan ve ailelerinin çok sayıdaki fotoğrafları kadar terörizmin Birleşik Devletlerde günlük hayata etkisi ile ilgili resimler de yer almaktadır. Bununla birlikte, bu konuda ilginç bir model ortaya çıktı. Ekim 2001 ortasıyla birlikte, 11 Eylül ile direkt ilişkili resimler patlama yıkımı fotoğrafları, kurbanların ve ailelerinin fotoğrafları, kurtarma ve temizleme eylemlerinin resimleri yerini artan şekilde Afganistan’daki askeri eylemlerin fotoğrafları ve şarbon korkusuyla ilgili resimlere bıraktı. Aralık’ın ortaları itibariyle Afganistan fotoğraflarının Ekim-Kasım aylarındaki dalgalanması azalıyordu ve Dünya Ticaret Merkezi’nin çöküş anı ve diğer 11 Eylül konularına ait fotoğraflara bir dönüş söz konusuydu. Sanki Afganistan savaşla ilgili fotoğrafların bir kaynağı gibiydi ve editörler 11 Eylül saldırıları fotoğraflarına dönme ihtiyacı hissettiler.

Fotoğraf 2. Dünya Ticaret Merkezine yapılan saldırının Newsweek kapağına taşınması.

Bu şekilde var olan “savaş”ın devam ettiğini görsel olarak da sergileyebildiler. Savaş resimlemeleri fırtınasının Afganistan’da devam etmesi Körfez Savaşı’nda olduğundan daha zordu. Görsel materyallerin yokluğuyla uğraşan dergiler fark edilebiliyordu: “birlikler”, “teknoloji” ve “silahlar”ın fotoğraflarını toplama dönemi aynı değildi. Bu tip görüntülerin halen en sık rastlanan 8 fotoğraf tipinin yarısını oluşturmasına rağmen, sayı anlamında 1991’de olduklarından çok daha azdı (Griffin, 2004:385).

Fotoğraf 3. Newsweek Dergisinin 24 Eylül tarihli baskısında kullanılan kapak fotoğrafı

Fotoğraf 4. Joe Rosenthal'ın 2. Dünya Savaşı'nda Pulitzer ödülü kazanan Şubat 1945'te Suribachi Dağı'nın tepesine bayrağı taşıdığı fotoğraf

Dergi fotoğrafçıların fotoğraf koleksiyonlarından da anlaşılacağı üzere resimler genellikle sonraki baskılarda tekrar yayınlanır 'The Year in Pictures', veya The War in Iraq: A Photo History (Life Takımı ve Editörleri, 2003) ya da 21 Days to Baghdad (Time Editorleri, 2003) gibi... İşte bu; sosyal ve politik olayların, ABD ve askeriyesinin rolü açısından baskın ve temsili bir paradigmasını destekleyen daimi ve

tekrarlanan bir temsildir. (Kuhn, 1962). Bu bilgiler ışığında 11 Eylül saldırıları arkasından yılsonunda ortaya çıkan özel konu fotoğraf eleştirileri de beklendiği gibi yılın en önemli olayı olan 11 Eylül saldırılarına yöneliktir. Ancak bu şekilde, farklı bir hikayeye yönelik görsel bir dram oluşturmak için 11 Eylül saldırı fotoğraflarını kullanmışlardır: Afganistan’da ve “herhangi bir yerde” devam eden “Terörle Müdacele”. Dünya Ticaret Merkezi ve kurbanlarının fotoğrafları “savaş”ın diğer 12 boyutunu resmeden görüntülerle ilişkilidir. Newsweek’in yılsonu resimsel eleştirisindeki rastlanma sıklığı ve baskınlığa göre listelenen 13 tip fotoğraf burada verilmektedir (Griffin, 2004:390):

1- Dünya Ticaret Merkezi saldırısı ve felaketi, kulelerin yangın içinde patlamasının önde gelen fotoğraflarının üretimi, ölümlerine düşen kurbanlar ve ümitsizce binalardan kaçan hayatta kalanlar;

2- Amerikan bayrakları sallarken eşleştirilmiş kahraman itfaiye ve kurtarma işçileri;

3- Şüpheli terörist ve terörist liderleri (Usame bin Ladin, Muhammed Atta, Zacarias Moussaoui, Saddam Hüseyin, 11 Eylül uçak korsanlarının kimlik fotoğrafları);

4- Başkan George W. Bush çeşitli başkanlık pozları;

5- Cenazeler ve Dünya Ticaret Merkezi kurbanlarının aile üyeleri;

6- Hazırlık yapan, savaşmayan halde Amerikan birlikleri fotoğrafları;

7- Amerikan silahları, Afganistan’a karşı dizilmiş cephaneler;

8- Tek başına Usame bin Ladin, genellikle videokaset görüntüleri;

9- Yönetim resmi yetkilileri veya Başkan Bush’un ‘savaş dönemi kabinesi’ nin üyeleri (Cheney, Rove, Rice, Rumsfeld, Ashcroft, Powell);

10- Çatışma kaynağı ve dünyanın bir meselesi olarak İslam sembolleri (İslami okulların, militanların, göstericilerin, kapalı kadınların, taş atan çocukların resimleri);

11- Afgan savaşçılar (genellikle başlıklarda ‘Kuzey İttifakı’ birlikleri olarak tanımlanmıştır), bazen savaşırken gösterilmektedir (koşar veya ateş ederken);

12- ‘Şarbon korkusu’ ve Amerika Birleşik Devletleri’nde yurt güvenliği ile ilişkili resimler ve

13- ‘Amerikan Taliban’ John Walker’ın fotoğrafları.

Şaşırtıcı olmayan şekilde, bunlar 24 Eylül 2001’den 7 Ocak 2002’ye kadar Newsweek kapaklarında yansıtılan aynı resimsel konulardır. Bunlar arasında şu kapak resimleri bulunmaktadır; yıkım alanındaki itfaiyecilerin dalgalanan Amerikan bayrağı ile birlikte ve ‘Tanrı Amerika’yı Korusun’ başlığıyla (24 Eylül), Usame bin Ladin’in yüzü (1 Ekim, 26 Kasım ve 24 Aralık), Birleşik Devletler askeri birlikleri (8 ve 29 Ekim), İslamabad’da ABD karşıtı bir gösteride elinde silah tutan türbanlı bir çocuğun ‘İslami Öfke’ başlığıyla birlikte (15 Ekim), şarbon temizleme işçileri (22 Ekim), tekrardan Amerikan bayrağı (5 Kasım), Başkan Bush ve eşi Laura ‘Gücümüzü Nereden Alıyoruz’ başlığıyla (3 Aralık), isimsiz şüpheli bir teröristin fotoğrafı (10 Aralık), Taliban esiri olarak John Walker (17 Aralık) ve alevler içinde patlayan Dünya Ticaret Merkezi (31 Aralık–7 Ocak). 11 Eylül saldırılarının basılmış pek çok görüntüsünde yıkım, ölüm ve afet fotoğrafları çok güçlü ve tekrarlı bir şekilde vurgulanmakla birlikte Newsweek Türkiye Dergisindeki gibi, Amerikan askeri eylemlerinden kaynaklanan yıkım ve insan değeri fotoğrafları büyük ölçüde eksiktir. Dergi genel olarak ABD’nin Irak’tan ayrılma sürecindeki görüntüleri sunmaktadır.

Savaş halindeki Amerika’nın biyopolitik gücünün ve bunun kötüye kullanılmasının belgelenmesi olayı olduğu kadar çeşitli bireyler ve gruplar tarafından Irak’tan görsel bir geri çekilme ve savaşın resmedilmesi olarak da üretilmiş ve yayılmıştır. Afganistan ve Irak’taki savaşlarla aynı çağda yaşanan dijital medya teknolojilerindeki hızlı gelişmeler; uluslar arasında yaşanan vahşi çatışmayı ve gerçek savaş deneyimlerini belgeleyen görüntülerin medya ve izleyicilerin bakış açısının ötesinde patlamasını kolaylaştırmıştır. Bu görsel patlama ile birlikte hem uluslararası hem de ulusal yayında Amerika’nın Ortadoğu’ya yapmış olduğu operasyonlar iletişim araçlarına görsel malzeme sağlamıştır. Görsellik üzerinden Amerika’nın dünya medyasına ses ve hareket getiren operasyonları farklı açılardan incelenebilir. Kennedy (2009:819) bu farklılıkları şu şekilde açıklamaktadır; Vietnam Savaşı televizyonda yayınlanan ilk savaş, 1. Körfez Savaşı ise uyduyla yayınlanan ilk

savaş (CNN savaşı), Afganistan ve Irak'taki savaşlarsa dijitalleştirilen ilk savaşlardır. Afganistan ve Irak'taki askerler dijital medyanın teknolojileriyle iyi şekilde donatılmıştır. Eski bir asker günlüğü “Bugün, medyayla aynı araç ve teknolojiye sahip askerleriniz var” demiştir. ‘Dijital kameralarınız, cep telefonlarınız ve videonuz haberleri yayınlamak için ihtiyacınız olan her şey var. Bir düğmeye basarak ailelerine ve arkadaşlarına e-mail gönderebiliyor ve deneyimlerini tüm dünyayla paylaşabiliyorlar’.

1.8. SAVAŞTA BASIN FOTOĞRAFÇILIĞI

1991’de Körfez Savaşı ile 2001’deki yeni ‘Terör Savaşı’ nın yayınlanan haber dergisi fotoğrafları arasında beklenen farklılıklar belirgin olmakla birlikte, belli eğilimler devam etmektedir. Körfez Savaşı haberlerinde belirgin farklar bulunmamaktaydı. Sıklıkla, aynı fotoğraflar birden fazla yayında görülmekteydi. Ayrıca, her iki durumdaki resimsel haberler dar bir kalıp tekrarlama eğilimindeydi, az sayıdaki fotoğraf türleri ile haberlerin müşterileri için görsellik aralığını sıkıştırmaktaydı. Örneğin, Newsweek’in 24 Eylül 2001 sayısından 28 Ocak 2002 sayısına kadar yayınlanan 894 resmin yaklaşık üçte ikisi, sadece dört genel içerik kategorisi içine düşer. En büyük tek kategori, Dünya Ticaret Merkezi’ndeki 11 Eylül saldırılarını ve akıbetini gösterir. Daha evvel belirtildiği üzere, saldırılara ilişkin haberler geleneksel bir “felaket” protokolünü takip etmektedir ve felaketin kendisi de önceki haberleri ve sonraki “özel konu eleştirileri”ne hakim olmaktadır. Bu kategori, Newsweek’in 18 sayısında 78,5 sayfa veya toplam resim alanının %22,5 luk kısmını kaplarken, 153 adet veya yayınlanmış resimlerin %17sini içermektedir (Griffin, 2004:392).

Dünya Ticaret Merkezi saldırılarının benzersiz doğası, 1991 Körfez Savaşından farklı olarak bir fotoğraf rekorunun önünü açmıştır. Fakat 11 Eylül görüntüsü ABD askeri operasyonları haberlerine yol verdiğiinden, yayınlanan resimler 1991’i hatırlatan bir modele geri düştü. Haber dergisi resimlerinin diğer dört büyük kategorisi, ‘Birleşik Devletler politika liderleri’, ‘Terörist/düşman liderler’, ‘Savaşmayan askeri birlikler’, ve ‘ABD silahları cephanelik’ 2001’de yayınlanan tüm resimlerin yaklaşık yarısını oluşturmaktadır. Newsweek’de 159 resim (%18) ve 38 sayfa resim alanı, teröristlerin Usame bin Ladin, diğer El-Kaide liderleri ve

şüpheliler ve terörist bağlantılara sahip olarak tanımlanan liderler (örneğin Saddam Hüseyin, Ömer, Abdul Rahman vb.) resimlerini göstermektedir. Newsweek'in 18 sayısında savaşla ilişkili her 20 resimden birisi, Amerikan 'Terör Savaşı' haberlerinde terörün simgesi olan ve manşetlerde ve başlıklarda şeytan olduğu belirtilen Usame bin Ladin'in portresidir. Birleşik Devletler politik liderlerine 93 resimde (veya toplamın %10,4 ünde) yer verilmekte olup bu oran 'terörist lider' resimlerinin yüzdesinden daha azdır ama 43 sayfalık resim alanında olmasıyla daha geniş ölçektir. Resimlerde en büyük pay Başkan Bush'a yalnız veya merkez figür olarak yer verenlerindir, (48 resim, %5,4, alanın 26 sayfası). 20 savaşla ilişkili resim arasında birden fazlası George W. Bush'a aittir, (resim alanının yaklaşık 13 de biri). George W. Bush ve Usame bin Ladin resimleri birlikte, çelişkiyi kişiselleştirmekte, tüm 'Terör Savaşı' resimlerinin %10,3 ünü ve resim alanının %12,3 ünü oluşturmaktadır. Afganistan'da Taliban karşıtı askeri eylemlerin çoğunun 'müttefik Afgan güçleri' tarafından yürütülmesine ve ABD askeri eylemlerinin büyük kısmının küçük ölçekte, gizli ve 'Özel Operasyonlar' olmasına rağmen, 'ABD Askeri Birlikleri' ve 'Cephaneliği Kataloqlama' kategorileri Newsweek resimlerinin %11 den ve resim alanının %14 ünden fazlasını oluşturmaktadır. ABD askeri cephaneliğinin tek en büyük kategori olduğu Körfez Savaşındaki göre daha az cephanelik resimleri olmasına rağmen, 'Cephaneliği Kataloqlama', 'Politik Liderler' ile rekabet eden ve Dünya Ticaret Merkezi felaketinin resimleri arkasından en büyük resim türlerinden birisi olarak kaldı. Göreceli olarak daha fazla sayıda fotoğrafı olan 'Askeri Birlikler' ve 'Cephanelik'te yine gerek Afgan gerek ABD savaşçılarına ait gerçek savaş faaliyetlerinin fotoğraflarına çok az yer verilmiştir. Askeri birliklerin ve silahların 'Perde Arkası' fotoğrafları yine savaş-bölgesi resimlerinde geniş şekilde yer almıştır (Griffin, 2004:394). Son olarak ABD savaş haber fotoğrafçılığının yakın bir analizi gösteriyor ki fotoğrafçılık hiçbir şekilde temsilin sınırları ve uygunluğunu şekillendiren ekonomik, sosyal ve politik güçler tarafından bir "kayıt teknolojisi" konumuyla bağlantılı değildir.

II. BÖLÜM

2. NEWSWEEK TÜRKİYE DERGİSİNDE YER ALAN HABER FOTOĞRAFLARININ AMERİKA’NIN ORTADOĞU SİYASETİ BAĞLAMINDA ANALİZİ VE DEĞERLENDİRMESİ

Newsweek Türkiye Dergisi’nde yayınlanan haber fotoğraflarında Amerika’nın Ortadoğu siyasetinin sunumunun incelendiği bu çalışmada, bulgular niceliksel incelemenin sonuçları olarak sunulmuştur. Niceliksel inceleme araştırma sorusunu sınamak için hazırlanan taşıyıcı yüzeyin işlenmesi ve istatistiksel testlerin uygulanmasına dayanmaktadır.

Araştırma kapsamında seçilen dergi üzerinden yapılan inceleme ekseninde; Newsweek Türkiye Dergisinde yayınlanan ve Amerika’nın Ortadoğu siyasetini yansıtan haber fotoğraflarına ilişkin verilerin saptanması şu şekilde biçimlenmektedir; sayfa numarası, sayı numarası, fotoğraf türü, yayınlandığı tarih, fotoğrafın konumu, haber fotoğrafının konusu, fotoğrafın kaynağı, mekan bilgileri, fotoğrafın dergi üzerinde kapladığı alan, görsel yoğunluk, konu başlığı, fotoğrafçı bilgileri, dergi kapağında fotoğraf kullanımı ve haberin başlığı.

2.1. NEWSWEEK TÜRKİYE DERGİSİNDE YAYINLANAN HABER FOTOĞRAFLARININ ABD ORTADOĞU SİYASETİNE İLİŞKİN BULGULARIN SUNUMU VE DEĞERLENDİRMESİ

Newsweek Türkiye Dergisi’nde yayınlan haber fotoğraflarında Amerika’nın Ortadoğu siyasetinin sunumu üzerine bir inceleme başlıklı bu çalışma kapsamında Newsweek Türkiye Dergisi’nin ilk sayısından otuz sekizinci (2 Kasım 2008 – 19 Temmuz 2009 arası) sayısına kadar yayınlanmış olan derginin nüshaları incelenmiş

ve araştırma kapsamında toplam 25 fotoğraf bulgulanmıştır. Fotoğrafların yayımlandıkları derginin sayılarına göre dağılımı Tablo 1’de sunulmaktadır.

Dergi Sayısı	Fotoğraf Sayısı	Geçerli Yüzde (%)
2. Sayı	1	4
5. Sayı	3	12
10 – 11. Sayı	3	12
13. Sayı	6	24
14. Sayı	3	12
21. Sayı	1	4
29. Sayı	1	4
33. Sayı	3	12
37. Sayı	4	16
Toplam	25	100

Tablo 1. Newsweek Türkiye Dergisi’nde yayınlan haber fotoğraflarında Amerika’nın Ortadoğu siyasetinin dergi sayılarına göre dağılımı.

Bu çalışma kapsamında ele alınan ve Amerika’nın Ortadoğu projesi ile ilişkilendirilen haber fotoğraflarının dergide yer aldıkları sayfalara göre dağılımları; %7,4’ü 39. ve 53. sayfada; diğer fotoğraflar ise; 17, 32, 33, 34, 37, 38, 39, 40, 41, 47, 53, 56, 57, 58, 64, 65, 82. sayfalarda yer aldıkları gözlemlenmiştir.⁷

Sayfalar	39. sayfa	53. sayfa	Diğer Sayfalar
Yüzde	%7,4	%7,4	%60

Tablo 2. Fotoğrafların dergide yer aldıkları sayfalara göre yüzde olarak dağılımları

Newsweek Türkiye Dergisi’nde yayınlanan 25 haber fotoğrafının tümü renkli olarak yayımlanmıştır. Yayınlanan fotoğraflar arasında siyah-beyaz fotoğraf kullanımına yer verilmemiştir.

⁷ Araştırma kapsamında yer alan bulguların değerlendirilmesi, analizi ve tablo oluşturulması Ali Muhammet Bayraktaroğlu’nun “Hürriyet, Cumhuriyet ve Zaman gazetelerinde 11 Eylül 2001 Olayı haber fotoğraflarının kodlanması üzerine bir inceleme” adlı Doktora tezinden örnek alınarak oluşturulmuştur.

Renk Kullanımına Dair Veriler	Renkli Fotoğraf Kullanımı	Siyah-Beyaz Fotoğraf Kullanımı
Yüzde	%100	%0

Tablo 3. Dergide yer alan fotoğrafların renkli ya da siyah-beyaz kullanımı.

Newsweek Türkiye Dergisi'nde yayınlanan ABD Ortadoğu siyasetini yansıtan fotoğraflara otuz sekiz sayının dokuzunda rastlanmaktadır. Ele alınan dergide yer alan savaş fotoğrafların ana başlıkları ele alınarak yapılan değerlendirme de bu haberi oluşturan ve anlamlandıran başlıkların fotoğraf ile ilişkilendirilmesi yapılmıştır. Bu bağlamda dergide yer alan fotoğrafların 10 haber başlığı içerisinde dağılımı şu şekilde olmuştur; %30'u fotoğrafın üst kısmında; %20'si fotoğrafın alt kısmında; %10'u fotoğrafın sol kısmında ve %40'ı fotoğraf üzerine yazılmak şekliyle oluşmuştur.

Haber başlıklarının fotoğrafa göre hizalanması	Fotoğrafın üstünde	Fotoğrafın solunda	Fotoğrafın altında	Fotoğrafın üzerinde
Yüzde	% 30	% 10	% 20	% 40

Tablo 4. Dergide yer alan savaş fotoğraflarının haberi oluşturan başlıklarla ilişkisi.

Dergide yer alan savaş fotoğraflarının fotoğraf alt yazısı ile birlikte sunumu incelendiğinde, toplam 25 fotoğraftan 14'ünün (%56) fotoğraf alt yazısı bulunduğu; 13'ünün (%44) fotoğraf alt yazısı kullanmadan yayınlandığı bulgulanmıştır.

Fotoğrafla birlikte alt yazı kullanımı	Alt yazı ile birlikte sunum	Alt yazısız sunum
Yüzde	% 56	% 44

Tablo 5. Dergide yer alan savaş fotoğraflarının alt yazı ile birlikte incelenmesi.

Dergide yayınlanan savaş fotoğraflarının anlamın belirlenmesi fotoğraf altında, üzerinde ve içerisinde yazı oldukça önem taşımaktadır. Derman'ın (1991:73) söylediği üzere; Farklı iletişim araçları farklı kodlar kullanarak haber dilini oluştururlar. Bu gazete için yazının yanı sıra fotoğraftır. Her gazete aktardığı haberi taşımamasını istediği anlam bağlamında bir yapı içerisinde sunar; kırmızı ya da siyah bir yazı rengi, büyük ya da küçük puntolu bir üst başlık, büyük ya da küçük bir fotoğraf ve hatta fotoğrafın siyah-beyaz ya da renkli olması ve/veya fotoğraflanan kare ve/veya fotoğraf içine ya da dışına yerleştirilen söz dizimi haberin taşınması istenen anlamı kurmaktadır (Derman, 1991:73).

Dergide yer alan savaş fotoğraflarının yansıttığı bilgi doğrultusunda yapılan incelemede toplam 10 haber başlığı altında, %80'ninin Amerika'nın Irak işgali ile ilgili olduğu; %20'sinin Amerikan askeri ve askeri gücü görüntüleri olduğu saptanmıştır.

Savaş Fotoğraflarının başlıkları	Amerikanın Irak'ı işgali	Amerikan Askeri
Yüzde	% 80	% 20

Tablo 6. Dergide Yer Alan Savaş Fotoğraflarının Konu Başlıklarına Göre Dağılımı.

İncelenen savaş fotoğraflarına bakıldığında 25 fotoğrafın neredeyse tamamında fotoğraf kaynağı belirtilmiştir. Fotoğraf kaynağı kullanımına ilişkin yüzdeler şu şekildedir; %32,3'ü AP, %11,1'i REUTERS, %29,6'sı Newsweek Türkiye, %7,4'ü AFP, %3,7'si AA dır, 1 fotoğrafın kaynağı ise belirtilmemiştir. Daha önce gazete ve dergi fotoğrafçılığı arasındaki ayrımı yapmıştık. Bu bağlamda dergilerin fotoğraf seçmede ve kullanmada daha fazla zaman ayırdıklarını gözlemlemiştik. Dergi de kullanılan savaş fotoğrafları farklı kaynaklı ajanslardan toplanarak oluşturulduğu ve bu şekilde düzenlemeye gidildiği açıktır.

Kaynak Kullanımı	AP	REUTERS	NEWSWEEK TÜRKİYE	AFP	AA
Yüzde	% 32,3	% 11,1	% 29,6	% 7,4	% 3,7

Tablo 7. Dergide yer alan savaş fotoğraflarının kaynağına ilişkin veriler.

Araştırma kapsamında analiz edilen Newsweek Türkiye Dergisi’de kullanılan savaş fotoğraflarına ait künye bilgilerinin 25 fotoğraftan %96’sında belirtildiği, %4’ünde ise belirtilmediği saptanmıştır.

Künye Bilgileri	Belirtilmiş	Belirtilmemiş
Yüzde	% 96	% 4

Tablo 8. Dergide yer alan savaş fotoğraflarının künye bilgileri.

Künye bilgilerini haber fotoğraflarını kaynak göstermede önemli bir etken olarak nitelendirebiliriz. Araştırma kapsamında ABD’nin Ortadoğu Siyasetini yansıtan haber fotoğraflarının hangi fotoğrafçılar tarafından çekildiği, bağlı oldukları haber ajansları ve kaç sahip oldukları fotoğraf sayıları tablo 9’da gösterilmiştir. Tabloda dikkati çeken tek özellik ise fotoğrafçıların içerisinde sadece tek bir Türk isminin olmasıdır. Ayrıca M. Alihan Hasanoğlu’nun çekmiş olduğu haber fotoğrafının da kaynağı belirtilmemiştir.

Fotoğrafçı	Bağlı Olduğu Haber Ajansı	Kullanılan Fotoğraf Adedi
Boris Mabillard	Newsweek Türkiye	6
Patrick Baz	AFP	1
Khalid Mohammed	REUTERS	2
Petros Giannakouris	AP	2
Goran Tomasevic	REUTERS	1
Maya Alleruzzo	AP	1
Nabil AL-Jurani	AP	1

Marco Drobnjakovic	AP	1
Saad Shalash	REUTERS	1
Loay Hameed	AP	1
Alaa Al-Marjani	AP	1
M. Alihan Hasanoğlu	-----	4

Tablo 9. Araştırma kapsamında ABD'nin Ortadoğu Siyasetini yansıtan haber fotoğraflarının detaylı künye bilgileri

Otuz sekiz sayı arasından yapılan analiz sonucunda 9 ayrı sayıda araştırma ile ilgili haber fotoğrafları bulgulanmıştır. Bu sayıların aylara göre dağılımı şu şekilde gerçekleşmiştir;

Ay	Kasım	Ocak	Şubat	Mart	Mayıs	Haziran	Temmuz
Sayı	2	2	1	1	1	1	1

Tablo 10. Bulgularanan Haber fotoğraflarının derginin yayınlanma süresine göre dağılımı.

Fotoğrafların çekildiği alana ilişkin olarak yapılan analizde araştırma ile ilgili 25 fotoğrafın 20'si dış mekan ile 5 tanesi de iç mekan ile ilişkilendirilmiştir. Genel olarak dış mekanın kullanıldığı fotoğraflarda Amerikan askerleri, Irak askerleri ve siviller ön plandadır.

Mekan	Dış Mekan	İç Mekan
Yüzde	%80	%20

Tablo 11. Araştırma kapsamındaki fotoğrafların mekan ile ilişkilendirilmesi.

Dergide yer alan haber fotoğrafları farklı haber bültenleri şeklinde verilmiştir. Fotoğraflar kimi zaman Ortadoğu başlığı altında kimi zaman ise Dünya başlığı altında yer almıştır. Derginin güncel konular üzerine oluşturulduğunu düşünerek, farklı konuların farklı haber başlıkları tarafından yönlendirilmesi gerektiği açıktır. Bu bağlamda dergide yer alan haber fotoğraflarının konu bölümüne göre dağılımı şu şekildedir; 3 defa Ortadoğu, 3 defa Irak, 1'er defa da Açık Mektup, ABD Sonrası Kerkük ve Karar Anı başlığı altında yer verilmiştir. Analiz Tablo 12 de gösterilmiştir.

Dergi Sayısı	Derginin Yayınlandığı Tarih	Haberi Oluşturan Konu Başlığı
2. Sayı	9 Kasım 2008	Açık Mektup
5. Sayı	30 Kasım 2008	ABD Sonrası Kerkük
10–11. Sayı	4–11 Ocak 2009	Ortadoğu
13. Sayı	25 Ocak 2009	Ortadoğu
14. Sayı	1 Şubat 2009	Ortadoğu
21. Sayı	22 Mart 2009	Karar Anı
29. Sayı	17 Mayıs 2009	Irak
33. Sayı	14 Haziran 2009	Irak
37. Sayı	12 Temmuz 2009	Irak

Tablo 12. Dergide yer alan haber fotoğraflarının konu bölümüne göre dağılımı.

Ortaya çıkan veriler değerlendirildiğinde, ABD Ortadoğu Siyasetini yansıtan haber fotoğrafları farklı sayılarda rastlanan ama birbirini takip eden konu başlıklarında bulgulanmıştır. Konuya ilişkin haber fotoğraflarının ve haberlerin yoğunluğuna Kasım 2008 sayıları ile Mayıs 2009 sayılarında oldukça sık rastlanmıştır. Amerika'nın Ortadoğu Siyasetini yansıtan haber fotoğrafları ele alınan dergide; %40,7'si dergi sayfasının ortasında, %25,9'u sayfanın altında, %14,8'i sayfanın üzerinde ve %18,5'i tam sayfa olarak yayımlanmıştır.

Konum	Fotoğraf Sayısı	Yüzde
Sayfa Ortasında	11	%40,7
Sayfa Altında	7	%25,9
Sayfa Üstünde	4	%14,8
Tam Sayfa	5	%18,5
Toplam	35	%100

Tablo 13. ABD Ortadoğu Siyasetine ilişkin haber fotoğraflarının dergide yer alış konumlarına göre dağılımı.

Fotoğrafların Newsweek Türkiye Dergisinde yer alış konumlarına göre dağılımı Tablo 13’de sunulmaktadır. Newsweek Türkiye Dergisinde yer alan haber fotoğraflarının fotoğraf alt yazısı ile birlikte sunumu incelendiğinde, toplam 25 fotoğraftan 17’sinin (%68) alt yazısının bulunduğu; 10’inde (%32) ise alt yazısının olmadığı bulgulanmıştır.

Haber fotoğrafında anlamın belirlenmesinde fotoğraf altında ve üstünde yer alan yazı oldukça önem taşımaktadır. Sontag (2004:29)’un deyişiyle “bir fotoğrafta okuyacağımız anlam, onun söylüyor olması gereken şeydir”. Kullanılan fotoğrafları derginin söylemi alt ve üst yazı dolayısıyla biçimlendiğinden ötürü haber fotoğrafının anlamını belirlenmesinde önceliğe sahiptirler. Bu bağlamda haber fotoğraflarının biçimlendirilmesi veya çeşitli amaçlara hizmet eder şekilde yönlendirici rol üstlenmesi bağlamında olguların sistematik olarak ilişkilendirilmesi açısından fotoğraf alt ve üst yazılarına ihtiyaç vardır. Tez çalışması kapsamında yapılan inceleme sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda Amerika’nın Ortadoğu Siyasetine ilişkin olarak yoğunluğun siyasi/politik haber ve genel haber kategorilerinde toplandığı saptanmıştır.

Hedef kitleye ulaşmada dergi kapağının önemli olduğu dergi de konuya ilişkin olarak sadece 5. sayıda fotoğraf bulunmaktadır. Araştırma kapsamındaki diğer sayıların hiçbirinde ABD Ortadoğu Siyasetini yansıtacak kapak fotoğrafına rastlanılmamıştır. Ağırlıklı olarak politik haberlerin verildiği dergi kapaklarında siyasi liderler ön plandadır.

Araştırma kapsamında ele alınan 38 sayının haber başlıkları şu şekilde hedef kitleye sunulmuştur;

Sayı No	Tarih	Kapak Haberi	Kapakta Kullanılan Fotoğraflar
1	2 Kasım 2008	Tarihin Başlangıcı	İllüstrasyon
2	9 Kasım 2008	Tuncay Güney	Tuncay GÜNEY
3	16 Kasım 2008	Başkanlığa Giden Yol	Barack Hussein OBAMA
4	23 Kasım 2008	Erdoğan Tercihli Yolda	Recep Tayip ERDOĞAN
5	30 Kasım 2008	ABD'yle Birlikte Silahlar da Çekilecek	Amerikan Askeri
6	7 Aralık 2008	CHP Hamlesinin Perde Arkası	Kadın
7	14 Aralık 2008	Onun Hikayesi	Cem YILMAZ
8	21 Aralık 2008	700 Euro Kuşağı	İllüstrasyon
9	28 Aralık 2008	Paranın İmanı	İllüstrasyon
10-11	4 – 11 Ocak 2009	Köklü Değişimler Bu Yıl Yaşanacak	Kolaj
12	18 Ocak 2009	Yeni Bir Türkiye mi?	İllüstrasyon
13	25 Ocak 2009	Obama Çağı	Barack Hussein OBAMA
14	1 Şubat 2009	Bir İstanbul Denklemi	Kemal KILIÇDAROĞLU
15	8 Şubat 2009	Tarihe Geçen Altı Saat	Recep Tayip ERDOĞAN
16	15 Şubat 2009	Yeni Osmanlı mı?	İllüstrasyon
17	22 Şubat 2009	Başka Dünyanın Pazarı	Kadın
18	1 Mart 2009	Mısır'daki Hayalet	Tuncay GÜNEY
19	8 Mart 2009	Kriz Kadını Yarattı	Kadın
20	15 Mart 2009	Güneşli Günler Ufukta	İllüstrasyon
21	22 Mart 2009	Zenginleştikçe Laikleşiyorlar	İllüstrasyon
22	29 Mart 2009	Sebzelerle Aldatmak	Sebze
23	5 Nisan 2009	Mesajımız Var	Recep Tayip ERDOĞAN
24	12 Nisan 2009	Ben Barak Hüseyin Obama	Barack Hussein OBAMA
25	19 Nisan 2009	Bu Adamlar Nereye Bakıyor?	Siyasi Liderler
26	26 Nisan 2009	Paylaşılamayan Barış	Ağrı Dağı
27	3 Mayıs 2009	Kürt Hamas'ı mı?	Miting
28	10 Mayıs 2009	Salgın Kapıda	Hayvan
29	17 Mayıs 2009	Şu an buradasınız	Çocuk
30	24 Mayıs 2009	Acı Anlardan Nasıl Kurtulursunuz?	İllüstrasyon
31-32	31 Mayıs – 7 Haziran 2009	Dar zamanda Tatilin Felsefesi ve Piyasası; Rahatlamak	İllüstrasyon
33	14 Haziran 2009	Yazıyor! Basındaki Dönüşümü Yazıyor	İllüstrasyon
34	21 Haziran 2009	Şalom Aleyküm	İshak HALEVA
35	28 Haziran 2009	Ya İran "İran" Olmazsa	İran
36	5 Temmuz 2009	Siyah ya da Beyaz; Michael	Michael JACKSON

		JACKSON	
37	12 Temmuz 2009	İnsan Doğası Gereğini Aldatır?	İllüstrasyon
38	19 Temmuz 2009	Uygur, 21. Yüzyılın Kuveyt'i Doğu Türkistan	Yaralı Sivil

Tablo 14. Araştırma kapsamında ele alınan 38 sayının haber başlıkları.

Dergi kapağında kullanılan ögeye ilişkin başka bir veri de illüstrasyon kullanımındır. Araştırma içerisindeki 38 sayının 10 tanesinde kapakta haber fotoğraflarına alternatif olarak illüstrasyonlara tekniği ile oluşturulmuş olan görüntülere yer verilmiştir.

Derginin kapağında kullanılan haber fotoğrafları bağlamında siyasi liderlerin (Hüseyin Barack Obama ve Recep Tayip Erdoğan) oldukça sık fotoğraflarının görüntülenmesini, Newsweek Türkiye Dergisinin araştırma kapsamındaki sayılarında politik olayları daha yoğun bir şekilde verdiğini göstermektedir. Sayılar arasında sadece 5. sayıda Amerikan Askeri görüntüsü kullanılmıştır.

İncelenen haber fotoğraflarına konu olan görüntülere ilişkin olarak yapılan inceleme sonucunda, toplam 25 fotoğraftan %44'i sivil halk görüntülerinden, %32'si Amerikan Askerleri görüntülerinden, %12'si Irak ordusu görüntülerinden, %8'i enkaz görüntülerinden, %4'ü askeri lider görüntüsünden oluşmaktadır.

Fotoğraf Konusu	Frekans	Geçerli Yüzde (%)
Sivil Halk	11	44
Amerikan Askeri	8	32
Irak Askeri	3	12
Enkaz	2	8
Askeri Lider	1	4
Toplam	25	100

Tablo 15. ABD'nin Ortadoğu Siyasetine ilişkin fotoğraflara konu olan görüntülerin dağılımı.

İnceleme kapsamında dergi içerisinde görsel malzemenin kullanımına ilişkin bulgulara bakıldığında haber fotoğraflarının tamamı salt fotoğraf olarak yer aldığı saptanmıştır. İncelemeler sonrasında ilgi çekicilik düzeyi bağlamında habere ilişkin olarak dergide fotoğrafın alt/üst ve sağ/sol kısımlarına büyük puntolu yazı karakteri

ile biçimlendirilmiş ve/veya dikkat çekici hale getirilmiş fotoğraflar bulgulanmıştır. Ayrıca Fotoğrafın alt/üst yazısının bulunmadığı düşündürücü fotoğraflarda bulunmaktadır. Araştırma kapsamındaki fotoğraflar arasından yalnızca bir tanesinde şok edici görüntüye yer verilmiştir.

İnceleme kapsamında dergi içerisine görsel malzemenin kullanımına ilişkin bulgulara bakıldığında toplam 25 haber fotoğrafından %44'ünün normal (göz seviyesi) çekim açısı; %36'sının üst açısı; %20'sinin alt açısı ölçeklerini içerisinde barındıran haber fotoğraflarının kullanıldığı saptanmıştır. Haber fotoğraflarında kullanılan çekim açılarına ilişkin ayrıntılar Tablo 16'da görülmektedir.

Amerika'nın Ortadoğu Siyasetine ait haber fotoğraflarının belirlenen taşıyıcı yüzey üzerindeki yer alışlarındaki "fotoğrafik orijinallik" düzeylerine ilişkin yapılan inceleme sonucunda herhangi bir deformasyon değişikliğine gidilmediği görülmektedir. Bunun en önemli etkeni dergilerin izleyici ile buluşmada haftalık yayın politikasıdır. Bir hafta boyunca toplanan belgeler ve dokümanlar konuya en uygun gelecek şekilde seçilmektedir. Gazetelerde ertesi güne yetişecek olan haber fotoğrafları konuya en uygun düşecek şekilde farklı açılardan değiştirilebilmektedir. Zamanın kısıtlı oluşu gazetelerde kullanılan fotoğraflarda deformasyon etkisiyle karşımıza çıkmaktadır. Fakat dergi yayıncılığında sürenin yeterince uzun olması fotoğrafik bir orijinalliğin elde edilmesinde büyük önem taşımaktadır.

Mekan	Frekans	Geçerli Yüzde %
Normal Açısı (Göz Seviyesi)	11	44
Üst Açısı	9	36
Alt Açısı	5	20
Toplam	27	100

Tablo 16. ABD Ortadoğu Siyasetine ilişkin fotoğraflarda çekim açısı.

Çalışmada ayrıca konu ile ilgili haber fotoğraflarının ebatları değerlendirilmeye alınmıştır. Dergide yer alan haber fotoğrafları farklı ebatlardadır. 25 fotoğrafın 3 tanesi dergide tam sayfa olarak kullanılmıştır. Bu fotoğraflar sırasıyla;

gece nöbet devriyesi esnasında çekilmiş tam teçhizatlı Amerikan askeri, Bucca kampından bir görüntü ve son olarak Irak topraklarındaki gerilimi anlatan sivillerin bulunduğu enkaz fotoğrafıdır. Genel anlamda incelediğimizde dergide tam sayfa olarak verilen fotoğraflar Irak'ın işgalini anlatan fotoğraflardır. Tam sayfa olarak tasarlanan bu fotoğrafların ebadı 24,5 cm x 38,5 cm'dir. İncelenen haber fotoğraflarına ilişkin bulguların 25 fotoğrafın kapladıkları alan bağlamındaki dağılımına bakıldığında bu alan 7957,98 cm² dir.

İncelenen bu fotoğraflarda kapladığı alana ilişkin olarak en çok alanı Amerikanın Ortadoğu politikası üzerinden değerlendirilen haber fotoğrafları yer almaktadır. Konu dağılımına göre fotoğraf sayısı ve kapladığı alan analizi aşağıdaki tabloda görülmektedir;

Konu	Frekans	cm²
Amerikan Askeri	8	2857,03
Siviller	5	2396,99
Enkaz	3	1519,81
Irak Askeri	6	974,65
Zırhlı Araç	2	144,5
Askeri Lider	1	65
Toplam	25	100

Tablo 17. İncelenen haber fotoğraflarının kapladıkları alana ilişkin verilerin sunumu.

Kitle iletişim araçları, kitleleri eğlendirmek ve onların hoşça vakit geçirmelerini sağlamanın dışında, çok daha farklı ve önemli işlevler icra ederler. Öyle ki, yaşanan teknolojik gelişmelerin kitle iletişim sektörüne de yansısıyla medya toplumdaki en etkin güç merkezlerinden biri haline gelmiştir. Medya ulaştığı bu gücüyle, bireylerin tutum ve davranışlarını etkileyebilmenin, etkilemekle de kalmayıp bunları değiştirebilmenin en etkin yöntem ve araçlarına sahip hale gelmiştir. Bu etki bireyler bazında da sınırlı kalmaz. Toplumun geneli boyutunda da olanca ağırlığıyla gözlemlenebilir. Medya, toplumun yapısını, kurulu düzenini ve bireyler arasında cereyan eden toplumsal ilişkileri yeniden yaratma, yeniden şekillendirme, yeniden üretme ve yorumlama gücüne ve yeteneğine sahiptir. Semboller, işaretler, sayılar, sözcükler ve resimlerden ya da bunların bileşkesinden

oluşan iletiler yalnızca mesaj taşımazlar. Aynı zamanda insanların dünyasını yeniden şekillendirip yorumlar, ona yeni boyutlar kazandırır. Medyanın bu şekillendirme ve değiştirme etkisi bireyler ve genel anlamda toplum boyutuyla da sınırlı kalmayıp, toplumsal ve siyasi yapı içinde etkin bir konuma sahip olan siyasi liderleri ve meşru hükümetin politikalarını da kapsayacak boyutlara ulaşabilmektedir. Elbette ki medyanın, bireylerin ve toplumun iletişim ihtiyaçlarını karşılamak için yaptığı çok önemli hizmetleri hiç kimse yadsıyamaz. Bununla birlikte madalyonun bir de öteki yüzü vardır. İnsanlık için böylesine büyük hizmetler yapan medya, istenirse çok etkin bir propaganda aracı, bunun da ötesinde geniş halk kitlelerinin beyinlerini yıkamak için güçlü bir silah olarak da kullanılabilir. Kitle iletişim araçlarının sahipliğini ya da kontrolünü elinde bulunduran kişi ya da gruplar, haberleri ve iletileri ilgi ve istekleri doğrultusunda tahrif (deforme) edip değiştirebilirler (Arslan, [28.07.2010]).

ABD kaynaklı bir yayının Türkiye’de Türkçe olarak yayımlanmasında ABD politikalarının meşrulaştırılması, olumsuzlukların ortadan kaldırılması, Türk toplumunun görseller aracılığıyla ABD’nin Irak işgalini onaylaması hedeflenmektedir. Yıllar öncesinden başlayan ve ülkelerin yerel dillerinde yayın yapan “Amerika’nın Sesi” radyosunun üstlenmiş olduğu propaganda görevinin kapitalist bir yaklaşımla biçim değiştirilerek sunulmasının bir boyutudur.

Kitle iletişim araçlarını elinde bulunduranlar gücünde elinde bulundurduğunu ve bu gücü ABD’nin etkili bir şekilde kullandığını, dolayısıyla ABD kaynaklı Newsweek dergisinin Türkiye olmak üzere birçok dünya ülkesinde kendi politikasını ve propagandasını meşru bir şekilde uyguladığı görülmektedir. Bu politika ve propaganda Türkiye’de yayın yapan Newsweek Türkiye dergisi ile devam etmektedir. Irak’ta yaşanan savaş, Türk halkına ABD’nin haklı olduğunu olumlayan bir yaklaşım olarak sunulmaktadır.

Araştırma kapsamında kodlama çizelgesinde en sık tekrar eden “Amerikan askerleri”, “Irak askerleri” ve “sivil halk” fotoğraflarına ilişkin içerik çözümlemesi şu şekildedir;

Newsweek Türkiye dergisinde yer alan Amerikan askerlerine ait fotoğraflar en sık kullanılan görüntüler arasındadır. Dergi Amerikan askerlerini ve askeri gücünü ön planda tutan bir yaklaşım izlemektedir. Dolayısıyla ABD üstün savaş gücüne

sahip bir ülke ve dünyanın jandarması gibi gösterilmektedir. Amerikan askeri her yerdedir ve her olaya müdahale etmektedir. Teknolojik açıdan tam donanımlı Amerikan askeri

Irak askerlerinin oluşturduğu görüntüler ise ABD'nin bölgeden yavaş yavaş çekilmesiyle birlikte bölgenin hakimiyetini ele almaya çalışan bir görüntü izlenimi vermektedir. İncelemeye alınan fotoğraflarda Amerikan askerinin bölgeden çekilmeye başlamasıyla birlikte oluşan süreçte Irak askerlerinin ABD askerleri ile birlikte bölgenin güvenlik ve asayişini sağlamada birlikte hareket ettiği görülmektedir. Saddam hükümetinin yıkılmasından sonraki süreçte Irak askeri yönetimi daha çok temsili bir güç olarak sunulmuştur. Irak askerine bölgede etkin bir görev yetkisi verilmesine karşın Amerikan askeri halen bölgenin tek hakimidir. Amerika askeri gücüyle halen Irak'ta asayişini sağlamaktadır.

Bölgede yaşayan sivillerin oluşturduğu görüntüler incelendiğinde fotoğraflarda Amerika'nın Irak'ı işgalinden kalan yıkım görüntüleri vardır. Ayrıca bölgede yaşayan birçok etnik grubun, ABD'nin Irak'tan geri çekilmesiyle birlikte yaşadıkları yerlerde hak iddia etmesi beraberinde istikrarsız bir Irak yönetimi ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla bölgede oluşan istikrarsız hava en çok sivillerin etkilenmesine neden olmaktadır.

2.2. NEWSWEEK TÜRKİYE DERGİSİNDE YAYINLANAN HABER FOTOĞRAFLARININ ABD ORTADOĞU SİYASETİ BAĞLAMINDA SUNUMU

Barthes ve Hall'e göre haber fotoğraflarındaki ideolojik temalar perspektif sunmaz fakat kurulu düzenin şeklini ve yapısını doğrular. Yine Hall, Barthes'ten alıntı yaparak der ki, "Gazetede fotoğraf ve metinlerdeki ideolojik konseptler dünyaya ilişkin yeni bilgiler üretmez. Dünyanın tanınmasını üretir çünkü bunu kendimize mal etmeyi çoktan öğrenmişizdir: kasvetli önemsizlikler veya önemsiz itikatlar. Görüntünün somut özelliği dahilindeki veya arkasında bulunan bu ideolojik konseptler daha örneksel bilginin kısa süreli tipleridir. Barthes bu tipleri mit olarak tanımlamış ve bunların ideolojik özünü bulmuştur. Barthes'e göre, siyahi asker selamının haber fotoğrafları başarılı emperyalizmin görüntüsüdür; Hall'e göreyse,

göstericilerle savaşan polis fotoğrafları İngiliz askerinin zaferini ve uygulanan kanun kurallarını nitelemektedir (Lule, 2001:210).

Newsweek Türkiye Dergisi yapısı dahilinde bu tip ideolojik temaları içermektedir. Geniş anlamda Amerika'nın Ortadoğu projesini destekler nitelikte yer alan haber fotoğrafları arasında en çok kullanılan fotoğraflar Amerika ile Irak arasında gerçekleşen olaylar ile ilgilidir. Gündemden düşmeyen bir konu olduğu düşünülürse derginin yayın periyodu üzerinden hemen hemen birkaç sayıda bir bu konunun işlendiği görülmektedir. İlk olarak; derginin ilk sayısından otuz sekizinci sayısına kadar olan bölümde sadece beşinci sayısının kapak fotoğrafında araştırma konusu kapsamında sunumundan bahsetmiştik. Başlığın siluet olarak görülen Amerikan askeri üzerinde siyaha kontrast olarak beyaz kullanıldığı görülmektedir.

Hall'a göre, anlam fotoğrafın "haber değeri"ni düzenlemektedir (Lule, 2001:204).Bu bağlamda dergi içerisinde sunulan haber ile ilişkilendirilen fotoğraf; Amerikan askerinin halen bölgede söz sahibi olduğunu vurgulamaktadır. Kapakta kullanılan Amerikan askeri siluet olarak verilmiştir. Haber fotoğrafını başlık ile birlikte değerlendirdiğimizde (ABD sonrası Kerkük, Irak'ın yumuşak karnı) Amerikanın halen bölgede etkin güç olarak ilk sırada olduğunu görmekteyiz. Ayrıca siluet şeklinde sunulan Amerikan askeri savaş sonrası süreçte bile halen etkin şekilde görevini yapmaktadır. Bu bağlamda Amerika bölgede halen söz sahibidir. Savaş sonrası, Amerika Irak'ın bazı bölgelerindeki askeri yetkiyi Irak ordusuna bırakmış görünse de diğer bölgeleri (Ninive, Diyala, Bağdat ve Kerkük) halen aktif olarak ellerinde tutmaktadırlar. En çok karmaşanın yaşandığı bu bölgelerde farklı etnik grupların yoğunluğu dikkat çekmektedir. Amerikanın halen bu bölgelerde aktif olarak görülmesi, etnik grupların petrolden uyuşturucuya her şeyi istemeleri sonucunda ortaya çıkan karmaşanın yoğunluğuyla eş orantılıdır. Irak'taki yerel seçimler öncesinde yaşanan gerginlikleri konu eden Newsweek Türkiye dergisi, haberin devamında bölgede yaşayan birçok etnik grup içinde en çok Kürtlerin Kerkük konusunda tavırlarının net olduğunu vurgulamaktadır. Bununla birlikte Kürtlerin yasadışı yollardan silah sahibi olduklarını bu nedenle bölgede gerilimin iyice arttığını nitelemektedir. Bu süreçte Amerikan Askeri Kerkük ve Musul gibi kilit bölgelerde denetimlerini arttırmıştır. Bu konuya en uygun düşen fotoğrafı kullanan Newsweek Türkiye dergisi, Amerika'nın Irak'tan çekilmiş olmasına rağmen halen

belirli yerlerde yetkiyi kendi ellerinde tuttuklarını ve gerektiği zaman askeri güçlerin ne şekilde uygulandığını göstermiştir.

Fotoğraf 5. Kerkük'te cephanelik arayan bir Amerikan askeri.

Haberini oluşturan diğer sayfalarda ise birçok kentte evleri didik didik arayan Amerikan askerleri haber fotoğrafı olarak sunulmuştur. Önceden de belirttiğimiz gibi araştırma kapsamında bulguların haber fotoğraflarından sadece 5. sayıda kapak fotoğrafı bulunmaktadır (Fotoğraf 5). Bir Amerikan askerinin Irak'ta bir evde arama yaparken çekilen fotoğrafında Amerikan askeri görüntüsü silüet şeklinde

sunulmuştur. Fotoğraf başlık ile birlikte değerlendirildiğinde Kerkük'te yaşanan gerilimin sonucunda ABD askerlerinin bölgedeki konumlarını tehdit edici saldırılardan korumak ve etkisiz hale getirmek için sivil halkın evlerinde bile arama yaptıkları görülmektedir. ABD Irak işgali sonrası bölgedeki çoğu kentin askeri yetkisini Irak ordusuna devretmiştir. Sadece karmaşa yaşanan kentler Ninive, Diyala, Bağdat ve Kerkük ellerinde bulunmaktadır. Fotoğraf bize Amerikan askerinin Irak'tan çekilse bile bölgede halen etkin bir rol oynadığını göstermektedir.

Saddam Hüseyin'in devrilmesinin hemen ardından dünyanın gözü, Irak'ın yeniden yapılandırılmasında kilit role sahip Kerkük'e dönmüştür. Kerkük, birbirine az ya da çok bağlı (veya bağımlı) topluluklardan, yerlerinden edilmiş halklardan bunun sonucunda sessizlik içerisinde alevlenen düşmanlıkların karışımından meydana gelmektedir. Buradaki istikrarsız havayı oluşturan etki ise bu toplumların hepsi tarafından talep edilen, petrolden uyuşturucuya kadar her türlü "zengin gelir kaynağı" dır.

Fotoğrafta yer alan çocukların bile oyuncak olarak seçtikleri araçlar silahlardır. Bunun göstergesi olarak silah yerli halk için çok önemli bir araç haline gelmiştir. Bu bölgede hakim olan kargaşa ve savaş sivil halk ile iç içe yaşamaktadır. Üç Amerikan askerinin görüntülediği fotoğrafta silahlar ön plandadır. Bölgede yaşanan sıcak olaylar göz önüne alındığında silahlar hep ön planda olacaktır.

Yerel halk çocuğunun bile elinde silah vardır. Silah gücün temsili olduğu kadar yaygınlaştığı ortam itibariyle kargaşanın görece potansiyel terör tehdidinin temsilidir. Amerikanın Irak'tan çekilme süreciyle oluşan bu ortamda bölgede yaşayan farklı etnik grupların hızlı bir şekilde silahlanma yoluna gittikleri görülmektedir. Irak ordusunun ABD askerinden yetkiyi devralmasıyla birlikte bölgede oluşacak askeri yetersizlik ve denetim burada yaşayan gruplar tarafından kendi çıkarlarına göre düzenlenecektir. Bu düzeni kurabilmek için güç simgesi olarak silah kullanılmaktadır. Yasadışı yollardan silah temin eden etnik gruplar olası bir karmaşada bu gücü kendi çıkarları için kullanabilirler. Fotoğrafın bize sunduğu gerçek; Amerika'nın Irak'ı işgalinden sonra bölgeden çekilmesiyle birlikte zengin gelir kaynağını elde etmeye çalışacak etnik grupların çok hızlı bir şekilde silahlanma

yoluna gittikleridir. Öyle ki bölgede yaşayan çocukların ellerinde bile silah oyuncak bulunmaktadır.

Fotoğraf 6. Amerika'nın Irak'tan geri çekilme sürecinde bazı bölgelerde halen askeri hakimiyetini sürdürmesinin göstergesi olarak gösterebileceğimiz bu fotoğrafta; Amerikan askerlerinin Kerkük ve Musul'da aramalar yapmaktadır.

Fotoğraf 7. Amerikanın Ortadoğu politikası üzerinden askeri gücünün geri çekilmesine ilişkin fotoğraflar.

Amerikanın bölgeyi terk etmesinden sonraki başlayan süreçte Irak kuvvetlerinin bölgeyi hakim almasını konu olarak gösteren bu fotoğrafta, bölgedeki istikrarsızlığın en çarpıcı göstergesi olarak silahlar ön plandadır. Irak askerlerinin ele geçirdiği silahları toplarken görüntülediği bu karede haberin başlığı fotoğrafın sol tarafına yerleştirilmiştir. “Irak’ın Yumuşak Karnı” başlıklı haberde sunulan fotoğrafta bölgede yasadışı yollardan temin edilen silahların Irak askerleri tarafından toplandığı görülmektedir.

ABD askerinin Irak işgalinden sonra bölgedeki yetkiyi Irak ordusuna vermesi ortaya farklı sonuçlar çıkarmaktadır. Amerika’nın Irak’tan çekilmesi bölgedeki istikrarsızlığı arttırmaktadır. Öyle ki ABD askeri halen bölgede birkaç şehirde askeri gücünü halen korumaktadır. Bölge hakimiyetindeki etkin rolünü Irak ordusuna vermiş olarak görünse de asıl askeri güç Amerikan askeridir. Bu bağlamda bölgede yaşayan farklı grupların Amerika’nın bölgeden çekilmesiyle birlikte hızlı bir şekilde yasadışı yollardan silahlanmaya gittikleri ve bu silahlarla da bölgede kendi etnik gruplarınca bir güç oluşturmak istedikleri görülmektedir.

Fotoğraf 8. Irak'ta gece devriye gezen Amerikan askeri.

Newsweek Türkiye Dergisinde tam sayfa olarak verilen birkaç fotoğraftan biri olan bu haber fotoğrafı Amerikan askerinin devriye gezerken çekilmiş görüntüsünü sunmaktadır. Fotoğraf gece çekilmiştir. Askerlerin her türlü gelişmiş donanımına sahip oldukları haber fotoğrafında açıkça görülebilir. Amerikan'ın Irak savaşından sonra halen bölgede etkin bir güç olduğunu destekleyen bir diğer fotoğraftır.

Başlık şaşırtıcı olmayacak şekilde ABD'nin Irak politikası üzerinden Bush yönetiminin yeni seçim propagandası haline gelmesidir. 11 Eylül saldırısından sonraki süreçte ABD'nin dünya üzerindeki etkisi Ortadoğu'daki savaş ile paralellik göstermektedir. Bu süreçte ABD seçim öncesi Afganistan, Pakistan ve İran ile ilişkili politikalarını dünya devletleri ile birlikte yürütmesi gerekliliği vurgulanmaktadır. Bununla birlikte Irak meydana gelen gelişmeler de bu siyaseti etkileyecek faktörler arasında bulunmaktadır. Haberin devamında verilen bir başlıkta şöyle denilmektedir; "İyi haber: Irak'ta işler düzeliyor. Kötü haber: Irak'ta işler düzeldikten sonra sizi zorlu bir süreç bekliyor". Burada acil çözüm bekleyen başka sorunlarında olduğu açıkça görülmektedir. Savaş sonrası süreçte bölgede oluşabilecek her türlü kaos yada kargaşaya karşı Amerika'nın bölgede hep asker bulundurması gerekliliği vurgulanmıştır.

Fotoğraf 9. Irak'taki en büyük cezaevinden görüntüler.

Genel anlamda Irak halkının yaşadığı esareti anlatan bu fotoğrafta Bocca Kampından görüntülenen Irak esirleri görülmektedir. Amerikan askerinin nöbet tuttuğu bu görüntüde haberin başlığı yine arka plana kontrast olarak beyaz yazılmıştır. Fotoğraf, derginin sunduğu haberde tam sayfa olarak yer almıştır. Amerikan askerleri denetiminde bulunan Irak'lı suçlular namaz kılmak için secdeye gitmişlerdir. Böyle bir görüntüyü ele aldığımızda nüfusunun büyük çoğunluğunu Müslümanların oluşturduğu ülkede halen Amerika'nın etkisi savaş sonrasında bile etkin olarak görülmektedir.

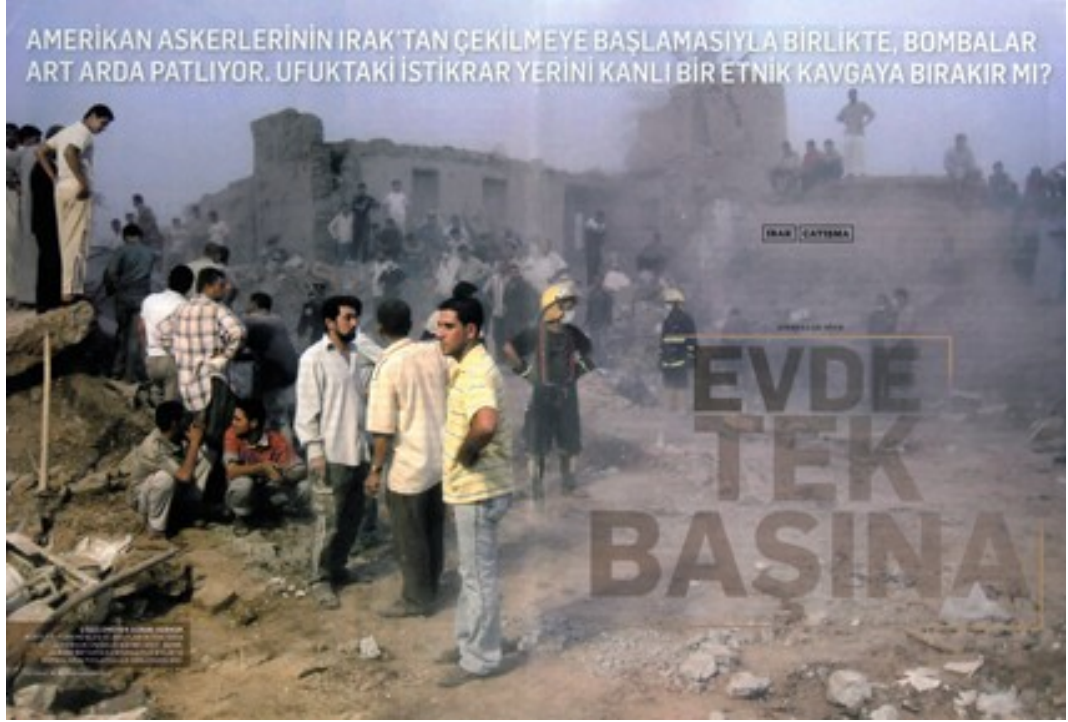
“Son perde” olarak sunulan başlık Amerika'nın bölgeden çekilip çekilmeme arasında bir kararsızlık içerisinde olduğunu göstermektedir. Amerika Irak'taki yönetimini devam ettirmek ve bölge istikrarını sağlayabilmek için halen askeri güce ihtiyaç duymaktadır. Amerika'nın askeri gücü bölgedeki her türlü denetimi yapabilecek güce sahiptir. Öyle ki binlerce kişinin tuksak olarak tutulduğu kamplar dikkatimizi çekmektedir. Burada tutulan insanların çoğu Müslüman'dır. Fotoğrafta da görüldüğü üzere ABD İslam'ı teller arasında kontrol eden bir askeri güç görünümündedir. Buradan yola çıkarak her şart altında bile ibadet edebilecek direnişi gösteren Irak halkı direnişini etkin bir şekilde sürdürmektedir.

Amerikan askerlerinin nöbet değişimi sırasında çekilen bu görüntü, göz hizası üzerinden çekilmiştir. Bucca kampında toplanan direnişçilerin yanı sıra operasyonlar sırasında gözaltına alınan ve suçlu olup olmadığı bilinmeyen binlerce Iraklı da bulunmaktadır.

Fotoğraf 10. Irak'taki en büyük cezaevinden görüntüler.

Haberin başlığı fotoğraf üzerine kalın puntolar ile yazılmıştır. Fotoğraf dergide tam sayfa olarak yayınlanmıştır. Amerikan askerinin bölgeyi terk etmesinin hemen ardından gelişen bu olaylar haberi destekler nitelikte etnik çatışmaların olabileceği sinyalinin vermektedir. Irak halkına yönelik yapılan saldırıyı gösteren bu fotoğrafta siviller ön plandadır.

Fotoğraf 11. Amerikan askerlerinin çekilmesiyle başlayan süreçte Irak'ta meydana gelen bir patlamadan görüntü.

Amerikan askerlerinin Irak'tan çekilmeye başlamasıyla birlikte, bölgedeki zengin gelir kaynaklarını kendi amaçlarına yönelik kullanma isteğinde bulunan etnik grupların bölgede kargaşa oluşturmak için her yolu denedikleri görülmektedir. Öyle ki Irak'ta sivil halkı hedef alan saldırılar hemen hemen her gün olmaktadır. Bölgede yaşanan istikrarsız hava ABD'nin bölgeden çekilmesiyle başlayan sürecin hemen ardından meydana gelmektedir. Bu süreç bölgede istikrarın uzun süre kurulamayacağını gösterir. ABD'nin askeri gücünü bölgeden çekmesi Irak'ta yaşayan farklı etnik grupların kendi çıkarları için güç kullanımına gideceklerinin göstergesi durumuna gelmiştir.

Fotoğraf üzerinde sunulan haber başlığında artık Irak'ın ABD'siz bir yönetim kurmak zorunda olduğu, Irak halkının bunu başarabilme de zorlanacağı ve bölge zenginliklerinden yararlanmak için farklı grupların her türlü kargaşa ve kaos ortamı yaratacağı görülmektedir. Sivil halkın en çok etkilendiği bu ortamda, istikrarsız bir yönetim oluşacağı ve bölgede söz sahibi olmak isteyen grupların bu istikrarsız yönetimden faydalanabilmek için sivil halkı kullandığı görülmektedir.

Amerikan askerlerinin Irak'tan çekilmeye başlamasıyla birlikte, bombaların ard arda patlaması bölgede istikrar yerini kanlı bir etnik kavgaya bırakmaktadır. Çözümlemeyen sorun olarak karşımıza çıkan Kerkük'te yaşayan Türk, Kürt ve Arapların bölgenin hakimiyeti hakkında hak iddia etmeleri ülkede ortamın karışmasına neden olmaktadır.

Fotoğraf 12. Amerikanın Irak'tan geri çekilme sürecinde meydana gelen olaylardan görüntüler.

Amerika'nın Iraktan çekilme süreci sonrasında kentte yaşanan kutlamalara yer verilen fotoğraflarda zırhlı araçlar dikkat çekmektedir. Kutlamalar çerçevesinde Irak askerlerini taşıyan araçların süslenmesi de bu bağlamda farklılık yaratmıştır. Araştırma kapsamında incelenen fotoğraflar arasında tek askeri lider görüntüsü yukarıdaki fotoğrafta yer almaktadır. Amerikan askerleri bölgeyi terk ederken Irak askeri birliklerine verilen şehrin anahtarı görüntülenmiştir. Amerika'nın bölgeden çekilmesini temsili olarak sunulan fotoğrafta ABD askerinin yönetimi Irak askerine devrettiği görülmektedir.

Dergide yer alan bölümler arasında Ortadoğu haber başlığı arasında verilen haber başlığı şu şekildedir; "Kara birlikleri geri". Amerika'nın bölgeyi boşaltma süreci incelenmektedir. Başlık altında verilen fotoğraflara baktığımızda çocuklar ön plandadır.

Fotoğraf 13. Irak'ta her gün meydana gelen patlamalarla iç içe yaşanan Iraklı çocuklar.

Amerikanın Irak'tan çekilmesiyle başlayan süreçle ilgili olan yapılan haberde, bu çekilmeyle başlayan süreçte Irak'taki durum hakkında bilgi veren fotoğraflar yayınlanmıştır. Haberin ilk başlığı beyaz alan üzerinde görülmektedir. Iraklıların savaş ile iç içe yaşadıklarını gösteren fotoğrafların ilkinde bölgede yaşayan çocukların görüntüsü sunulmuştur. Okul ortamından çok harabeye benzeyen bir sınıf içerisindeki çocukların durumu gözler önündedir.

Halkın çoğunluğu Müslüman olan Irak'ta eğitimin savaş koşulları içerisinde zorluklara katlanılarak verilmesi çarpıcı bir şekilde fotoğrafa yansımıştır. Sınıf ortamından oldukça uzak görünen bir odada masa ve sıra yetmezliği birçok çocuğun yerde eğitim görmesine neden olmaktadır. Savaşın en taze izlerini taşıyan sınıf ortamında duvarın açık şekilde bomba ile delinmiş olması bölgede halen istikrarsız ortamın devam ettiğini göstermektedir. Bu ortam bile eğitime önemin ne denli ön planda tutulması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Fotoğraf 14. Tansiyonun her geçen gün yükseldiği Irak'tan bir görüntü.

Hemen hemen her köşe başında patlayan bombalarla birlikte yaşayan çocukların sokaklarda ki görüntülerinin verildiği diğer bir fotoğrafta hareket halindeki çocuklar görülmektedir. Düşük enstantane ile çekilen fotoğrafta hareket etkisi görülmektedir. Bombaların ard arda patladığı bölgede hareketin her zaman üst seviyede olması kaçınılmazdır.

Çocukların oyun bölgesinde bile meydana gelen patlamalardan duyulan rahatsızlık açık ve net bir şekilde görülmektedir. Patlama seslerinden rahatsız olan çocukların ellerini kulaklarını götürmeleri, ön planda hareket halinde bulunan çocuğun sanki bir anda patlamanın etkisiyle harekete geçmiş ve patlama yerine doğru koşmaya başlamış gibi görülmesi bölgede yaşanan gerginlik ve rahatsızlığı anlatmaktadır.

Başka bir Ortadoğu başlıklı haberde ise haber fotoğrafında şok görüntüsü kullanılmıştır. Amerikalı askerlerin Musul'da yol kenarında patlayan bir bombanın kurbanının fotoğraflarını çekerken verilen haber fotoğrafında görüntü şok edicidir. Böyle bir durumda Amerikan askerinin bölgeden çekilirken iç içe yaşadığı ortamdan fotoğraflar alması görüntülenmiştir. Bu bağlamda askerlerin yaşadığı bölgeyle ilgili olarak fotoğraf çekmesini Kennedy (2009:822) şu şekilde açıklamaktadır; Askerler

metinsel günlüklerin görevlerine göre arkadaşlarına ve ailelerine hayatlarına dair görsel bilgiler verebilmek, moral depolayabilmek ve savaş üzerine kurulu görsel haberler ekleyebilmek için fotoğraf eker ve internette yayınlılar. Fakat fotoğraflar metinsel günlükler veya diğeri metinsel açıklamalardan daha görsel fotoğraflamalardır. Pek çok durumda fotoğraflara metin eşlik etmez, görsel günlüklerin evrimii olarak sunulması için tasarlanan foto günlüklerde paylaşılır. Savaş deneyimlerinin bu Şekilde görselleştirilmesi derin “gerçeklik etkisi”ne sahip olan bir belgeleme ve ifade Şekli yaratarak askeri günlüklere yeni bir boyut kazandırmaktadır. Görüntülerin sunumunda askerlerinin perspektifinin gerçekliğinin altı çizilmektedir.

Fotoğraf 15. Bölgede yaşanan gerginliği net bir Şekilde anlatan bir fotoğraf.

Savaşın temsili üzerinde medyanın en rahatsız edici ve kendini gösteren etkisi Amerikan askerlerinin l ya da sakatlanmış Iraklıların görüntülerini paylaşmasıdır. Dijital görüntülemenin sabit glere karşı devrimsel bir meydan okumayı hızlandıracağı iddia edilmiştir. Biri “Dijital kamera bunları güçlü tutan önemli bir araçtır” diyerek vatandaş askerlerden oluşan ordunun Afganistan ve Irak’taki

savaşlara meydan okuyacağını iddia etmiştir. Diğerleri ise teyplerin⁸ Başkan Nixon'a yaptığı gibi dijital kameranın da Başkan Bush'un geleceğine musallat olacağı düşünülmüştür (Kennedy 2009:824).

Irak'ta yaşanan işgalin izlerini dünya ile paylaşmak için ABD askerinin kullandığı görüntü, kendi propagandası çerçevesinde şu şekilde kullanılabilir; "kendi etti kendi buldu". Bölgeye istikrar sağlamak amacıyla gelen Amerikan askerine yönelik saldırılar haksız olarak gösterilmekle birlikte Amerikan askerinin güvenliğini tehdit edecek herhangi bir olaya karşı sivil halkı ya da bölgedeki direnişçilere uygulamış olduğu gereksiz güç haklı olarak gösterilmektedir.

Fotoğraf 16. Günlük yaşamını patlamalar ile iç içe yaşayan Irak halkı.

Diğer bir karede ise bölgedeki halkın günlük yaşantısını yansıtan fotoğraf kullanılmıştır. Bombaların ard arda patladığı, her türlü gerilimin olduğu meydanlardan ve sokaklardan görüntüler yer almaktadır. Her şeye rağmen hayatın devam ettiğini gösteren fotoğraflarda, enkaz içerisinde farklı işler yapan sivil halk görülmektedir. Bölgenin ne denli savaş ile iç içe yaşadığı, bölgede yaşayan halkın

⁸ Elektrik işaretlerinin saklanması ve gerektiğinde yeniden işaretlerine dönüştürülebilmesi amacı ile kullanılan kayıt cihazlarına verilen addır.

günlük yaşayış biçimlerinin savaş ile birlikte değiştiğini gösteren fotoğrafta, yaşanmaz bir hal alan şehir görüntüsü verilmektedir.

Bölgede yaşanan gerilim ve istikrarsızlığın sonucunda ortaya çıkan görüntülerde şehrin alt yapısı tamamen bozulmuştur. Bununla paralel olarak şehirde yaşayan sivil halkında yaşayış tarzları değişmiştir. Sürekli patlayan bombalar, çatışmalar Amerikan askerinin gereksiz ve dengesiz güç kullanımı bölgeye istikrarın gelebilmesi için daha çok zaman geçmesi anlamına gelmektedir.

Fotoğraf 17. Amerikanın bölgede halen etkin bir güç durumda olduğunu gösteren bir fotoğraf.

Newsweek Türkiye dergisinde yayınlanan haber fotoğraflarının egemen görüntüsü olarak Amerikan askeri her zaman ön planda tutulmuştur. Amerikan askeri elindeki silahlar ve teknolojik üstünlük ile bölgeye tek hakim güç rolündedir. Silah ve Amerikan askeri bir bütünün ayrılmaz parçalarıdır. Her fotoğrafta bu iki öge ön planda tutulmuştur. Okuyucu/izleyiciye verilmek istenen mesaj Amerika'nın askeri ve teknolojik gücünün her şeyin üstesinden gelebileceği ve işgal ettiği/edeceği bölgelerdeki düzeni kurmak için gücün temsili olan silahı en etkili bir biçimde kullanmaktan kaçınmayacağı görülmektedir.

Amerika için bölgede yaşayan sivil halk, askeri gücünün öneminden daha önemli değildir. Öyle ki Amerika'nın Irak işgalinden sonraki süreçte bölgeyi

boşaltmasıyla birlikte oluşan istikrarsız düzenin oluşumunda siviller ön plandadır. Amerikan askeri sürekli yerel halkı gözetim altında tutma eğilimindedir. Bunun en açık kanıtı olarak toplama kamplarında tutulan binlerce suçlu suçsuz ve çoğunluğunu Irak halkının oluşturduğu esirlerdir.

Fotoğraf 18. Irak askerlerinin bölgede yaşanan olayları incelerken çekilen fotoğrafları.

Fotoğraf 19. Amerikan askerlerinin halen bölgede etkin bir rolü olduğunu ve yaşanan olayların merkezi konumunda bulunduğunu gösteren bir fotoğraf.

Amerikan askerinin geri çekilmesiyle başlayan süreçte bölgede halen patlamaların olması bu topraklarda halen gerginliğin devam ettiğini gösteren bir gerçek olarak düşünülmektedir. Bununla birlikte Amerikan ve Irak askerlerinin bölgede düzeni sağlayabilmek için formaliteden de olsa ortak çalışmalar yaptığını gösteren fotoğraflara yer verilmiştir. Amerikan askerinin bölgeye ne kadar yabancı ve itici görüldüğü ve hemen hemen her evde arama yapmaya çalışması yukarıdaki fotoğrafta (fotoğraf 19) olduğu gibi arama yapılan evin köpeğini bile rahatsız etmektedir. Öte yandan diğer Amerikan askerini silahını direk olarak havlayan köpeğe doğru uzatmıştır. Köpeği bir tehdit olarak görmektedir.

Bir başka Ortadoğu başlıklı haberde, şiddetin yeni başkenti olarak gösterilen Musul'dan görüntülere yer verilmiştir. Farklı suçlardan gözaltına alınan şüphelilerin Irak askerleri tarafından nasıl tutulduklarını göstermektedir.

Fotoğraf 20. Irak ordusu ve Musul'da tutulan şüphelilerin görüntüleri. Irak ordusunun istihbarat servisi G2'nin başındaki Albay Yusuf Ahmet Kader.

Fotoğraf 21. Musul'da tutuklanıp yargılanmayı beklemek için cezaevlerine götürülen şüpheli ve suçlular.

Amerikan askerinin kapalı bir bayanı incelerken görüntülediği bu fotoğrafta konu başlığı fotoğrafın hemen altında yer almaktadır. İntihar bombacısı olarak devşirilen bir grup kadının bu işten vazgeçmesiyle başlayan süreçte diğer kadınlarında canlı bomba olabileceği düşüncesiyle arama yapan Amerikan askerleri fotoğrafın asıl konusunu oluşturmaktadırlar.

Fotoğraf 22. Bölgedeki gerginliği yansıtan canlı bombalar ile ilgili fotoğraf.

Ön planda tutulan Iraklı kadın bir Amerikan askeri tarafından canlı bomba olduğu şüphesiyle toplumdaki ayrı tutulmaktadır. Bölgenin tek hakimi olan Amerikan

askeri kendine tehdit oluşturacak her şeye karşı önlem almaktadır. Bölgede yaşayan sivil halk potansiyel tehdit olarak görülmektedir.

Amerika sanki Irak'ın gerçek sahibi gibi gösterilmektedir. Irak'ın yönetimini askeri güç ile elinde bulunduran Amerika, bölgede kendi çıkarlarına ters düşebilecek her olaya ve duruma müdahale etme hakkına sahiptir. Bu bağlamda Amerika işgal ettiği Irak'ı istediği yönde kontrol edebilmekte ve istediği gibi yönetebilmektedir. Bölgede yaşayan sivil halkı bile suçlu ya da suçsuz infaz etme yetkisine sahiptir. Elbette bu gücü elinde bulundurmasının tek nedeni istikrar sağlamak için geldiği bu topraklarda zengin gelir kaynaklarını elinde bulundurmaktır.

Fotoğraf 23. Bölgeyi tahrip eden Amerikan askerinin aynı anda yapıcı özelliklerinin olduğunu göstermeye çalışılan bir kare.

Bölgedeki büyük yıkımdan sorumlu olan Amerika askerinin yaptıklarını onarmada yine Amerikan askerinin kullanıldığı açıklayan bu haberde çalışmalarını nöbet tutarak izleyen bir Amerikan askerine yer verilmiştir.

Sonuç olarak Amerikanın Irak ve Ortadoğu siyasetinin getirmiş olduğu yıkım ve sonrasındaki çekilmeyle birlikte bölgede oluşan iktidarsız havadan bahseden fotoğraflar dergide yer almaktadır. Genel olarak Amerikan askerinin ön planda olduğu fotoğraflarda, Amerikan askerleri bölgenin hakimiyetini sağlayan kişiler

olarak gösterilmektedir. Bununla birlikte sivil halkın yaşadığı ıstırabı belgeleyen fotoğraflara da yer verilmektedir.

Dergide yer alan fotoğrafların incelenmesiyle birlikte ortaya çıkan ve konu başlıkları üzerinden yapılan değerlendirmede şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Genel olarak on dört haber başlığı altında Amerikan'ın Irak'ı işgali, Ortadoğu ve Terör konularına yer verilmektedir. Araştırma ile birlikte ortaya çıkan sonuçlar arasında derginin yirmi sekizinci sayısında toplam yedi fotoğraf kullanımı göze çarpmaktadır. Derginin araştırma konusu ile ilgili en fazla fotoğrafı yayınladığı sayı olarak öne çıkmaktadır. İncelenen haber fotoğraflarıyla ilgili olarak derginin ilk sayısından otuz sekizinci sayısına kadar olan bölümde yalnızca beşinci sayının kapak fotoğrafında Amerika'nın Ortadoğu siyasetini yansıtan fotoğrafa yer verilmiştir. Haber fotoğraflarının bulunduğu on sayıda genel olarak sunulan haber fotoğraflarının üç tanesinde, fotoğraf dergi sayfasının tüm alanını kaplamaktadır.

III. BÖLÜM

3. DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

Fotoğraflar konularının görünüşlerini gösterirler. Bu işlevi öylesine başarılı yaparlar ki, insanların görsel tanımlamaları bile kimliklerinde yer alan fotoğraflarla karşılaştırılarak yapılmaktadır. Barthes (1992:14)'ın deyimiyile “Fotoğraf “bak”, “gör”, “işte”nin karşılıklı söylenen şarkısıdır yalnızca; yüz yüze parmakla gösterir, bu saf gösterme dilinden bir türlü kurtulamaz.” Fotoğrafik görüntü, açıklamaya ya da başka ortamlara dönüştürmeye gerek duymaksızın gösterendir.

Barthes'ın bu görüşünün izinden giderek, haber fotoğrafçılığı Newsweek Türkiye okuyucularına Amerika'nın Ortadoğu ile ilgili siyasetini ve bu siyasetin ritüellerini koruyup devam ettiren daimi görüntüler sağlamıştır. Görüntünün güç ve öneminin savaş ve haberlerini çevreleyen sosyal ve siyasi bağlamla olan bağlarından yola çıkarak, Newsweek Türkiye Dergisindeki ABD'nin Ortadoğu ile ilgili haberlerinin analizi, haber fotoğraflarının bağımsız ve tek görsel bilgiye katkıda bulunmaktan daha çok, söylenmesi gerekeni öğrettiği ve hakim haber anlatılarını güçlendirdiği fikrine destek vermektedir. ABD askeri ve birlikleri, silahlar ve askeri donanım bölgenin hakimiyetinde hep ön planda tutulmuştur. Bu durum ABD'nin dünyanın tek askeri “meşru” gücü olduğu mesajına vurgulama yapmaktadır. 11 Eylül'ün trajik olaylarından itibaren ABD'nin davranışını, potansiyel olarak kitle imha silahları ile donatılmış ve uluslararası teröristlerden yükselen tehditle başa çıkma amaçlı bir girişim olarak Ortadoğu genelinden Irak üzerinde devam eden savaş, görsel analiz şeklinde sunulmuştur. Chomsky (2007:131) Amerika'nın terörizmle mücadele için ilk olarak Afganistanı seçmesini “Bush yönetimi 11 Eylül'e tepki göstermek zorunda kaldı ve kendi aralarında tartışılar: Irak önce mi, yoksa sonra mı? Afganistan'a öncelik verildi, çünkü el-Kaide burada üsleniyordu ve ABD kamuoyu tarafından el-Kaide'ye tepki gösterilecek arena olarak daha iyi anlaşılmuştur. Afganistan 11 Eylül'ün suçlusunu olarak tasarlandı” şeklinde açıklamaktadır.

Afganistan Ortadoğu projesinin sıçrama tahtasıdır. Asıl hedef Ortadoğuda ABD varlığının resmi olarak dünyaya duyurulmasıdır. Nitekim Amerika'nın bu

yönde gelişen Ortadoğu siyasetini Barnathan (2004:2009) şu şekilde açıklamaktadır; Yeni tehditlerle başa çıkmak için, Birleşik Devletler, sadece konvansiyonel olmayan tehlike saldırılarını caydırmayacak aynı zamanda terörle ilişkisi muhtemel devletler tarafından kitle imha silahlarının alınması veya geliştirilmesini de engelleyecek daha iddialı bir caydırma mekanizmasına ihtiyaç duymuştur. Bu türden aktiviteleri caydırmak için, Birleşik Devletler önceden iç politika alanında olarak algılanan önleyici savaş doktrinini geliştirmiştir. Bu yeni doktrinin amacı eylem için gerçek bir klavuz olmaktan ziyade bir caydırma mekanizması olmaktır. Bununla birlikte, ABD politika üreticileri için, bu doktrinin güvenilirliğini sağlamanın tek yolu onu uygulamaya almaktır. Irak'taki savaşın bu güvenilirlik sağlama amacına hizmet ettiği varsayılmaktadır ama öngörülenden daha fazla zorluklarla karşılaşmıştır. ABD dış politikasını anlamaya uluslararası toplumun yaklaşımının temel katkısı, devletlerin sistemdeki ana aktörler olarak kalmasını sağlamanın temelindeki hareketleri çözmekte yatmaktadır. ABD'nin bu politikasından yola çıkarak yapılan analiz sonucunda seçilen haber dergisi olan Newsweek'te yayınlanan haber fotoğraflarının öncelikli olarak ABD'nin ortadoğu siyasetinin resmi bir söylem dahilindeki "kurgu" olduğu söylenebilir. Nitekim Griffin (2004:382)'in deyimiyile; bu kurgulu fotoğraflar çoğunlukla, olayların o an iktidarda olan hükümetin şekillendirdiği hallerini sunmaktayken nadiren bağımsız, yeni veya özgün görsel bilgileri sunmaktadır. Fotoğraflar tekrar eden motifler olarak nitelendirilebilir. Dolayısıyla sunulan haberlerde bu doğrultuda özellikle çerçeveselendirilerek toplum içinde ABD politikalarını meşrulaştırıcı mesajlar içeren birer göstergeler olarak sunulmaktadır. Bu bağlamda Newsweek Türkiye Dergisinde yer alan haber fotoğraflarının büyük bir kısmı Amerika'nın Ortadoğu siyasetinin izlerini taşımaktadır. Michael ve Jongsoo (1995:817-819)'un düşünceleri ortaya çıkan bu görüşü destekler niteliktedir;

Fotoğrafsal kapsamın odağı; savaşın pek çok acısını, özellikle savaşta insan değerini içerenleri ihmal ediyor. Savaş yüzünden ölenlere veya acı çeken insanlara ait çok az fotoğraf var. Savaşla ilgili politik aktivitelere dair çok az fotoğraf var. ABD askerleri düzeni sağlayan kargaşayı önleyen bir güç olarak temsil ediyor (Birleşmiş Milletler'deki tartışmalara, kuzey Amerika veya Avrupa'daki savaşla ilgili gösterilere dair, kuzey Afrika'daki ve orta doğudaki Irak yanlısı gösterilere dair). Anlaşmazlığı çevreleyen kültürel bağlama dair hiçbir betimleme yok. (Irak,

Kuveyt, Suudi Arabistan, Arap Emirlikleri, Ürdün ve İsrail yaşamın kültürel yollarına dair). Batı Avrupa'yı ve kuzey Amerika'yı savaşa götüren tarihsel veya coğrafi faktörlerle ilgili hiç fotoğraf yok (görünen tarihsel fotoğrafların neredeyse hepsi eski savaşlardan, özellikle Vietnam ve İran-Irak savaşlarından). Bu açıdan bakıldığında savaş fotoğraflarını yansıtmada oluşacak problemlerde; körfezdeki fotoğraf imkânlarını kısıtlamak için ortaya konan faktörlerin çoğunluğu açık olsa da –baskı havuzu sistemi, askeri aktivite alanlarına yapılan sınırlandırılmış girişler, askeriye tarafından kabul ettirilen sansürler ve haber medyasınca sürdürülen kendi kendine düzenlemeler dahil haber dergisindeki Körfez Savaşı tasvirlerinin görelî aynılığı(benzerliği) savaş örneklerinin uzun süreli kurallarına uyan başlangıçtaki veri ve beklentilerden etkilenen fotoğrafçılar, fotoğraf acentelerini ve haber dergisi editörlerini öne sürüyor. Gazetelerde gösterilen savaşın fotojournalistik tanımının dikkat çekici küçük bölümleri, özellikle televizyon, gazete ve dergilerin olay anında ve kapsamlı tanımları hakkındaki iddialarını düşünürsek, her çeşit savaş aktivitelerini tanımlanabilir. Askeri madeni eşyaların ve soysal askeri örneklerin katalogları gerçek olayların imajlarını sunmaktadır ve güçlü U.S. askeri savaşın görüntüsünü belirten merkez haline gelmektedir. Savaşın fotoğrafsal betimlemesi, Amerikan askerini ve teknolojik üstünlüğünü merkez bir tema olarak ilerletiyor gibi görünüyor. Analizden ortaya çıkan genel savaş görüntüsü aşırı derecede U.S. merkezli. Her bir dergide görünen fotoğrafların büyük bir çoğunluğu U.S. birliklerinin ve teknolojisinin fotoğrafları; Irak'ın askeri güçleri ve diğer koalisyon ülkeleri neredeyse yoklar ve Saddam Hüseyin'in yokluğunda diğer ulusların politik ve askeri liderleri görünmüyor. Bu dergilerin ulusal askeri değişim zamanı boyunca Amerikan okuyucusuna seslendiği hesaba katılsa da izlenim kazandıran örnekleri son derecede kısıtlı görünüyor. Bu görüş çerçevesinde uluslararası yayın yapan ve haftalık olarak piyasaya sürülen Newsweek Dergisi, Türkiye'de yayına başladığından bu güne ve Newsweek Türkiye Dergisi olarak yayın hayatına devam ettiği süre içerisinde yayın politikası olarak, gündemin en sıcak yaşandığı konuları yayınlama ilkesini sürdürmektedir. Dergi genel olarak siyasi konuları işlemekle birlikte her türden habere yer vermektedir. Bu bağlamda incelemenin kapsamını oluşturan haber fotoğrafları belli başlı haber başlıkları dahilinde sunulmuştur. Dergide Amerika'nın

Irak'ı işgali ve Amerika'nın Ortadoğu siyaseti ile ilgili haberlere sıklıkla rastlanmaktadır.

Araştırmanın kapsamında inceleme konusu olarak alınan Newsweek Türkiye Dergisi, olaylar hakkında bilgi alma ve bunu haber olarak okuyucuya sunması temel işlevini oluştururken, insanları eğlendirme ve eğitime gibi pek çok işleve de sahip bir yapıyı içeriğinde barındırmaktadır. Bu durum Ortadoğu ülkelerinin kaderci/kederici yapısına oldukça uygundur. Öyle her Cami de bile patlayan bombada ölümler kadar bir ülkenin resmi işgalinin bir kitle iletişim aracı üzerinden dunumu değildir.

İnsanların dış dünya ve birbirleriyle olan ilişkilerine süreklilik getirmesi açısından önemli bir iletişim aracı olarak dergilerde kullanımı yaygınlaşmıştır. Fotoğraf ile birlikte haberin kalıcılığı, etkinliği ve canlılığı sağlanmıştır. Fotoğrafın ve dergilerin, birbirinden ayrı zamanlarda başlayan yolculuğu her ikisinin de önemli birer kitle iletişim aracı olarak toplumda kabul edilmeleriyle aynı noktada ve zamanda kendine özgü kurallar çerçevesinde bir araya gelmesiyle son bulmuştur.

Newsweek Türkiye Dergisi'nde yayınlanan haber fotoğraflarında Amerika'nın Ortadoğu siyasetinin sunumu üzerine bir inceleme başlıklı bu çalışmada, haber fotoğraflarının Amerika'nın Ortadoğu projesindeki etkisi incelenmiş, dergide yer alan fotoğrafların incelenmesi sürecinde Amerika'nın Ortadoğu siyasetinin askerler üzerinden yapıldığı açıkça görülmektedir. Askeri bir güç niteliği taşıyan bu göstergeler Amerika'nın bölgede oldukça faal olduğunu ispatlar niteliktedir. Dergide dünyayı ilgilendiren savaş adeta güncel "diğer" olayların arasına serpiştirilmiş olarak karşımıza çıktığı gibi kimi zamanda savaşı ve/veya dünyaca terörün kurgulamaları da içeriğinde barındırabilmektedir.

Sonuç olarak bu çalışmada taşıyıcı yüzey olarak ifade edilen Newsweek Türkiye dergisi farklı ajanslardan kendisine gönderilen haber fotoğrafları içerisinden yoğun olarak Amerika'nın Ortadoğu siyasetini yansıtacak haber fotoğrafları kullanmıştır. Öyle ki Türkiye Cumhuriyeti Devletinin resmi ajansı olan AA ajansının fotoğrafları dahi ABD Ortadoğu politikasına hizmet eden bir görevde kullanılabilmiştir. Fotoğraf kurgusal bir yapıya sahiptir. Bu yapı ekseninde var olduğu iddia edilen gerçeklik taşıyıcı yüzeyler üzerinde yeniden mevcut görselleri farklı farklı kullanmak suretiyle yeniden kurgulanarak sunulmaktadır. Newsweek

Türkiye bizim dilimizde (Türkçe’de) Bizi (Türk Toplumunu) ABD politikalarına, eylemlerine ve siyasetine ikna etmek için özenle hazırlanıp, sunulmuş olan bir propaganda aracıdır. Bu aracın hedef kitlesi de öncelikle olarak bu dergiyi satın alma imkanına sahip görece eğitilmiş kitledir. Öncelikli olarak bu kitlenin iknası pek çok toplumsal eylemin oluşumunun gerçekleşmesinin önüne geçebilecektir. Öte yandan 24 saat yayın yapan TV kanalları da geri kalan kitlenin iknası için hizmet edecek programları içerisinde barındırmaktadır. Bu bağlamda ABD-İran arası dünya kamuoyunda bugünden yaşananlar ve bu yaşananların kitle iletişim araçlarındaki sunumu ileride karşılaştırılabilir olan potansiyel ABD-İran savaşını ve ABD’nin İran işgalini meşrulaştıracak politikaları topluma aktarmayı hedeflemektedir. Fotoğrafın kurgusal yapısı ile kitle iletişim araçlarının gücü toplumu ikna edecek politikaları içerisinde barındırmaktadır. Dolayısıyla sunulan gerçeklik ile var olan gerçekliğin farkı daha da önem kazanmaktadır. Newsweek Türkiye dergisinde yer alan haber fotoğrafları gündemi oluşturan savaş başlıkları arasından seçilmiş ve okuyucu/izleyiciye bu şekilde sunulmuştur. Böylece araştırmanın sorusu olan “Amerika’nın Ortadoğu Siyasetinin Newsweek Türkiye dergisinde yayınlanan savaş başlıklı haber fotoğraflarında bu sunum ne kadar yapılabilmektedir?” sorunun yanıtı “Newsweek Türkiye dergisinde yayınlanan haber fotoğraflarının yoğun bir şekilde okuyucu/izleyiciye aktarıldığı görülmektedir” şeklinde saptayıcı bir şekilde sonuçlanmaktadır. Diğer bir saptama ise Newsweek Türkiye dergisinde yayınlanan haber fotoğraflarında Amerika’nın Ortadoğu ile yakından ilgilendiği ve ilginin fotoğraflarda askeri güç olarak karşımıza çıktığını görmekteyiz.

IV. KAYNAKÇA

Kitaplar:

AKAR, A. (2004), **Büyük Ortadoğu Kuşatması**, 1.Baskı, Timaş Yayınları, İstanbul.

ALİ, T. (2003), **Bush Bağdat'ta, Irak'ın Yeniden Sömürgeleştirilmesi**, Çev: Osman AKINHAY, Agora Kitaplığı, İstanbul.

ALTUN, A. (2006), **Türk Basınının Değişen Yüzü**, Başbakanlık Basın Yayın Enformasyon Müdürlüğü, Ankara.

ARICAN, M. (2004), **Haber Fotoğrafını Oluşturan Öğeler ve Türkiye Ulusal Basınında Gazete Haber Fotoğraflarının Seçim Ölçütlerinin Belirlenmesi Ve Değerlendirilmesi Yönelik Bir Uygulama**, İletişim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Eskişehir.

BARTHES, R. (2000), **Camera Lucida**, Altıkkırkbeş Yayınları, İstanbul

BERGER, J. (1986), **O Ana Adanmış**, Metis Yayınları, İstanbul

BIÇAKÇI, İ. (1999), **İletişim ve Halkla İlişkiler**, Mediacat Yayınları, Ankara.

ÇEVİK, H. (2005), **Ortadoğu**, Nüve Kültür Merkezi Yayınları, Konya.

CHOMSKY, N. (2004), **Korsanlar ve İmparatorlar**, Yeni Zamanlar Yayınları, İstanbul.

CHOMSKY, N. (2008), **Medya Denetimi**, Everest Yayınları, İstanbul.

CHOMSKY, N. (2007), **Tehlikeli Güç ABD'nin Dış Siyaseti ve Ortadoğu**, İthaki Yayınları, İstanbul.

ÇİZGEN G. (1998), **Fotoğraf ve Sanat Üzerine Yazılar**, Arkeoloji ve Sanat yayınları, İstanbul.

DEMİRKENT, N. (1982), **Sayfa Sayfa Gazetecilik**, Altın Kitaplar, İstanbul.

DERMAN, İ. (1991), **Fotoğraf ve Gerçeklik**, Ağaç Yayıncılık, İstanbul.

DORA, S. (2003), **Büyüyen Fotoğraf Küçülen Sosyoloji**, Babil Yayınları, İstanbul.

- FISKE, J. (1996), **İletişim Çalışmalarına Giriş** (Çev: Süleyman İRVAN), AArk Yayınları, Ankara.
- FLUSSER, V. (1991), **Bir Fotoğraf Felsefesine Doğru**, Ağaç Yayınları, İstanbul.
- FREUND, G. (2006), **Fotoğraf ve Toplum**, Sel Yayıncılık, İstanbul.
- GÖKGÖZ, A. (1977), **Bütün Yönleriyle Fotoğrafçılık**, Afa Matbaacılık, İstanbul.
- GÜREL, Ş. (1979), **Orta Doğu Petrolünün Uluslararası Politikadaki Yeri**, Üniversitesi Basımevi, Ankara
- HALL, S. (1994) “**İdeolojinin Yeniden Keşfi: Medya Çalışmalarında Baskı Altında Tutulmanın Geri Dönüşü**” **Medya, İktidar, İdeoloji**, Çev: Mehmet Küçük, Ark Yayınları, İstanbul.
- İRVAN, S. (1997), **Medya Kültür Siyaset**, Bilim Sanat Yayınları, Ankara.
- KANBUROĞLU Ö. (2003), **Basında Haber Fotoğrafı Kullanımı**, Say Yayınları, Ankara.
- KAYA, R. (1985), **Kitle İletişim Sistemleri**, Teori Yayıncılık, Ankara.
- KISSENGER, H. (2002), **Diplomasi** (Çev: KURT, İbrahim), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul
- LUTZ, A. / COLLINS L. (2005), **National Geographic'i Doğru Okumak**, Agora Kitaplığı, İstanbul.
- MCGAIL D. ve WINDAHL S. (1993), **İletişim Modelleri**, İmaj Yayıncılık, Ankara.
- MUTLU, E. (1998), **İletişim Sözlüğü**, Ark Yayınları, Ankara.
- OKTAY, A. (1987), **Toplumsal Değişme ve Basın**, Bilim Felsefe Sanat yayınları, İstanbul.
- OSKAY, Ü. (1994), **İletişimin ABC'si**, Simavi Yayınevi, İstanbul.
- PERLMUTTER, D. (1998), **Photojournalism and Foreign Policy**, **Praeger Publishers**, Wesport.
- RİGEL, N. (1994), **Medya Ninnileri**, Sistem Yayıncılı, İstanbul.
- SARIKAVAK, N. (1997), **Tipografinin Temelleri**, Doruk Yayınları, Ankara.

SONTAG, S. (1999), **Fotoğraf Üzerine**, (Çev: AKÇAKAYA, Reha), Altıkırkbeş Yayınları, Ankara.

SONTAG, S. (2004), **Başkalarının Acısına Bakmak**, , Agora Kitaplığı, İstanbul.

ULUDAĞ, O. (2002), **Hedefteki Amerika 11 Eylül Şoku**, Timaş Yayınları, İstanbul

Makaleler:

BARNATHAN, G. (2004), **The War Against Iraq and International Order: From Bull to Bush**, International Studies Review, Published by Blackwell Publishing, Malden

BAYRAKTAROĞLU, A., (2009), **Gazetelerde Yer Alan Haber Fotoğraflarında Kötünün Sunumu Üzerine Bir İnceleme**, Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi, Isparta.

BECKMAN, K. (2008), **Nothing to Say: The War on Terror and the Mad Photography of Roland Barthes**, Grey Room 34 Winter, 2008, Grey Room, Inc. and Massachusetts Institute of Technology

FOX, T. (1995), **The Media and Military: An Historical Perspective on the Gulf War**, The gulf war did not happen-Politics, culture, and warfare post-vietnam, England

FRIED, A. (2005) **Terrorism as a Context of Coverage Before the Iraq War**, The Harvard International Journal of Pres/Politics 2005; 10; 125, SAGE Publications, London

GILLOCH, G. (2002), **Benjamin and Barthes on Photography and History**, European Journal of Cultural Studies, Vol. 5, 1

GRIFFIN, M. JONGSOO, L., (1995), **Picturing the Gulf War: Constructing an Image of War in "Time," "Newsweek," and "U.S. News & World Report."**, Journalism and Mass Communication Quarterly

GRIFFIN, M. (2004), **Picturing America's 'War on Terrorism' in Afghanistan and Iraq; Photographic motifs as news frames**, SAGE Publications, London

KENNEDY, L. (2009), **Soldier Photography: Visualising the War in Iraq**, Review of International Studies, British International Studies Association

LULE J. (1995), **Enduring Image of War; Myth and Ideology in a Newsweek Cover**, The Journal of Popular Culture (Volume 29 Issue 1 Summer 1995), Published Online

MACQUEEN, B. ve SIMPSON, K. (2007), **Iraq and the Limitations of American Foreign Policy in the Middle East**, Australian Journal of International Affairs Vol. 61, No:2, June 2007

ÖZGÜR, A. (2005), **Kültürel Çalışmalar**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim dalı, Ankara.

RİGEL, N. (1992-1993), **Haberde Fotoğrafın Sessiz Çılgılığı**, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, İstanbul.

STORK, J. (1981), **Iraq and the War in the Gulf**, Middle East Research and Information Project

TALBOTT, S. (2003), **War in Iraq, Revolution in America**, International Affairs, Published by Blackwell Publishing, Malden

VURAL, M. (1996), **Bir İletişim Aracı Olarak Fotoğrafın İşlevsel Açıdan Gazetelerde Kullanılmasının Önemi**, Kurgu Dergisi, İstanbul.

WOODWARD, G. C. (1993), **The rules of the game: The military and the press in the persian gulf war**, London

Tezler:

ALTUN, A. (2000), **Toplumsal Değişme ve Teknolojik Gelişme Bağlamında Türk Basınında Sayfa Düzenleme Anlayışının Gelişimi (1960-1979)**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim dalı, Doktora Tezi.

BAYRAKTAROĞLU, A. (2004), **Hürriyet, Cumhuriyet ve Zaman gazetelerinde 11 Eylül 2001 Olayı Haber Fotoğraflarının Kodlanması Üzerine Bir İnceleme**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon Sinema Anabilim Dalı, Doktora Tezi.

ÇINAR, Ş. (2008), **Büyük Ortadoğu Projesinin Irak Savaşına Etkisi Bağlamına Kuramsal Bir Yaklaşım**, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslar arası İlişkiler Anabilim Dalı, Trabzon

ERYILMAZ, H. (1999), **Bir Kitle İletişim Aracı Olarak Haber Fotoğrafı ve Manipülasyon**, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basım ve Yayıncılık Anabilim Dalı, Eskişehir.

FERŞATOĞLU, A. (2006), **Dergi Yayıncılığında Fotoğraf Karakterinin Oluşturulması**, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Fotoğraf Anasanat Dalı, İstanbul

KANLI, T. (2006), **Medya ve Modernleşme: 1945–1960 Döneminde National Geographic Dergisi’nde Türkiye’nin Sunumu**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon Sinema Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

KARAHAN, T. (2001), **Fotoğrafın Kitle İletişim Aracı Olma Özelliği ve Basında Kullanımı**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fotoğraf Ana sanat Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

ŞAHİN, Ş. (2006), **11 Eylül 2001 Sonrasında Amerika Birleşik Devletlerinin Ortadoğu Politikası**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı

İnternet:

www.fotomuhabiri.com (2009) **İkinci Dünya Savaşında Fotoğraf ve Propaganda**, Ali Muhammet BAYRAKTAROĞLU.

www.fotomuhabiri.com, (2009) **Basın Fotoğraflarında Neden “O An” ?**, Ahmet İMANÇER

www.fotomuhabiri.com, (2009) **Gazetelerde Fotoğraf Editörlüğü**, Şebnem Soygüder

<http://ilef.ankara.edu.tr/id/yazi.php?yad=2356>, (2010) **Medyanın Toplumsal Gücü**, Ali Arslan

www.magsdirect.com/newsweek-magazine.html, (2009) **Newsweek**,
ekonomi.haber.pro/haber-Newsweek-Turkiyede-13274.html, (2009) **Newsweek**
Türkiye’de

Röportaj:

Abdulrezzak ALTUN, sözlü görüşme, 29 Haziran 2009.

Abdurrahman ANTAKYALI, sözlü görüşme, 15 Haziran 2009.

Diğer:

Pivolka Savaş Özel Sayısı, (Nisan 2003) Başkent Üniversitesi İktisadi ve İdari
Bilimler Fakültesi ELYAD-DAL Araştırma Laboratuvarları